ΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΑΝΤ. Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΘΕΜ. ΤΣΑΤΣΟΣ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΒΟΥΛΗΣ 1

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ: Φιλελλήνων 2

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦ. 24-263

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ..... Δρχ. 150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ..... » 75
Διὰ Τραπέζας, Ἑταιρίας καὶ λοιποὺς Ὀργανισμοὺς δρχ. 300

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ..... Λ.Α. 1
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ..... ΣΕΛ. 10
ΕΙΣ ΑΜΕΡΙΚΗΝ: δολλάρια 4

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 3

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 1935

ΑΘΗΝΑΙ ΕΤΟΣ ΣΤ. - ΤΕΥΧΟΣ 273

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΥΠΟ ☘:
Τὸ γερμανικὸν πραξικόπημα καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ δημιουργηθεῖσα κατάστασις.

Μ. Σ. ΕΥΛΑΜΠΙΟΥ:
Ἡ μεγαλυτέρα μας προσπάθεια ὀφείλει νὰ στραφῇ ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκονται τὰ ζωτικώτερά μας συμφέροντα.

ΑΝΔΡ. ΝΟΤΑΡΑ:
Ὁ καθορισμὸς τῶν δικαιωμάτων τοῦ Πρωθυπουργοῦ.

Δ. ΤΖΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ:
Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου.

ΤΑΚΗ ΒΟΥΡΒΟΥΛΗ:
Ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐργασιῶν τῆς ἀλευροβιομηχανίας τοῦ ἔτους 1934.

Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ:
Ἡ ὑποχρέωσις τῆς Πολιτείας γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῆς δημοτικῆς παιδείας, ἡ κατανομὴ τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τὸ καθῆκον τοῦ διδασκάλου.

ΧΡ. Α.:
Ἡ ἐκπαίδευσή μας καὶ ἡ ἑλληνικὴ πραγματικότης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Α. Θ. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ:
Οἱ δεῖκται οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

ΙΓΝ. Μ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ:
Ἡ ρύθμισις τῆς καπνοπαραγωγῆς.

ΣΤΥΛ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ:
Ἡ φορολόγησις τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς κοινωνικῆς προνοίας.

—Ἡ χρηματιστηριακὴ κίνησις τῆς ἑβδομάδος.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ

ΑΛΚ.:
«Μούβιτον», «Γάμος κατὰ δόσεις» καὶ «Ὀθέλλος».

ΥΠΟ Ζ.:
Τὸ γλωσσικό μας ζήτημα.

ΣΠ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ:
Θωμᾶς Μάζαρυκ

H. LE CHATELIER:
Ἡ ἐπιστημονικὴ διδασκαλία.

ΑΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ:
Μουσικοὶ στατικοὶ καὶ μουσικοὶ δυναμικοί.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

ναντι τοῦ πραξικοπήματος ἀγγλικῆς στάσεως, ἔφερε καὶ πάλιν εἰς τὸ πρῶτον ἐπίπεδον τὴν γαλλοσοβιετικὴν φιλίαν, ὡς τὸ κυριώτατον ὄργανον ἀντιμετωπίσεως τῆς γερμανικῆς ἐνεργείας.

Εἰς τὴν Ρωσσίαν, οἱ ἐκ τῆς ἐνεργείας ταύτης φόβοι καὶ ἡ προσήλωσις εἰς τὴν μετὰ τῆς Γαλλίας σύμπραξιν ἐξεδηλώθησαν ἔτι ἐναργέστερον διὰ τῆς προσκλήσεως τοῦ Γάλλου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς Μόσχαν πρὸς συνεννόησιν.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐτηρήθη περισσοτέρα ἐπιφύλαξις καὶ φειδωλότης εἰς τὰς κρίσεις. Ἀλλ' ἡ εἰλικρίνεια τῆς νεαρᾶς γαλλοϊταλικῆς συνεννοήσεως, δούσης ἐσχάτως ἁπτὰ δείγματα τῆς ἀποτελεσματικότητός της διὰ τῆς σημειωθείσης ἰταλονοτιοσλαυϊκῆς προσεγγίσεως, παρέχει τὴν βάσιμον ἐλπίδα, ὅτι ἡ Ἰταλία δὲν θὰ θελήσῃ, ὡς ἤλπισεν ἴσως ἡ Γερμανία, νὰ παραμείνῃ ἀδιάφορος θεατὴς τοῦ συντελεσθέντος γεγονότος.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τέλος, μετά τινα νευρικότητα τῶν πρώτων στιγμῶν, καθ' ἃς διεδόθη ὅτι τὸ ταξίδι τοῦ Σὲρ Τζὼν Σάϊμον εἰς Βερολῖνον ματαιοῦται ὁριστικῶς, ἐπεκράτησαν νηφαλιότεραι σκέψεις, καὶ τὸ ταξίδι θὰ γίνῃ, ὁρισθὲν διὰ τὴν 24 Μαρτίου, ἀφοῦ προηγουμένως, τὴν 18, ἐπεδόθη εἰς τὴν γερμανικὴν κυβέρνησιν διακοίνωσις διαμαρτυρίας διὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς 16, καταλήγουσα εἰς δήλωσιν ὅτι αἱ ἀγγλογερμανικαὶ συνομιλίαι τοῦ Βερολίνου δὲν θὰ πρέπῃ νὰ ἀποστοῦν τῶν τεθεισῶν ὑπὸ τοῦ ἀνακοινωθέντος τῆς 3 Φεβρουαρίου βάσεων.

Γεννᾶται ἤδη τὸ ἐρώτημα ἂν ἔχουν δίκαιον οἱ γαλλικοὶ κύκλοι, οἱ χαρακτηρίζοντες τὴν ἀγγλικὴν στάσιν ὡς χαλαράν. Συμπαθοῦντες ἀπολύτως πρὸς τὴν γαλλικὴν ἄποψιν περὶ τοῦ ἐπικινδύνου τῶν βαθμιαίων, μεθοδικῶν καὶ ὀλισθηρῶν ὑποχωρήσεων, αἵτινες κατήντησε νὰ φθάσουν εἰς τὴν ἀπειλητικὴν διὰ τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης πλήρη καταρράκωσιν τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, καὶ συνεπῶς ἔτι μᾶλλον ἐλεύθεροι νὰ ἐκφράσωμεν ἀντικειμενικῶς τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου κρίσιν μας, νομίζομεν ὅτι δὲν ἔχουν δίκαιον. Ἀπέναντι τοῦ γερμανικοῦ πραξικοπήματος τρεῖς ὑπάρχουν ὁδοί. Ἢ νὰ τὸ καταπίῃ κανείς, ἢ νὰ ἀπαντήσῃ μὲ ἀπότομον «προληπτικὸν» πόλεμον, ἢ νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν κατάστασιν, χωρὶς οὔτε νὰ ὑποκύψῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ προσφύγῃ ἀμέσως εἰς τὰ ἔσχατα. Ἐφ' ὅσον περὶ τῆς πρώτης ὁδοῦ δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν οὐδ' ἐπιτρέπει τὸ γόητρον τῶν συμμάχων τῶν Βερσαλλιῶν καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς Εὐρώπης νὰ γίνῃ λόγος, ὑπὲρ δὲ τῆς δευτέρας οὐδεὶς τολμᾷ ἀκόμη νὰ ἐκφρασθῇ φανερά, δὲν βλέπομεν διατί κακίζεται ἡ Ἀγγλία ἀκολουθοῦσα τὴν τρίτην. Τὸ σχέδιον τῆς 3 Φεβρουαρίου ἐβασίζετο ἐπὶ δύο σκελῶν. Ἀφ' ἑνὸς τῆς καταργήσεως τοῦ Ε΄ μέρους τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν. Καὶ ἀφ' ἑτέρου, εἰς ἀντίρροπον, τῆς προσχωρήσεως τῆς Γερμανίας εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν δίκτυον ἀσφαλείας (Ἀνατολικὸν Σύμφωνον καὶ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ τῆς Ρώμης Μεσευρωπαϊκὸν Σύμφωνον), ἐν συνδυασμῷ μὲ ἐπάνοδόν της εἰς τὴν Γενεύην. Ἡ Γερμανία ἔκρινε καλὸν νὰ ρυθμίσῃ μονομερῶς τὰ τοῦ πρώτου σκέλους, διατεινομένη ὅτι τοῦτο ἀπετέλει δι' αὐτὴν ζήτημα γοήτρου. Ἀσχέτως πρὸς τὸ ὀρθὸν ἢ μὴ τῆς πράξεως ταύτης, ὑπάρχει ἀκόμη ἔδαφος συνεννοήσεως, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον σκέλος. Ἐὰν ἡ Γερμανία στέρξῃ, ἀπεριφράστως καὶ εἰλικρινῶς, νὰ συμβάλῃ εἰς τὸ προτεινόμενον σύστημα ἀσφαλείας, θὰ εἶναι τοῦτο τεκμήριον τῆς καλῆς της πίστεως καὶ θὰ λησμονηθῇ τὸ πρόωρον πραξικόπημά της, ἀποδιδόμενον εἰς τὸν πόθον ἠθικῆς της ἐξισώσεως πρὸς τὰς λοιπὰς Δυνάμεις. Ἐὰν ὅμως συνεχισθοῦν αἱ παρελκύσεις, ποὺ ἐξακολουθοῦν ἀφ' ἧς, πρὸ ὀκτὼ ἤδη μηνῶν, ἐτέθησαν αἱ βάσεις, κατὰ τὸ ταξίδι τοῦ μακαρίτου Μπαρτοῦ εἰς Λονδῖνον, τοῦ Ἀνατολικοῦ Συμφώνου, καὶ ἐπαναληφθῇ ἡ ὑποκρύπτουσα, ὡς ἀπεδείχθη, ὑπεκφυγὰς ἀόριστος φρασεολογία τῆς γερμανικῆς ἀπαντήσεως τῆς 14 Φεβρουαρίου, θὰ εἶναι εἰς καιρὸν ἡ Ἀγγλία αἱρομένου πλέον παντὸς προσχήματος, νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὁδὸν ποὺ θὰ τῆς ἐπιβάλουν τότε τὰ ζωτικά της συμφέροντα, ἡ ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀσφάλειά της καὶ ἡ διατυπωθεῖσα πέρυσι τόσον σοφὴ ἀρχή, καθ' ἣν τὰ σύνορα τῆς Ἀγγλίας εἶναι εἰς τὸν Ρῆνον. Πάντως, ἡ σημερινὴ προσπάθεια πρέπει νὰ εἶναι ἡ τελευταία. Ἡ κατόπιν τῆς ἀποδόσεως τῆς Σάαρ εἰς τὴν Γερμανίαν ἄρσις καὶ τοῦ τελευταίου προμαχῶνος τοῦ καθεστῶτος τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, δὲν ἀφίνει πλέον στάδιον εἰς νέας ὑποχωρήσεις καὶ νέας δοκιμάς. Ἂν καὶ τώρα δὲν ἀποδείξῃ ἐμπράκτως ἡ Γερμανία τὴν θέλησίν της νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀσφάλειαν, θὰ πρέπῃ νὰ ὁμολογηθῇ θαρραλέως ὅτι εἶς ραγδαῖος προληπτικὸς πόλεμος θὰ εἶναι ὀλιγώτερον καταστρεπτικὸς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ ἕνα πόλεμον ὄχι μὲν ἄμεσον, ἀλλὰ ἀπείρως φρικαλεώτερον, τὸν ὁποῖον θὰ καταστήσῃ ἀναπόφευκτον ἡ ἀχαλίνωτος, ἐλλείψει συστήματος ἀσφαλείας, ἀμιλλα ὁπλισμῶν.

Ἂς μὴ λησμονῶμεν, ἡμεῖς ἰδιαιτέρως, (καὶ ἂς μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς προειδοποίησις τὸ προηγούμενον τῆς, ἀμέσως μετὰ τὰς γερμανικάς, καταρρεύσεως τῶν ἀνατολικῶν ἐπανορθώσεων), ὅτι τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Ε΄ μέρους τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν εἶναι συνεπὲς νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ξέσχισμα καὶ τῶν ἀναλόγων μερῶν τῶν Συνθηκῶν Τριανὸν καὶ Νεϊγύ. Καὶ ναὶ μὲν εἶναι εὐχερεστέρα ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ἐνδεχομένου τούτου ἀπὸ τὴν Μικράν, διὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Τριανόν, καὶ ἀπὸ τὴν Βαλκανικήν, διὰ τὴν Συνθήκην τοῦ Νεϊγύ, Συνεννόησιν, ἀπ' ὅτι ἀπεδείχθη ἡ ἀντιμετώπισις τῆς γερμανικῆς ἐνεργείας ἀπὸ τὴν δυσκινητοτέραν ἀγγλο - γαλλο - ἰταλο - ρωσικὴν σύμπραξιν. Ἀλλὰ θὰ ἦτο πάντως εὐκταῖον τὰ ἐκ Γερμανίας παραδείγματα νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον βλαβερά.

⁂

Υ. Γ. Μόλις ἐγράφη τὸ παρόν, ἀγγέλλεται ἀγγλο-ἰταλικὴ διάσκεψις πρὸς καθορισμὸν κοινῆς στάσεως, πρὶν ἢ πραγματοποιηθῇ ἡ μετάβασις τοῦ Σάϊμον εἰς Βερολῖνον. Θὰ εἶναι ἀκόμη περισσότερον εὐχάριστον ἂν ἀληθεύῃ ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς κοινὴν γαλλο - ἰταλικὴν προσπάθειαν παρὰ τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΣΦΑΛΕΙΑ - ΤΑΧΥΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΜΑΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΟΦΕΙΛΕΙ ΝΑ ΣΤΡΑΦΗ ΕΚΕΙ ΟΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΤΑ ΖΩΤΙΚΩΤΕΡΑ ΜΑΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. Μ. Σ. ΕΥΛΑΜΠΙΟΥ

Εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆϊνης σφαίρας βλέπομεν τὸν Ἕλληνα εἰσχωροῦντα καὶ ἐπιτυγχάνοντα εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Νότιον Ἀφρικήν, εἰς τὴν Ἀμερικὴν (ἀπὸ τοῦ Καναδᾶ μέχρις Ἀργεντινῆς, ἴσως καὶ μέχρι τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων σημείων τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς), εἰς τὴν Αὐστραλίαν, εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν. Καθημερινῶς ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς ἐφημερίδας περὶ ἀνεγέρσεως νέων ναῶν πολύ, πολὺ μακρὰν κειμένων ἀπὸ τὴν χώραν μας.

Ἡ ἀθανασία τοῦ Ἕλληνος περιλαμβάνεται εἰς τὸ ὅτι δύναται οὗτος νὰ ἐργασθῇ ἐπιτυχῶς εἰς τὴν διεθνῆ παλαίστραν χωρὶς νὰ φοβηθῇ τὸν ἀνταγωνισμὸν οἱουδήποτε, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Ἑβραίου. Κατὰ τὰ τριάκοντα ἢ εἴκοσιν ἔτη πρὸ τοῦ μεγάλου πολέμου ἐσημειώθη μία ἔκτακτος μετανάστευσις ἐξ Εὐρώπης πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Μεταξὺ τῶν μεταναστῶν συγκατελέγοντο καὶ Ἕλληνες χωριατόπουλα, ἄπειρα, ἄνευ γλώσσης, ἄνευ χρημάτων. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ ἄπειροι μετεβλήθησαν ἐντὸς μικροῦ χρόνου εἰς Ἀμερικανούς. Ἤρχισαν μὲ μεγάλην ταχύτητα νὰ κερδίζουν χρήματα, νὰ οἰκονομοῦν, νὰ ἀποστέλλουν, βοηθήματα καὶ αὐτὰς τὰς οἰκονομίας των εἰς τὴν πατρίδα. Ἐσημείωσαν ἐπιτυχίαν. Τὸ ἀνήσυχον τοῦ Ἕλληνος εἰς τὴν ξένην τὸ ἀντελήφθη καὶ ἐγώ κατὰ τὰς δύο μου μεταβάσεις εἰς Ἀμερικήν. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον εἰς τὸ ὁποῖον παρέμενα κατὰ τὸ 1919 εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ὑπηρέτουν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ὑπηρέται Ἕλληνες. Ὅταν κατὰ τὴν δευτέραν μου μετάβασιν μετὰ μίαν πενταετίαν ἀνεζήτησα μερικοὺς ἀπὸ αὐτούς, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνεύρω κανένα ἐκ τῶν παλαιῶν, ἐνῷ ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐθνικότητας πολλοὶ παρέμειναν οἱ αὐτοί. Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑπηρέτου χρησιμεύει συχνὰ πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ ἐδάφους. Ὡς μὲ ἐπληροφόρησαν (εἰς περιπτώσεις τινὰς οἱ ἴδιοι) ἀρκετοὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ καταστηματάρχαι, ἄλλοι κτηματίαι (κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔλαβε χώραν σημαντικὴ κερδοσκοπία εἰς οἰκόπεδα καὶ εἰς κτήματα). Εἰς πολὺ γνωστός μου ἐπώλησε βραδύτερον ἓν ξενοδοχεῖον ἀντὶ 3.500.000 δολλαρίων. Ἄλλοι πάλιν ἐγένοντο κάτοχοι κινηματοθεάτρων.

Ἐρευνῶν ὁ μακαρίτης πατήρ μου πρὸ μιᾶς τεσσαρακονταετίας τὴν ἐξέλιξιν τῆς χώρας κατὰ τὴν προηγουμένην ἑξηκονταετίαν ἀπὸ τοῦ 1828, ὁπότε ἡ Ἑλλὰς δὲν ἀντεπροσώπευεν ἢ τέφραν, ἀπέδιδεν ὁ οὗτος τὴν μεσολαβήσασαν πρόοδον εἰς τὸ ἑξῆς γεγονός:

«Τὸ ζήτημα εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος, τολμῶ δὲ νὰ δηλώσω τὸ πόρισμα τῆς ἐπ' αὐτοῦ ταπεινῆς μελέτης μου. Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἕνα μέγαν παράγοντα. Τὸν ἐν διασπορᾷ Ἑλληνισμόν, ὅστις διὰ τῆς ἐπιχειρηματικότητος, εὐφυΐας καὶ δραστηριότητος, ἐπωφελούμενος τῆς εὐνομίας πεφωτισμένων ἐθνῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζῇ, κατέλαβε θέσιν οἰκονομικὴν περίβλεπτον. Τοιαύτην δύναμιν δὲν ἔχει οὔτε ἡ Ρουμανία, οὔτε ἡ Σερβία, οὔτε ἡ Βουλγαρία».

Ἐὰν ἡ ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ βασιλείου μέχρι πρὸ μιᾶς τεσσαρακονταετίας σημειωθεῖσα πρόοδος τῆς χώρας ὠφείλετο εἰς τὰ ἄνω συμπεράσματα τοῦ πατρός μου, δηλαδὴ εἰς τὸν ἐν διασπορᾷ Ἑλληνισμόν, τί νὰ εἴπῃ τις διὰ τὴν συμβολὴν τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον;

Δὲν θὰ ὑπεισέλθω εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἀριθμῶν, διότι δὲν προτίθεμαι νὰ κουράσω τοὺς ἀναγνώστας μου μὲ ὑπολογισμούς. Καίτοι παρῆλθεν ἀρκετὰ μικρότερον διάστημα, ἐν τούτοις οἱ ἄδηλοι πόροι αὐτῆς τῆς τελευταίας περιόδου εἶναι κατὰ πολὺ μεγαλύτεροι. Ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ τὴν τραγικότητα τῆς καταστάσεως ἄνευ αὐτῶν τῶν ἐκτάκτων πόρων ἢ ἐν περιπτώσει καὶ εἶχον μειωθῆ οὗτοι; Ἐπηκολούθησαν πέντε πόλεμοι, ἐπληρώσαμεν ἀποζημίωσιν μετὰ τὸν ἀτυχῆ πρῶτον, καὶ μᾶς ἐπεβλήθη ὁ διεθνὴς οἰκονομικὸς ἔλεγχος· ἐπῆλθεν ἡ μικρασιατικὴ καταστροφή, ἀντικρύσαμεν τὸ ζήτημα τῶν προσφύγων, ἐνέσκηψεν ἡ διεθνὴς κρίσις. Ἡ Ἑλλὰς εἶχε πάντοτε παθητικότητα εἰς τὰ εἴδη διατροφῆς — αὐτὰ τὰ εἴδη ἀνέκαθεν προεκάλεσαν τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἐξωτερικοῦ μας ἐμπορίου. Ἐπεδεινώθη ἡ κατάστασις συνεπείᾳ τῆς προσθήκης πληθυσμοῦ καὶ φυσιολογικῆς αὐξήσεώς του — οἱ γείτονές μας ἐμφανίζουν ἀκριβῶς εἰς τὰ εἴδη διατροφῆς σεβαστὰ πλεονάσματα, ἐξ οὗ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν των ἐμπόριον εὑρίσκεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐν ἰσοζυγίῳ.

Εἰς τοὺς ἀδήλους πόρους λοιπὸν ὀφείλεται ἡ θαυμαστὴ ζωτικότης τῆς ἡμετέρας χώρας.

Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῶν ἀδήλων πόρων τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου διαπιστοῦμεν ὅτι μέγα μέρος αὐτῶν τῶν πόρων δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν χώραν μας—ἀπὸ τὴν Μεσόγειον.

Εἰς ἄρθρον μου εἰς τὸν «Οἰκονομολόγον τοῦ Λονδίνου» (22 Μαρτίου 1913) σχετικῶς μὲ τὴν τότε οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἡμετέρας χώρας ἀνέφερον μεταξὺ ἄλλων ὅτι «τὰ ἐμπορικά μας πλοῖα φορτώνουν σῖτον εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ρωσσίας καὶ Ρουμανίας· ὅπου ἡ σειρά μας κατὰ τὴν περίοδον 1903—1910 ἤρχετο ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀγγλίαν. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν».

Μεταπολεμικῶς τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Ὁ Ἕλλην διακρίνεται διὰ τὴν ὀσφρησίν του, εἰς ἣν ὀφείλει κυρίως τὴν ἀθανασίαν.

Δὲν ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν Μαύρην θάλασσαν, διότι ἐξεδιώχθη. Ἀπεμακρύνθη διότι ἐσταμάτησεν ἡ κίνησις τῆς Μαύρης θαλάσσης. Δὲν ἐσταύρωσε δι' αὐτὸ τὰ χέρια του. Ὄχι: ἐμελέτησε τὴν νεοδημιουργηθεῖσαν κατάστασιν, ἐκυνήγησε τὴν νέαν ἐργασίαν καὶ τί βλέπομεν; Εἰκοσιδύο ἔτη μετὰ τὸ προηγουμένως ἀναφερόμενον ἄρθρον μου ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν «Ἑστίαν» (26 Ἰανουαρίου 1935) τ' ἀκόλουθα:

«Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας στατιστικάς, ἡ ἑλληνικὴ σημαία ὑπεκατέστησεν ὁριστικῶς τὴν ἰταλικὴν εἰς τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον τοῦ Ρίου Ντὲ Λὰ Πλάτα, καὶ σήμερον, εὐθὺς μετὰ τὰ ἀγγλικά, τὰ περισσότερα πλοῖα τὰ ὁποῖα ἀναπλέουν τὸν ποταμὸν ἢ εἰσπλέουν εἰς τὸ Μπουένος Ἄϋρες εἶναι ἑλληνικά».

Ἐπαυξάνει ἡ ὑπερηφάνειά μας ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὅλα αὐτὰ συντελοῦνται ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Ἐνῷ οἱ γείτονες θυσιάζουν ἱκανὰ ποσὰ ἀπὸ τὸν προϋπολογισμόν των διὰ νὰ κυματίζῃ ἡ σημαία των εἰς τὴν Μεσόγειον, ἡμεῖς εἴμεθα οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι διαφεύγομεν τοιαύτας θυσίας. (Ἐν τούτοις, ἡ πρώτη Ἑλλὰς ἀντίκρυζε τοιαύτας δαπάνας ἀπὸ τοῦ 1855) μὲ τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν ἔχομεν συγκοινωνίαν οὔτε καὶ μὲ τὴν Κύπρον. Κινδυνεύει νὰ σταματήσῃ ἡ γραμμὴ τῆς Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοΐας μὲ τὴν Νέαν Ὑόρκην, ἐνῷ ὡς πληροφορούμεθα, ἡ φίλη μας Τουρκία ἀναγγέλλει τὴν σύστασιν ταχυδρομικῆς γραμμῆς μετὰ τῆς Ἀμερικῆς.

Ὑπὸ τὸ πλαίσιον τῶν περιορισμῶν ἔδει, διὰ τὰ εἴδη διατροφῆς, ν' ἀφήσωμεν ἐλευθέραν τὴν προέλευσιν. Τὰ εἴδη αὐτὰ δὲν μᾶς βιάζει οὐδεὶς πρὸς ἀνταλλαγήν, ἀφοῦ τὸ μέγιστον μέρος ἀντιπροσωπεύει πραγματικὸν ἄνοιγμα τοῦ ἐξωτερικοῦ μας ἐμπορίου, καλυπτόμενον ἀπὸ ἀδήλους πόρους. Αὐτὰ τὰ εἰσαγόμενα εἴδη εἶναι εἴδη πλεονάζοντα διεθνῶς, εἶναι εἴδη κρίσεως, δυνάμενα νὰ τὰ ἐξασφαλίσωμεν ὑπὸ εὐνοϊκοὺς ὅρους καὶ ἀλλαχοῦ, ἐκεῖ ὅπου ἀσφαλῶς θὰ εὕρωμεν εὐχερέστερον τρόπον διαθέσεως τοῦ ὑπολοίπου μέρους τῶν ἐξωτερικῶν μας εἰδῶν, τὰ ὁποῖα οἱ γείτονες παρ' ὅλην τὴν καλήν των θέλησιν δὲν δύνανται νὰ ἀπορροφήσουν.

Ὀφείλομεν νὰ προσηλώσωμεν τὴν προσοχήν μας ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκονται τὰ ζωτικότερά μας συμφέροντα. Στηριζόμενοι ἀνέκαθεν ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, ὀρθῶς μετατοπιζόμεθα μεταπολεμικῶς πρὸς τοὺς ὠκεανούς, ὅπου διεξάγεται τὸ μέγα ἐμπόριον καὶ εὑρίσκονται τὰ συμφέροντά μας, πρὸ παντὸς πρὸς τὴν Ἀμερικήν.

Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι περιλαμβάνουν σήμερον κατὰ μέγα μέρος τὴν δευτέραν γενεὰν ἑνὸς Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκον του ἀφ' ἑνὸς πρὸς τὴν πατρίδα διὰ τῆς συμβολῆς εἰς τοὺς πολέμους, διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἀρωγῆς τῶν συγγενῶν, διὰ τῆς καταθέσεως τῶν οἰκονομιῶν του εἰς Ἑλληνικὰς Τραπέζας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔδωκαν οἱ πρῶτοι Ἕλληνες μίαν ἐπιμελημένην ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα των. Ὀφείλομεν πολὺ νὰ προσέξωμεν καὶ ν' ἀσχοληθῶμεν περισσότερον μὲ τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀμερικῆς, οἱ ὁποῖοι, ἀντιπροσωπεύοντες εἰς πληθυσμὸν τὸ 1)10 τῶν κατοίκων τῆς ἡμετέρας χώρας, εἰς ποσὸν τὸν δὲ ποσοστὸν ἀσυγκρίτως μεγαλύτερον ἔχουσι πολὺ εὐλόγως τὰς ἀξιώσεις των. Μελετήσας τὴν κατάστασιν κατὰ τὴν ἐκεῖ διαμονήν μου, φρονῶ ὅτι ἡ καλυτέρα πολιτικὴ θὰ ἦτο ὅπως παραχωρηθῇ μεγαλυτέρα δικαιοδοσία εἰς τὴν πρεσβείαν τῆς Βασιγκτῶνος. Θὰ ἔπρεπε τὴν πρεσβείαν τῆς Βασιγκτῶνος νὰ τὴν ἀνυψώσωμεν εἰς ἓν γενικὸν κέντρον, ἐξ οὗ θὰ διεγράφετο ἡ πολιτικὴ μας καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικήν, ἀπὸ τοῦ Καναδᾶ μέχρι τῆς Ἀργεντινῆς. Εἰς τὴν Βασιγκτῶνα ἑδρεύει ἄλλως τε ἡ Παναμερικανικὴ Ἕνωσις, ἐξ ἧς αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι παρακολουθοῦσι τὰ φλέ-

ΤΟ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΟΝ ΜΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΤΟΥ κ. ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΝΟΤΑΡΑ

Ζ'.

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, ὁ πρωθυπουργὸς περιβάλλεται μὲ τὰ περισσότερα δικαιώματα εἰς τὸ πολίτευμά μας, ἀν καὶ περὶ αὐτῶν οὐδὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ Σύνταγμα.

Δικαιώματα ἐκ τοῦ Συντάγματος, δικαιώματα ἐκ τῶν συνθηκῶν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Ὡς πρὸς τὰ πρῶτα, κατὰ τὸ ἄρθρον 87 τοῦ Συντάγματος: «Τὴν κυβέρνησιν ἀποτελεῖ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, συγκείμενον ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρωθυπουργοῦ». Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα, κατὰ τὰς συνθήκας τοῦ πολιτεύματος, ὁ πρωθυπουργὸς εἶναι ὁ κύριος παράγων τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ὁ κύριος ὑπεύθυνος διὰ τὴν γενικὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ λαοῦ.

Εἰς τὰ παλαιότερα ἑλληνικὰ Συντάγματα, ἡ θέσις τοῦ πρωθυπουργοῦ ὁμοίως δὲν ἦτο σαφῶς καθωρισμένη. Ἡ πρόωρος ὅμως ἐφαρμογὴ τῶν κοινοβουλευτικῶν ἀρχῶν, ὡς αὗται ἰσχυον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ καὶ ὡς ἐπεθύμησαν αὐτὰς τόσον οἱ συντάκται τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, ὅσον καὶ οἱ περισσότεροι πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς χώρας ἔκτοτε, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἔχῃ ὁ πρωθυπουργὸς εἰς τὸ παρελθὸν τὰ ἴδια σχεδὸν δικαιώματα, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀσκεῖ. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρωθυπουργοῦ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπέρχεται σύμπτωσις τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Εἷς ἐκ τῶν διασημοτέρων σχολιαστῶν τοῦ ἀγγλικοῦ Συντάγματος, ὁ Bagehot, λέγει ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἑνωτικὸν σημεῖον τῶν δύο τούτων ἐξουσιῶν εἶναι ἡ κυβέρνησις (cabinet). Διὰ τῆς λέξεως δὲ «cabinet» προσδιορίζει τὴν ἐπιτροπὴν ἐκείνην τῆς Βουλῆς, ἡ ὁποία ἐκλέγεται ὑπ' αὐτῆς διὰ νὰ ἀσκῇ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ γνώμη αὕτη ἂν δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς κυβερνήσεως, ἔχει ἀπόλυτον ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὸν πρωθυπουργόν. Διότι ὁ πρωθυπουργὸς δὲν εἶναι μόνον εἰς μὲν τὰς μοναρχίας τὸ ἔμπιστον πρόσωπον μονάρχου καὶ Βουλῆς, εἰς δὲ τὰς δημοκρατίας τὸ πρόσωπον τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς, ἀλλὰ προσέτι εἰς τὰς τελευταίας εἶναι πολλάκις αὐτὸς οὗτος ὁ ἠθικὸς δημιουργὸς τῆς Βουλῆς, ὁ διὰ τοῦ κύρους αὐτοῦ παρὰ τῷ λαῷ ὑποδεικνύων καὶ διορίζων σχεδὸν τοὺς βουλευτάς. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀκριβῶς καθ' ἣν ὁ πρωθυπουργὸς δὲν εἶναι ἁπλοῦς διεκπεραιωτὴς τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, ἀλλ' οὐσιαστικῶς φορεὺς τῆς θελήσεως τοῦ ἔθνους, γεννᾶται τὸ ζήτημα: δὲν θὰ ἦτο σκόπιμον εἰς τὸ πρόσωπον μόνον τοῦ πρωθυπουργοῦ νὰ ἀναγνωρισθῶσιν εἰδικά τινα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα, ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας καὶ συντρεχουσῶν ὡρισμένων προϋποθέσεων, θὰ ἀπέβαινον πρὸς ὄφελος τοῦ λαοῦ;

Εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ Σύνταγμα ἀγνοεῖ ἐντελῶς τὸν πρωθυπουργόν. Μόνον αἱ συνθῆκαι τοῦ πολιτεύματος καὶ ἡ προσωπικότης του τὸν ἐπιβάλλουν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν ἔχει ἐξαιρετικὰ τυπικὰ δικαιώματα. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη ἐζητήθη ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐνίσχυσις τῶν δικαιωμάτων του πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἐξαιρετικῶν μεταπολεμικῶν προβλημάτων. Ὁ Louis Barthou διηγεῖται, εἰς τὸ λίαν ἐνδιαφέρον ἔργον του Le Politique, πῶς ἕνας Γάλλος πρωθυπουργὸς ἄνευ χαρτοφυλακίου εἶχεν ἐγκαθιδρυθῆ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν χωρὶς ἐξουσίαν καὶ χωρὶς φακέλλους, δίδων δὲ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἦτο προσωρινὸς μισθωτὴς ἄνευ μάλιστα ἐλπίδων παρατάσεως τῆς μισθώσεως! Ὁ ἴδιος πολιτικὸς προέτεινεν ὅπως ὀργανωθῇ πληρέστερον ἡ πρωθυπουργία διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ μέσα πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἔγκυρον ἐνημερότητα καὶ πρὸς ἀνάλογον δρᾶσιν. Μόνον οὕτω ὀργανουμένη ἡ ἐξουσία τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἔλεγεν ὁ μέγας οὗτος πολιτικός, θὰ τὸν καθίστα ἱκανὸν νὰ διευθύνῃ καὶ συντονίζῃ τὴν γενικὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως τῆς ὁποίας εἶναι ἀρχηγός. Τὰ αὐτὰ περίπου, μὲ ἄλλους τόνους, λέγει εἰς τὸ τελευταῖον του ἔργον καὶ ὁ Ταρντιέ. Δὲν ἤρκουν ὅμως αἱ ὑποδείξεις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ αἱ ἀπαιτήσεις τῶν περιστάσεων διὰ νὰ ὀργανωθῇ ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τελευταίως ψηφισθέντος καὶ τεθέντος εἰς ἐφαρμογὴν νόμου, ἡ πρωθυπουργία. Ἔπρεπε νὰ προηγηθοῦν τὰ σκάνδαλα τῶν διαφόρων κρατικῶν ὀργάνων καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ ἐξέγερσις τοῦ λαοῦ τὴν 6 Φεβρουαρίου 1934 διὰ νὰ συγκινηθῇ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία ἀπὸ τὸν λαὸν τὰς ἐλευθερίας του ἢ νὰ κάμῃ κατάχρησιν τῶν ἐξουσιῶν του.

2. Περιπτώσεις καθ' ἃς ἐνδείκνυται ἡ ἔκτακτος χρῆσις τῶν πρωθυπουργικῶν δικαιωμάτων. Ἐὰν εἰς μίαν πολιτείαν ὅλα ἔχουσι καλῶς, δὲν παρίσταται ἀνάγκη ἰδιαιτέρας τονώσεως τῶν ἐξουσιῶν τῶν ὀργάνων της. Ἀλλ' ὅπως τὰ ἄτομα, οὕτω καὶ τὰ κράτη, διέρχονται πολλάκις δυσκολους στιγμάς. Ὅπως ἐκεῖνα, οὕτω καὶ ταῦτα προσβάλλονται ὑπὸ κρίσεων καὶ ἀσθενειῶν, παρίσταται δὲ ἀνάγκη ἰδιαιτέρων μέτρων καὶ ἰδιαιτέρων φαρμάκων πρὸς θεραπείαν των. Εἶναι, ἐκ τούτου, φανερὸν ὅτι μόνον εἰς ἐποχὴν ἀνωμαλίτος, μέχρι παρόδου τοῦ κακοῦ, δέον νὰ λαμβάνωνται καὶ νὰ ἐφαρμόζονται τὰ ἔκτακτα μέτρα. Τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εἶχον εἰσαγάγει καὶ τὰ πρωτόγονα μέν, ἀλλὰ τόσον πρακτικὰ πολιτεύματα τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου. Καὶ τότε τὸ πολίτευμα ἦτο, ὅπως γοντα ζητήματα ὁλοκλήρου τῆς ἠπείρου. Ἀπὸ ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, θὰ ἦτο ὀρθὸν νὰ μελετηθῇ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς γεωγραφικῆς μας θέσεως καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν Τουρισμόν. Θὰ μᾶς παρείχοντο πολύτιμοι σκέψεις κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἔδει νὰ ὀργανωθῶμεν διὰ τὸ τράνζιτο ἐμπόριον.

Ἕτερον ζήτημα πρὸς ἐπισκόπησιν θὰ εἴπωμεν τὴν μετανάστευσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Νότιον Ἀμερικήν. Ἐπίσης πολύτιμος θὰ ἦτο ἡ συμβολὴ τῆς ἐν Βασιγκτῶνι πρεσβείας μας διὰ τὴν ὀρθοτέραν κατεύθυνσιν τοῦ Τουρισμοῦ, δεδομένου ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ κατὰ μέγα μέρος εἶναι οἱ ἐκδρομεῖς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὀφείλομεν νὰ ὑπολογίζωμεν. Κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντίληψιν ὁ Τουρισμὸς ἵνα ἐπιτύχῃ θὰ ἔδει νὰ εὑρυνθῇ, συμπεριλαμβάνων Αἴγυπτον, Συρίαν, Παλαιστίνην, ἴσως καὶ Τουρκίαν. Διὰ μίαν τοιαύτην ἐκμετάλλευσιν θὰ ἠδυνάμεθα ν' ἀπασχολήσωμεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν Ἕλληνας, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸ πανίσχυρον, ἐκπολιτιστικὸν καὶ πλούσιον ἑβραϊκὸν στοιχεῖον. Πάντως, θὰ ἦτο πληρέστερον ἓν πρόγραμμα καταρτιζόμενον εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ἐπίσης καὶ ἡ διαφήμισις θὰ ἔπρεπε νὰ ἐμελετᾶτο καὶ ἐκεῖ. Καὶ εἰς τὴν διαφήμισιν ἀπαιτεῖται μέθοδος. Δὲν ἀρκεῖ ἡ νεκρὰ παρένθεσις εἰκόνων. Ἀπαιτεῖται εἰδικὸς τρόπος σκηνοθεσίας, ὥστε καὶ τὸ σοβαρότερον καὶ πλέον μονότονον θέμα νὰ καθίσταται ἐνδιαφέρον πρὸς παρακολούθησιν. Ὁ Τουρισμὸς προϋποθέτει πρὸ παντὸς πεῖραν. Ἡ ἐμφάνισις καὶ τῆς ἁπλουστέρας ταινίας εἶναι πολύπλοκος. Μοὶ ἐδόθη εὐκαιρία νὰ θαυμάσω μίαν τοιαύτην ταινίαν ἐμφανισθεῖσαν παρὰ τοῦ Ἑλληνοελβετικοῦ Συνδέσμου περὶ τοῦ λευκοῦ ἀνθρακος.

Ἀσφαλῶς τὸ ἰσχὺον σύστημα πρέπει νὰ μεταβληθῇ. Θὰ διηυκολύνετο κατὰ πολὺ τὸ ἔργον διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς. Διὰ τὸν χειρισμὸν τῶν ζητημάτων Ἀμερικῆς ἀπαιτεῖται ἀμερικανικὴ ἀντίληψις, τὴν ὁποίαν δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποκτήσῃ τις ἢ μόνον εἰς τὴν Ἀμερικήν. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἡ ἀμερικανικὴ ἀντίληψις θὰ ἀποκτηθῇ μόνον ὅταν θεσπισθῇ ὅπως τὰ ἀμερικανικὰ ζητήματα ἐξετάζονται καὶ λύονται εἰς τὴν Ἀμερικήν.

Μ. Σ. ΕΥΛΑΜΠΙΟΣ

1. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πρωθυπουργοῦ. Ἡ παροχὴ ἰδιαιτέρων τινῶν δικαιωμάτων εἰς τὸν πρωθυπουργὸν καὶ οὐχὶ τὸν πρόεδρον τῆς δημοκρατίας ἢ τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον, κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τῆς κρατικῆς ἀρρυθμίας, εἶναι πιθανὸν ὅτι δὲν δύναται νὰ καταλήξῃ εἰς κατοπάτησιν τοῦ πολιτεύματος καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν μιᾶς αὐθαιρέτου ἐξουσίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, κατὰ τὸν Challemel—Lacour, ὅτι μόνον μεταγήν: τῆς «προσωπικῆς ἐξουσίας» ἢ τοῦ «κοινοβουλευτισμοῦ», οὐχ ἧττον ὅμως, ὑπὸ τὸ σημερινὸν καθεστὼς τῶν ὠργανωμένων πολιτικῶν κομμάτων, δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι μόνον ὁ πρωθυπουργὸς ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γέφυρα τῶν δύο τούτων διαφορετικῶν καθεστώτων. Ἄλλοτε διὰ νὰ ἑνώνῃ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη, καὶ ἄλλοτε διὰ νὰ διαχωρίζῃ, ὅταν ὁ κίνδυνος ἀποτραπῇ. Ὁ πρωθυπουργὸς εἶναι συνηθέστατα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πλειοψηφοῦντος κόμματος. Ἀναδειχθεὶς κατόπιν μακρῶν πολιτικῶν ἀγώνων καὶ τυχὼν τῆς καθολικῆς ἐμπιστοσύνης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ τυχοδιωκτικὴν ψυχὴν διὰ νὰ σκεφθῇ νὰ στερήσῃ ἀπὸ τὸν λαὸν τὰς ἐλευθερίας του ἢ νὰ κάμῃ κατάχρησιν τῶν ἐξουσιῶν του.

2. Περιπτώσεις καθ' ἃς ἐνδείκνυται ἡ ἔκτακτος χρῆσις τῶν πρωθυπουργικῶν δικαιωμάτων. Ἐὰν εἰς μίαν πολιτείαν ὅλα ἔχουσι καλῶς, δὲν παρίσταται ἀνάγκη ἰδιαιτέρας τονώσεως τῶν ἐξουσιῶν τῶν ὀργάνων της. Ἀλλ' ὅπως τὰ ἄτομα, οὕτω καὶ τὰ κράτη, διέρχονται πολλάκις δυσκόλους στιγμάς. Ὅπως ἐκεῖνα, οὕτω καὶ ταῦτα προσβάλλονται ὑπὸ κρίσεων καὶ ἀσθενειῶν, παρίσταται δὲ ἀνάγκη ἰδιαιτέρων μέτρων καὶ ἰδιαιτέρων φαρμάκων πρὸς θεραπείαν των. Εἶναι, ἐκ τούτου, φανερὸν ὅτι μόνον εἰς ἐποχὴν ἀνωμαλίτος, μέχρι παρόδου τοῦ κακοῦ, δέον νὰ λαμβάνωνται καὶ νὰ ἐφαρμόζονται τὰ ἔκτακτα μέτρα. Τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εἶχον εἰσαγάγει καὶ τὰ πρωτόγονα μέν, ἀλλὰ τόσον πρακτικὰ πολιτεύματα τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου. Καὶ τότε τὸ πολίτευμα ἦτο, ὅπως

σήμερον, δημοκρατικόν. Καὶ τότε τὸ ἴδιον πολίτευμα εἶχε προβλέψει τὴν διαδικασίαν τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἀρχόντων του εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις. Εἰδικὸς Ἄρχων ἐδημιουργεῖτο ἐν Ρώμῃ, ὑπεράνω εὑρισκόμενος τῶν Ὑπάτων, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκωλύετο εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ ἐνεργείας του ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀρχῆς· εἶχεν ὅμως περιωρισμένην χρονικῶς ἐξουσίαν. Ὁ Ἄρχων αὐτὸς ἐλάμβανεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἡ Salus rei Publicae ἐπέβαλεν. Ἐπρόκειτο τότε περὶ μιᾶς Δικτατορίας προσωρινῆς, περιωρισμένης καὶ προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Βεβαίως δὲν ὑπάρχουσι σήμερον αἱ αὐταὶ συνθῆκαι. Οὔτε συνιστῶνται τὰ ἴδια δικαιώματα. Μόνον τὸ Σύνταγμα τῆς Βεϊμάρης ὑπῆρξε κατηγορηματικόν. Τὸ Σύνταγμα τοῦτο ἀναγνωρίζει δύο περιπτώσεις λήψεως ἐκ μέρους τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἐκτάκτων μέτρων:

Αον ὁσάκις ἡ δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια κινδυνεύουν, καὶ

Βον ὁσάκις ἡ δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια διεταράχθησαν.

Τὸ Σύνταγμα τοῦτο εἶναι ἐνδιαφέρον ἴσως ἀπὸ ἀπόψεως πρωτοτυπίας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ ἀπόψεως μιμήσεως. Διότι εἰς τὸν αἱρετὸν πρόεδρον παρέχει δικαιώματα ἀσυμβίβαστα πρὸς τὴν κυριαρχίαν τοῦ λαοῦ.

3. Ἐνδεχομένη ἔκτασις τῶν πρωθυπουργικῶν δικαιωμάτων. Εἰς τὸ πνεῦμα ἐκείνων ποὺ ἐπιθυμοῦν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἔρχεται πάντοτε, ὁσάκις συζητοῦν περὶ αὐτῆς, ἡ διάταξις τοῦ ἐδαφ. 2 τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ γερμανικοῦ Συντάγματος τῆς Βεϊμάρης. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἀφήνει τίποτε ὀρθὸν ἐκ τοῦ πολιτεύματος. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία τοῦ ἄρθρου 114 δύναται νὰ ἀνασταλῇ. Ἡ ἐλευθεροτυπία τοῦ ἄρθρου 118 ὁμοίως. Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καὶ συνεταιρίζεσθαι τῶν ἄρθρων 123 καὶ 124 ἐπίσης. Καὶ ἄν, ἐν Γερμανίᾳ, ἕνας πρόεδρος ἐκλεγόμενος ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ λαοῦ δι' ἑκατομμυρίων ψήφων, πολιτικὸς δὲ κληρονόμος τῶν δικαιωμάτων ἑνὸς πανισχύρου αὐτοκράτορος δύναται, ὁσάκις τὸ κρίνῃ σκόπιμον, νὰ περιβάλλεται ὑπὸ τοιαύτης κολοσσιαίας ἐξουσίας, νομίζομεν ὅτι οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ θὰ ἦτο δυνατὸν Σύνταγμα νὰ ἀναγνωρίσῃ εἰς ὄργανόν τι τῆς πολιτείας παρόμοια δικαιώματα! Εἴδομεν, ἄλλως τε, ποῦ κατέληξαν τὰ ὑπερβολικὰ προεδρικὰ δικαιώματα ἐν Γερμανίᾳ. Κατέληξαν εἰς τὴν ἀνίδρυσιν ἑνὸς ὁλιγαρχικοῦ καθεστῶτος, μὴ δεσμευομένου οὔτε ὑπὸ νόμων, οὔτε ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Θεωρουμένης ἀσυμβιβάστου τῆς ὑπάρξεως λαϊκῶν ἐλευθεριῶν πρὸς τὴν παροχὴν δικαιωμάτων, ὁμοίων πρὸς τὰ τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ γερμανικοῦ Συντάγματος, εἶναι δυνατὸν νὰ συζητηθῇ, φρονοῦμεν, μία ἐνίσχυσις τῶν πρωθυπουργικῶν δικαιωμάτων. Ἐκ ταύτης θὰ προήρχετο καὶ τὸ καλὸν ὅτι θὰ ἱκανοποίει τὴν δίψαν περὶ ἰσχυρᾶς ἐξουσίας καὶ τὸ καλὸν ὅτι θὰ παρείχοντο ἔκτακτα τινὰ δικαιώματα, οὐχὶ κατ' αὐθαίρετον βούλησιν ἑνὸς ἀτόμου, ἀλλὰ κατὰ συνταγματικὴν ἐπιταγήν. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τοῦ ἡμετέρου πολιτεύματος, ἡ παροχὴ τῶν δικαιωμάτων τούτων θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ κατ' ἐξουσιοδότησιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας. Οὕτω, ἅμα τῇ ἐνάρξει ἑκάστης νέας βουλευτικῆς περιόδου καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἀρχῆς ἐκ μέρους πάσης νέας κυβερνήσεως, ἡ Βουλὴ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Γερουσίας, θὰ ἠδύναντο νὰ καθορίζωσι τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ δύναται νὰ κινῆται ἐλευθέρως ὁ πρωθυπουργὸς καὶ νὰ δρᾷ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ λαοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν τούτων, θὰ ἦτο δυνατὸν εἰς τὸν πρωθυπουργὸν νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα: α) τῆς λήψεως ἐκτάκτων μέτρων προστασίας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος ἐκ κινδύνων προερχομένων εἴτε ἐκ τῶν ἀριστερωτέρων, εἴτε ἐκ τῶν δεξιωτέρων στοιχείων τῆς χώρας. Θὰ ἦτο ἐπίσης σκόπιμον καὶ ἐθνικῶς συμφέρον β) νὰ τοῦ ἀνατεθῇ ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης ὑποδείξεων τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ὑποδείξεων αἵτινες θὰ εὑρίσκον τόσην ἀντίδρασιν συζητούμεναι τυχὸν ἀλλαχοῦ. γ) Θὰ ἦτο προσέτι δυνατὸν νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ ἡ λῆψις εἰδικῶν μέτρων κατὰ τῆς ἀνεργίας ἢ ὑπὲρ τῆς ἐμπράκτου ἐκδηλώσεως τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης διὰ τοὺς ἀπόρους ἢ δυστυχεῖς. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ποὺ θὰ υἱοθετεῖτο τυχὸν τὸ προταθὲν εἰς τὸ οἰκεῖον ἄρθρον σύστημα τῆς ὀργανώσεως τῶν παραγωγικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν τάξεων τῆς χώρας, εἰς τὸν πρωθυπουργὸν θὰ ἦτο προσῆκον δ) νὰ ἀναγνωρισθῇ τὸ δικαίωμα τῆς θέσεως εἰς ἐφαρμογὴν τῶν, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἐφαρμοστῶν ἀποφάσεων τῶν τάξεων τούτων ἐπὶ τῶν οἰκονομικῆς μόνον φύσεως ζητημάτων.

Ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω διαδικασίαν καὶ τοὺς ἀνωτέρω περιορισμοὺς φαίνεται ἀναγκαία εἰς ἡμᾶς ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ ὀργάνου ἐκείνου τῆς πολιτείας, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ ἑνωτικὸν σημεῖον τῶν δύο ἐξουσιῶν. Ἡ μεταγενεστέρα κόρωσις, φυσικά, τῶν ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ λαμβανομένων μέτρων θὰ ἐγίνετο παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καθ' ὃν τρόπον γίνεται αὕτη καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς νομοθετικῆς ἐξουσιοδοτήσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 77 τοῦ Συντάγματος.

4. Ἄσκησις δευτερευούσης φύσεως δικαιωμάτων. Εἰς τὰς ἀνωτέρω διατυπωθείσας περιπτώσεις ὁ πρωθυπουργὸς θὰ ἔδρα ὡς ἐντολοδόχος, οὕτως εἰπεῖν, τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλαι περιπτώσεις, αἱ καὶ συνηθέστεραι, κατὰ τὰς ὁποίας οὗτος, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ὑπουργοί, ἀσκοῦν ἐν ταῖς λεπτομερείαις κυβερνητικὰ ἢ διοικητικὰ καθήκοντα, προσέτι δὲ καὶ καθήκοντα ἐλέγχου τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Εἶναι προφανὲς ὅτι καὶ διὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας, σιγῶντων τῶν νόμων, θὰ ἔπρεπε νὰ προβλέψῃ τὸ Σύνταγμα.

Ἡ μέχρι σήμερον ὀργάνωσις τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου Πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν ἰδιαιτέρων γραφείων τῶν ὑπουργῶν ἔχει καθαρῶς ἰδιωτικὸν χαρακτῆρα, περιοριζομένων τούτων ἁπλῶς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν κομματικῶν συνήθως ὑποθέσεων. Ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὁ πρωθυπουργὸς εἰς τὰ σύγχρονα καθεστῶτα δὲν πρέπει νὰ εἶναι μόνον ἐκπρόσωποι ἑνὸς κόμματος πέραν τούτου εἶναι καὶ οἱ ἀντιλήπτορες τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά των ταύτην πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ τὰ μέσα νὰ γίνωνται αἰσθητοί. Τὰ μετὰ ταῦτα θὰ παρασχεθοῦν εἰς αὐτοὺς μόνον ἂν ὀργανωθῶσι τὰ ὑπουργικὰ γραφεῖα κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν Γαλλίᾳ λειτουργούντων τοιούτων. Ὁ διευθυντὴς τοῦ γραφείου τοῦ ὑπουργοῦ, προερχόμενος ἐκ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, θὰ εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ὑπουργοῦ ἐν τῷ ὑπουργείῳ καὶ ὁ φυσικὸς αὐτοῦ σύμβουλος, ἀφοῦ θὰ μέλλων νὰ τὸν ἀπαλλάσσῃ τῶν κυριωτέρων γραφειοκρατικῶν φροντίδων. Ἐξ ἄλλου οὗτος, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ὑπουργείου, θὰ εἰσηγῆται τὴν λῆψιν τῶν ἀναγκαίων νομοθετικῶν μέτρων καὶ τὴν εἰσαγωγὴν των εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα. Ἡ ὀργάνωσις τῶν ὑπουργικῶν τούτων γραφείων, καθ' ὃν τρόπον ἐξετέθη, θὰ ἀπαιτήσῃ ἀσφαλῶς δαπάνην τινά. Εἶναι ὅμως ἀναμφισβήτητον, καὶ περὶ τούτων ἐγγυᾶται ἡ ἐν Γαλλίᾳ πρακτική, ὅτι ἡ μέλλουσα νὰ προκύψῃ ἐκ τούτων ὠφέλεια θὰ εἶναι ἀνυπολόγιστος, ἐφόσον, ὡς ἐλπίζεται, θέλει πρυτανεύσει εἰς τὸν πολιτικὸν κόσμον ἡ ἀντίληψις ὅτι, παραλλήλως πρὸς τὴν φροντίδα ὑπὲρ ἐκείνων ἐξ ὧν προέρχεται, δέον νὰ καταβάλῃ ἐπίσης φροντίδα καὶ κόπους καὶ διὰ τὰ συμφέροντα τῆς ὁλότητος.

ΑΝΔΡ. Γ. ΝΟΤΑΡΑΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "TITAN"

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Κεφάλαια 3.000.000

Διεύθυνσις ἐν Ἀθήναις ὁδὸς Σταδίου Τηλέφωνον 125

Γραφεῖα φορτώσεων ἐν Πειραιεῖ. Τηλέφωνον ἀριθμὸς 42 π.

Ἐργοστάσιον ἐν Ἐλευσῖνι. Τηλέφωνον ἀριθμὸς 365.

Τηλεγραφ. «TITAN» Ἀθήνας

Τσιμέντα «TITAN» τύπου ΠΟΡΤΛΑΝΔ (Ciment Artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς αὐστηροτέρους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ μπετὸν πάσης φύσεως: Μπετὸν ἀρμὲ λιμενικά, πλακοποιΐα, ἐπιστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων τούβλων καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια) πρέκια κλπ.

Τσιμέντο «ΚΥΚΛΩΨ». Εἰδικὴ κονία κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιασμάτων δι' οἰκοδομάς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάσματα τῆς ἀσβέστου.

Πολὺ ταχυτέρα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρα ἀντοχή, ὅθεν: Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων ἤτοι: Κέρδος εἰς χρήσιμον χῶρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικὰ καὶ ὄγκον λιθοδομῆς. Συνιστᾶται ἰδιαιτέρως δι' ἔργα λιμενικά.

ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ

Κ. ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΗΣ

Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Παρισίων Ancien Résident. Κλινικῆς Καθηγητοῦ Παρισίων Laignel. Δέχεται: 10 π.μ. — 1 μ.μ. καὶ 5 μ. μ. — 8 μ. μ. ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ, Στουρνάρα 33, Ἀθῆναι. Τηλ. 23-435.

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΥΠΟ Δ. ΤΖΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Β'.

Ἄλλο παράδειγμα γενικῶς εἰς ἀπείρους νομοθεσίας καὶ αὐτὰς τὰς σοφωτέρας ἐθεώρησαν ὡς κύριον ἔργον τῆς κυβερνήσεως ἢ ὡς ἀνάγκην διοικητικὴν νὰ ὑποβοηθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, διὰ τοῦτο βλέπομεν εἰς πολλὰς νομοθεσίας διατάξεις ὑποβοηθούσας τὸν γάμον, ἢ χορηγούσας συντάξεις εἰς τοὺς πολυτέκνους.

Ὁ Μαλθοὺς ἀνέπτυξε μίαν θεωρίαν, ἥτις κατεκρίθη ὡς ἄσπλαγχνος, δηλαδὴ ὅτι «εἶναι ἀποτρόπαιον νὰ ὑποβοηθῆται ὁ πληθυσμός, ὅταν ὁ παραγόμενος πληθυσμὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ εἰς ἀναλογίαν μὲ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρχοντας πρὸς διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τούτου». Αὐτὴ ἡ θεωρία, ἂν δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀληθής, μολοντοῦτο περιέχει σημεῖον ἀναντιρρήτως ἀληθές, ὅτι δηλαδὴ ἡ διοίκησις δὲν πρέπει νὰ συντελῇ μόνον εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν εὕρεσιν τῶν πόρων, διότι δὲν εἶναι θέαμα ἐλεεινότερον, ἀξιοδάκρυτον παρὰ αἱ μηρμυκιαὶ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων αἱ εὑρισκόμεναι ἐντὸς μεγάλων πόλεων, εἴτε τῆς Ἀγγλίας, εἴτε καὶ μάλιστα τῆς Ἰρλανδίας, αἵτινες ἀποθνήσκουσι πολλάκις τῆς πείνης ἐν καιρῷ σιτοδείας.

Ἡ διοικητικὴ ἐπιστήμη ἔχει ἀναγκαίαν σχέσιν καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ ἐπιστήμην, τὴν ἐμπεριέχουσαν τὸ μεταξὺ ἐθνῶν δίκαιον· τὸ παρ' ἀνθρώποις δίκαιον, ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Πολύβιος, ὅπερ ὁ Μοντεσκιὲ ὥρισεν ὀνομάσας ἀστικὸν παγκόσμιον κώδικα, θεωρουμένων τῶν ἐθνῶν ὡς ἀτόμων· τῷ ὄντι, καθὼς ὁ πολιτικὸς κῶδιξ διέπει τὰς μεταξὺ πολιτῶν σχέσεις καὶ ἀμφισβητήσεις, οὕτω καὶ τὸ δίκαιον τῶν ἐθνῶν ἢ γραπτὸν διὰ συνθηκῶν ἢ ἄγραφον δι' ἐθίμων, κανονίζει τὰς σχέσεις τῶν ἐπικρατειῶν, ὡς ἀτόμων περιληπτικῶν θεωρουμένων. Τὰ ἔθνη περιλαμβάνονται ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς τὰ ἄτομα καὶ αἱ οἰκογένειαι ἐν τῷ κράτει· δὲν ἀπομονοῦνται, ἀλλὰ συσχετίζονται μεταξύ των ὡς τὰ ἄτομα καὶ αἱ οἰκογένειαι· ἐχρειάζετο λοιπὸν ἓν δίκαιον, διὰ νὰ κανονίσῃ τὰς σχέσεις τὰς ἐκ τῆς συγκοινωνίας ταύτης ἐξαγομένας· ὁ πολίτης ἐμπιστεύεται εἰς ξένον κράτος τὴν ἐπιστολήν του τὴν ἐμπεριέχουσαν τὴν διάνοιάν του, τὰ συμφέροντά του, ὁ πολίτης ναυτίλεται, ἐμπορεύεται, διατρίβει ἢ ὡς ἁπλοῦς θεατὴς ἢ ὡς διδασκόμενος ἐν ξένῳ κράτει, ἡ χεὶρ τῆς πατρίδος του δὲν τὸν ἐγκαταλείπει, ἀλλὰ τὸν προστατεύει διὰ πρέσβεων, διὰ πράξεων, διὰ ναυτιλιακῶν νόμων καὶ ἄλλων διοικητικῶν νόμων. Τοιοῦτοι θεσμοὶ ἔχουσι σχέσιν ὡς πρὸς τὸ μεταξὺ ἐθνῶν δίκαιον καὶ προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα τινὰ σύμμικτον· δὲν δύνανται νὰ δημιουργηθῶσι οὔτε νὰ ἐφαρμοσθῶσι, χωρὶς νὰ δύναται νὰ γίνῃ βλάβη εἰς τὰς εἰρηνικὰς σχέσεις μεταξὺ διαφόρων ἐθνῶν, ἐὰν οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ δὲν γνωρίζωσι τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς τοῦ διοικητικοῦ δικαίου.

Ἄλλο δίκαιον ἄφευκτον ὡς πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τῆς διοικητικῆς ἐπιστήμης εἶναι τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον. Τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος λέγει.... Ὑπάρχωσι νόμοι, οἵτινες ἐδημιούργησαν τὴν Σύνοδον, ὑπέβαλον τὸ κράτος εἰς ἐκκλησιαστικήν τινα διαίρεσιν, δυνάμει τῶν νόμων τούτων ἐδημιουργήθησαν ἀρχιερεῖς, διέποντες πνευματικῶς τὸ ποίμνιον. Ἐκτὸς τούτου, πᾶς πολίτης καὶ κατὰ τὴν γέννησίν του καὶ κατὰ τὴν νύμφευσίν του καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του δὲν δύναται νὰ στερηθῇ τῶν παραμυθιῶν καὶ καθιερώσεων τῶν τελετῶν τῶν θρησκευτικῶν, αἵτινες καθ' ὅσον ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία εἴτε καθ' ὅσον ἐφάπτονται τῶν διοικητικῶν κανόνων εἴτε διατάξεων ἀποτελοῦσι φυσικῷ τῷ λόγῳ μέρος τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, ἀλλὰ τότε δύνανται νὰ λυθῶσι τὰ σύμμικτα ταῦτα ζητήματα, ὅταν ὁ δημόσιος λειτουργὸς γνωρίζει τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, ὡς πρὸς τὸν κανονισμὸν τῶν σχέσεων τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὴν πολιτείαν, ὡς πρὸς τὰς σπουδαιοτέρας ἐργασίας.

Τὸ διοικητικὸν δίκαιον ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ ποικιλίᾳ περιλαμβάνει διατάξεις συνεχομένας μὲ ὅλους τοὺς κλάδους σχεδὸν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων· πρόκειται λ. χ. περὶ ὀργανισμοῦ ἐκπαιδεύσεως ἢ περὶ ἐφαρμογῆς ἐκπαιδευτικῶν νόμων· ὁ δημόσιος λειτουργὸς ὁ διέπων τὸν κλάδον τῆς ἐκπαιδεύσεως πρέπει νὰ εἶναι συνοικειωμένος μὲ τὰ μεγάλα ζητήματα τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικά, ὡς ἐν Γαλλίᾳ πρὸ μικροῦ ἐγεννήθη ἓν ζήτημα ἀρχαῖον, ὅπερ κατὰ τὰς διαφόρους ἐπικρατείας καὶ τοὺς διαφόρους θεσμοὺς αὐτῶν ἔλαβε διάφορον λύσιν: εἰς τὴν δευτέραν ἐκπαίδευσιν λ.χ. σχολιακὴν καὶ γυμνασιακὴν κατὰ πόσην δόσιν πρέπει νὰ δίδηται ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἀρχαίων φιλολογιῶν π.χ. τῆς Λατινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς, ἢ κατὰ πόσην πρέπει νὰ δίδηται ἡ ἐκπαίδευσις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἢ θετικῶν. Ὅθεν ἡ διοίκησις δὲν πρέπει νὰ εἶναι ξένη καὶ ὡς πρὸς τὰς φιλολογικὰς συζητήσεις.

Τὸ σπουδαιότατον ἔργον τῆς διοικήσεως συναπτόμενον μὲ κεφαλαιώδη ἀρχήν, ἐφ' ἧς πᾶσα διοίκησις στηρίζεται, τῆς ἀρχῆς δηλαδὴ τῆς διατηρήσεως τῶν πολιτῶν· εἶναι τὸ ἔργον τοῦτο τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς α) ἐπὶ σκοπῷ τῆς ἀποσοβήσεως ὅλων τῶν λοιμοκτόνων ἀσθενειῶν, αἵτινες δύνανται νὰ ἐνσκήψωσιν εἰς κράτος, β) ἀφοῦ τοιαῦται νόσοι ἐπέλθωσι πῶς νὰ διοργανωθῶσι μέσα διὰ νὰ παραμυθηθῶσιν οἱ πάσχοντες ἢ διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ νόσος αὕτη. Αὕτη ἡ διοικητικὴ πρόνοια ἐπεκτείνεται ὄχι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ζῶα· πόσον ὀλεθρία εἶναι ἡ ζωοτία, ἥτις καταστρέφει ἄπειρα ζῶα, ἄτινα ἀποτελοῦσι τὴν περιουσίαν τῶν πολιτῶν. Ἡ ἀνέγερσις καὶ δημιουργία, ὁ εὐστοχώτερος τρόπος τῆς διαχειρίσεως τῶν νοσοκομείων, ὡς πρὸς τὰ ἀστυνομικὰ πράγματα, τὰ τῆς ἀγορανομίας, δηλαδὴ ἡ ἐπίβλεψις ἐν γένει ἐπὶ τὰ τρόφιμα, διὰ νὰ μὴ βλάπτηται ἐκ τῆς κερδοσκοπίας ἡ ὑγεία τῶν πολιτῶν, ὅλα ταῦτα ἀποτελοῦσι κλάδον διοικητικοῦ δικαίου εὐρύτατον. Ἀλλὰ πρὸς δημιουργίαν καὶ ἐφαρμογὴν τοιούτων διατάξεων, χρειάζεται ἡ βοήθεια τῆς ἰατρικῆς, ὁ διοικητικὸς λειτουργὸς πρέπει νὰ εὑρίσκηται τοιλάχιστον εἰς κατάστασιν νὰ ὠφελεῖται ἐκ τῶν συμβουλῶν, ἃς οἱ ἰατροὶ ὀφείλουσι νὰ δίδωσι εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ διοικητικὰ ἔργα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν δημοσίαν ὑγιεινήν.

Ἡ διοίκησις πρὸς τούτοις ὀφείλει νὰ προστατεύῃ καὶ ὑποβοηθῇ τὰς διαφόρους τέχνας, ἰδίως δὲ ὀφείλει νὰ δίδῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέραν ἀρωγὴν εἰς τὴν γεωργίαν. Ὅθεν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν προσφάτως δημιουργηθέντα γεωργικὰ συμβούλια ἀντιπροσωπεύοντα καὶ ἐκφράζοντα ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς γεωργίας εἰς τὴν κυβέρνησιν, ὅπως γίνηται βοηθός, εἴτε διὰ μεταρρυθμίσεως τῶν νόμων, φορολογικῶν, τελωνειακῶν, εἴτε πρὸς εὕρεσιν μέσων καταστρεφόντων τὰς διαφόρους ἀσθενείας, ἐπερχομένας εἰς φυτά, σπαρτὰ κλπ. Ὅθεν γνώσεις τινὲς γεωργικαί, αἵτινες ἐπιβάλλονται εἰς τὴν κατωτέραν τάξιν τῶν ἐκπαιδευομένων πρέπει νὰ κατέχωνται ἀπὸ τοὺς διέποντας τὰ διοικητικὰ πράγματα, καὶ ἡ ἀγορανομία ἐν γένει καὶ ἡ τεχνολογία, ἡ περιστρεφομένη περὶ τὰς τέχνας, ἀποτελοῦσιν ἐπιστήμην συνδεομένην καὶ ἄφευκτον μὲ τὴν διοικητικὴν ἐπιστήμην.

Ἐπὶ πᾶσιν ἡ ἱστορία, εἴτε ἡ ἱστορία ἐν γένει τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἥτις περιγράφουσα τὰ διάφορα συμβεβηκότα περιλαμβάνει ἀναγκαίως καὶ ὅλους τοὺς διοικητικοὺς θεσμούς, οἵτινες κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ τόπους ἐκυβέρνησαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἴτε ἡ ἱστορία τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν ἰδίως, ἥτις εἶναι ὄχι μόνον γείτων τῆς διοικητικῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὸς βοηθός, διότι δὲν ὑπάρχει διοικητικὸς θεσμὸς θεμελιούμενος εἰς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις δὲν ἀνευρίσκεται καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη καὶ εἰς ἄλλας ἐποχάς, καὶ ὅστις δὲν εὑρίσκει τὴν θέσιν του ἐντὸς τῆς ἱστορίας, ὡς ἀπόδειξις εἶναι τὰ συγγράμματα τοῦ Γιζώτου, Περρὶ κλπ. εἴτε περὶ διαταγμάτων εἴτε περὶ διοικητικῶν διατάξεων.

Οὕτως, ἀπαριθμήσαμεν τὰς διαφόρους ἐπιστήμας τὰς πλησιαζούσας καὶ περιπλεκομένας μὲ τὴν διοικητικήν· ἡ ἀπαρίθμησις αὕτη συντείνει νὰ καταδείξῃ τὸ μέγα στάδιον, ὅπερ πρόκειται νὰ διατρέξωμεν· αὕτη ἡ ἀπαρίθμησις συντείνει καὶ εἰς ἄλλο τι, ὡς οἱ γεωγράφοι διὰ νὰ καταδείξωσι τὴν θέσιν ἐπικρατείας τινὸς ἀναφέρουσι καὶ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν γειτνιαζουσῶν ἐπικρατειῶν, οὕτω καὶ ἡ ἀπαρίθμησις αὕτη τῶν ἐπιστημῶν ὁρίζει καὶ ἐξακριβώνει τὴν φύσιν τῆς διοικητικῆς ἐπιστήμης. Τὰ περισσότερα τούτων τῶν μαθημάτων διδάσκονται ἰδίως εἰς τὴν νομικὴν σχολήν. Εἰς ἄλλα κράτη ὑπάρχει ἰδία ἐπιστήμη, ἥτις ἐνασχολεῖται περὶ τὰ διοικητικά. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ ἐκπαίδευσις περὶ τὰ διοικητικά, ἀποτελοῦσα ἴδιον κύκλον, ὑποβοηθεῖ περισσότερον πάσης ἄλλης ἐπιστήμης τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, διότι, ὡς λέγει ὁ Ἰταλὸς Γενοβέζης, τὰ ἔθνη δὲν στηρίζονται εἰς τὴν τύχην, εἰς τὴν εἱμαρμένην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τέχνην καὶ ἐπιστήμην.

ΙΔΙΩΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Ἐν τῷ Συντάγματι ἐξεθέσαμεν τὰς διαφόρους ἐξουσίας, τὰ προσόντα των καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις, ἐξιστορήσαμεν τὰ δικαιώματα τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας καὶ τὰς ἐγγυήσεις, δι' ὧν τὰ δικαιώματα αὗτα καὶ ἰδίως ἡ ἐκτελεστική, ἥτις θέλει μᾶς ἀσχολήσει, δὲν ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ ἀδρανής, οὔτε οἱ πολῖται θέλουσι κοιμηθῆ ὠπλισμένοι μὲ τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα. Οἱ πολῖται, ἐκτὸς τοῦ κράτους εὑρισκόμενοι, ἀποτελοῦσι σύνολον ἢ σύλλογον ἐθνικόν, τὸν λαόν, ὅστις καθὼς καὶ αὐτὴ ἡ περιφέρεια, αὐτὴ ἡ γῆ τοῦ κράτους, ἐφ' ἧς ὁ λαὸς εὑρίσκεται, διαμερίζεται εἰς διάφορα κέντρα, εἰς διάφορα τμήματα. Ὁ λαὸς ζῇ, διατηρεῖται καὶ ἀναπτύσσεται, ἡ δὲ

τῆς ζωῆς του διατήρησις καὶ ἡ προοδευτικὴ αὐτοῦ ἀνάπτυξις ἀπαιτοῦσι κανόνας ποικίλους καὶ πολυειδεῖς, οὓς ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία κυρίως δημιουργεῖ, ἡ δὲ ἐκτελεστικὴ ἐκτελεῖ καὶ ἐφαρμόζει πρὸς τὸν διπλοῦν σκοπὸν τῆς διατηρήσεως τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐπ' ἄπειρον αὐτοῦ ὑλικῆς καὶ νοητικῆς ἀναπτύξεως. Τὸ διοικητικὸν δίκαιον σκοπεύει τὸν διπλοῦν τοῦτον σκοπὸν νὰ ὑπηρετήσῃ, δηλαδὴ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν, καὶ ὑπηρετεῖ αὐτὸν ἐπενεργοῦν εἴτε ἐπὶ τῶν ἀτόμων, εἴτε ἐπὶ τὰ πράγματα· ἐπενεργεῖ ἐπὶ τὰ ἄτομα, θεωροῦν αὐτὰ ὄχι ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ κανονίζει ἀπέχον τοῦ νὰ κανονίσῃ τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις, ἐπενεργοῦν ἐπὶ τὰ ἄτομα, ὄχι ὡς πρὸς τὰς συναλλαγὰς τὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους, ὄχι ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν πολιτῶν εἰς τὰ τῆς νομοθεσίας, ἀλλ' ἐπενεργοῦν ἐπὶ τὸ ἄτομον, ἐποπτεῦον αὐτὸ ὡς μέλος τῆς κοινωνίας σχετικῆς πρὸς τὰς δημοσίας αὐτοῦ τοῦ ἀτόμου σχέσεις, ἀναγκαίας εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας.

Εἴπαμεν, ὅτι τὸ διοικητικὸν δίκαιον ὑπηρετεῖ τὸν διπλοῦν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως καὶ ἀναπτύξεως, ἐπενεργοῦν ἐπὶ τὰ ἄτομα καὶ ἐπὶ τὰ πράγματα. Ἀλλ' ἐπενεργεῖ ἐπὶ τὰ πράγματα, καθόσον ταῦτα συνέχονται μὲ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ μὲ τὴν κοινωνικὴν εὐταξίαν, ὄχι δὲ καθ' ὅσον τὰ πράγματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἰδιωτικὴν κτῆσιν καὶ εἰς τὰς συναλλαγὰς μεταξὺ πολιτῶν, ὑπὸ τὰς ποικίλας καὶ ἀπείρους μορφάς, ἃς ἐπενδύονται αἱ συναλλαγαὶ αὗται ἐν τῷ βίῳ. Τὸ διοικητικὸν δίκαιον ἐπενεργεῖ μὲν ἐπὶ τῶν βιομηχανιῶν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀλλὰ καθ' ὅσον πρόκειται νὰ ἐνισχυθῇ, νὰ καθοδηγηθῇ ἢ νὰ κανονισθῇ ἡ προαγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις, χωρὶς κατ' οὐδὲν νὰ περιορισθῇ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις ἐντὸς μάλιστα αὐτοῦ τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν πρέπει νὰ εἶναι εὐρεῖα καὶ ἀπεριόριστος.

Τὸ διοικητικὸν λοιπὸν δίκαιον περὶ τοιαῦτα ἀσχολούμενον περιέχει πάντας τοὺς νόμους τοὺς μὴ καθιεροῦντας συνταγματικοὺς θεσμοὺς καὶ συνταγματικὸν δίκαιον, τοὺς μὴ ἀσχολουμένους εἰς τὴν κόλασιν τῶν ἀδικημάτων ἢ εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν ἰδιωτικῶν διενέξεων, ὑπαγομένων εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων.

Τὸ διοικητικὸν δίκαιον ἔχει κυρίως δύο τάξεις ἀντικειμένων, καὶ ἑπομένως κατ' αὐτὴν τὴν δυάδα τῶν τάξεων δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο μεγάλα τμήματα, τὸ ἓν περιλαμβάνει τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, τὸν ἐσωτερικόν, ἐξωτερικὸν αὐτῶν λεπτομερῆ διοργανισμόν, τὰς μεταξὺ ἀνωτέρων καὶ ὑποδεεστέρων δημοσίων λειτουργῶν σχέσεις, τὴν συμμετοχὴν των εἰς τὰ διοικητικὰ πράγματα διὰ τῆς συστάσεως εἴτε ἐπαρχιακῶν, εἴτε νομαρχιακῶν εἴτε δημοτικῶν συμβουλίων, εἴτε κατ' ἄλλον τρόπον. Ἐνὶ λόγῳ τὸ πρῶτον αὐτὸ τμῆμα περιλαμβάνει τὸ περὶ συντάξεως τῆς διοικήσεως ἀντικείμενον καὶ δύναται νὰ ὀνομασθῇ διοικητικὴ ὀργανολογία, διότι περιγράφει ὅλα τὰ ὄργανα τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν διοίκησιν, τὸ δεύτερον μέγα τμῆμα τοῦ διοικητικοῦ δικαίου περιλαμβάνει τὴν ρύθμισιν τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ διοικούντων καὶ διοικουμένων σχέσεων, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ χρέη ἑκατέρων. Αὐτὸ τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει τὴν εὐεργετικὴν ἐπενέργειαν τῆς διοικήσεως ἐπὶ τοὺς πολίτας, τὴν μέριμναν καὶ τὴν πρόνοιαν τῆς διοικήσεως, ἐκφραζομένη διὰ τῶν διαφόρων διοικητικῶν διατάξεων. Διὰ τὴν δευτέραν αὐτὴν τάξιν ἐδημιουργήθη τὸ πρῶτον μέρος, ἐδημιουργήθησαν καὶ διωργανώθησαν αἱ ἀρχαί, αἱ λειτουργίαι, διότι ἄλλως αἱ ἀρχαὶ ἤθελον μείνει ἀδρανεῖς καὶ ἑπομένως ἀνωφελεῖς καὶ περιττὰ ἐντὸς τοῦ κοινωνικοῦ μηχανισμοῦ. Τὸ δεύτερον αὐτὸ μέρος τὸ ὀνομάζει τὸ οὐσιαστικὸν τῆς κυβερνήσεως μέρος.

Ἡ διοίκησις εἴτε ἐν τῇ ὀργανολογικῇ αὐτῆς περιφερείᾳ, εἴτε ἐν ταῖς διατάξεσι ταῖς οὐσιαστικαῖς δὲν ἐμφωλεύει εἰς τὴν θέσιν τοῦ πράττοντος τὰ δημόσια πράγματα, ἥτις δύναται νὰ εἶναι εὐεργετικὴ ἢ δυσμενὴς πρὸς τὴν κοινωνίαν, κατὰ τοὺς διαφόρους χαρακτῆρας τῶν διεπόντων τὰ διοικητικὰ πράγματα, ἀλλ' ἐκπηγάζει ἀπὸ τὰς διατάξεις τῶν διοικητικῶν νόμων καὶ διαταγμάτων, οἱ δὲ διοικηταὶ εἶναι ἑρμηνευταὶ τῶν διαταγμάτων αὐτῶν καὶ οὐδὲ δύνανται ν' ἀντικαταστήσουν τὴν ἰδίαν αὐτῶν αὐθαίρετον θέλησιν, ἀντὶ τῆς τοῦ νομοθέτου, ἢ τῆς τοῦ ἀνωτάτου ἐκτελεστοῦ, ἐκφραζομένης ταύτης διὰ βασιλικῶν διαταγμάτων. Ἄρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν διοικητικῶν νόμων καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τὴν ἄπειρον καὶ ποικίλην τῶν διοικητικῶν καθηκόντων πρέπει ἀναγκαίως νὰ προεδρεύῃ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τοῦ δικαίου ἐν γένει, καὶ ἰδίως τοῦ διοικητικοῦ, καὶ ἡ ἄπειρος ἐπιείκεια καὶ φιλανθρωπία, διότι οὐδενὸς κανόνος ἡ ἑρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ δὲν εἶναι τόσον εὐρεῖα, δὲν περιλαμβάνει τρόπον τινὰ κάτι ἐκ τοῦ δυσμενοῦς ἢ εὐμενοῦς χαρακτῆρος, τῶν ἐφαρμοστῶν τῶν διοικητικῶν, ὅσον ἡ ἑρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ διοικητικοῦ κανόνος.

Τούτων τεθέντων, ἀρχόμεθα τοῦ πρώτου μέρους τοῦ διοικητικοῦ δικαίου, δηλαδὴ τῆς ὀργανολογίας.

ΟΡΓΑΝΟΛΟΓΙΑ

Ὡς πρῶτον ἐλατήριον τῆς διοικητικῆς μηχανῆς ἀνευρίσκομεν τοὺς ὑπουργούς, οὓς ἐν τῇ συνταγματικῇ ἡμῶν πραγματείᾳ, δὲν ἐθεωρήσομεν παρὰ ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔποψιν, καθόσον ὁ θεσμὸς οὗτος τῶν ὑπουργῶν πραγματοποιεῖ τὸ ἀνεύθυνον τοῦ Βασιλέως καὶ τὸ ὑπεύθυνον τῆς ἐνεργοῦ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, καὶ καθ' ὅσον εὑρίσκονται οἱ ὑπουργοὶ εἰς σχέσιν μετὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας· σήμερον θέλομεν τοὺς ἐξετάσει ὡς πρὸς τὰς κυρίας αὐτῶν διοικητικὰς ἐργασίας. Ἡ διαίρεσις ὁλοκλήρου τῆς δημοσίου λειτουργίας εἰς 5 ἢ 7 κλάδους, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται εἷς ὑπουργὸς διέπων καὶ ἑπομένως καθοδηγῶν καὶ διατάττων ὅλους τοὺς λειτουργοὺς τοὺς ὑπαγομένους εἰς ἐκεῖνον τὸν κλάδον, καὶ φροντίζει περὶ τῶν πραγμάτων τῶν περιεχομένων ἐντὸς τοῦ κλάδου ἐκείνου, εἶναι ἰδέα πολὺ ἁπλῆ, πολὺ φυσική· μολαταῦτα τὰ ἔθνη δὲν ἦλθον τόσον εὐκόλως εἰς τὴν σύλληψιν καὶ πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας ταύτης. Ἐν Γαλλίᾳ λ.χ. ἐπὶ τῶν δύο πρώτων δυναστειῶν δὲν ὑπῆρχεν ὑπουργὸς κατὰ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, ὁ καγκελάριος ἢ ὁ σφραγιδοφύλαξ, ἤτοι ὁ κυριώτερος τῶν γραμματέων τοῦ Βασιλέως, ὅστις διὰ τῆς σφραγῖδος του ἐβεβαίωνε τὰ βασιλικὰ διατάγματα, ὡς τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ Βασιλέως αὐτοῦ ἀπορρέοντα. Ὁ λειτουργὸς ὅστις διετήρησε τὴν ὑπεροχήν του, καὶ κατεῖχεν εἶδος τι πρωθυπουργίας, ὅτε ἐπὶ τῆς τρίτης γαλλικῆς δυναστείας, ὅτε ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις, ὑπῆρχον 7 ὑπουργοί, ἐξ ὧν ἐξεῖχεν ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, καὶ συνυπῆρχον εἷς ἢ δύο ὑπουργοί, χωρὶς χαρτοφυλάκια, χωρὶς κλάδον ὡρισμένον, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν προγενεστέραν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἐποχὴν μεγάλου πολιτισμοῦ καὶ μεγάλων φώτων ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ὑπουργικὴ ἐξουσία δὲν ἦτο διωργανωμένη οὕτως ὥστε πᾶς ὑπουργὸς νὰ προεδράζῃ ἑνὸς κλάδου, ὃν διαχειρίζεται, ἀλλὰ πολλάκις εἰς τοὺς διαφόρους ὑπουργοὺς ἦσαν διανεμημέναι αἱ διάφοροι ἐπαρχίαι. Ὁ τῶν ἐξωτερικῶν λ.χ. εἶχε τὴν ἐπαρχίαν τῆς Νορμανδίας, τῆς Καμπανίας κλπ. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν διεχειρίζετο τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀλγάσης καὶ τῶν γειτνιαζουσῶν εἰς τὰ σύνορα, διότι ἐκεῖναι αἱ ἐπαρχίαι ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἀσφάλειαν τοῦ κράτους. Οὕτω ἔφθασαν νὰ ὑπαγάγωσι καὶ τὰς κληρονομικὰς ὑποθέσεις εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν. Οὕτω ἡ συνταακτικὴ συνέλευσις, ὅτε παρήγγειλεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἐπὶ συντάξεως τοῦ νέου πολιτεύματος νὰ δώσῃ ἓν σχέδιον διοργανώσεως τῶν δημοσίων ὑπουργείων καὶ διανομῆς τῶν δημοσίων πραγμάτων εἰς διαφόρους ὑπουργικοὺς κλάδους, ὑπάρχει μία ἔκθεσις ἴσως θεωριῶν γυμνὴ τοῦ Demenié χρησιμεύουσα ὡς αἰτιολογία τοῦ νῦν ἐπικρατοῦντος ἐν Γαλλίᾳ συστήματος διοικητικῶν ὀργανισμῶν, καὶ εἰς τὰ κράτη τὰ ἀπομιμηθέντα τὸν διοικητικὸν ὀργανισμὸν τῆς Γαλλίας. Τοὺς λόγους τῆς ἐκθέσεως ταύτης βλέπομεν εἰς τὴν ἔκθεσιν τὴν βουλευτικὴν τοῦ 1845 περὶ διοργανώσεως ὑπουργείων. Περὶ διοργανώσεως ὑπουργείων ὑπάρχουσι νόμοι τινὲς τῆς 3 Ἀπριλίου τοῦ 1833 ἀξιολόγως συντεταγμένοι· οἱ νόμοι οὗτοι περιγράφουσι μὲ ἄκραν ἀκρίβειαν τὰ ἀντικείμενα τὰ περιεχόμενα ἐντὸς ἑκάστου ὑπουργικοῦ κλάδου, καὶ τὴν ἁρμοδιότητα ἑκάστου ὑπουργοῦ ἐπὶ τοῦ κλάδου τούτου. Κατὰ τὸ 1845 ἐνόμισαν ἀναγκαῖον νὰ συντάξωσιν ἐκ νέου ὀργανισμόν τινα ὑπουργικὸν καὶ ἐξεδόθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1845, ἀλλ' αὐτὸς εἶναι σκελετὸς παραληφθεὶς ἐκ τοῦ νόμου τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1633. Εἴτε ἐκ τοῦ νόμου τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1833, εἴτε ἐκ τοῦ νόμου τοῦ 1845 εἴτε ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ὑπουργικῆς ἐξάγομεν αὐτὰ τὰ γενικὰ καθήκοντα, τὰ ἀνήκοντα εἰς ἕκαστον ὑπουργόν, καὶ τὰ ἀποτελοῦντα τὰς ἐργασίας καθήκοντα καὶ προσόντα ἑκάστου ὑπουργοῦ.

α) Πᾶς ὑπουργὸς προτείνει καὶ προσυπογράφει τὰς πράξεις τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, χωρὶς τῆς προσυπογραφῆς ταύτης οὐδὲν διάταγμα δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ.

β) Ἐκτελοῦσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τῶν διαταγμάτων.

γ) Εἶναι ἐντολοδόται καὶ διαχειρισταὶ τῶν δημοσίων δαπανῶν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς λογοδοσίας εἰς τὸν Βασιλέα καὶ νομοθετικὰ σώματα.

Ὑπάρχοντος τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπὶ τῶν δαπανῶν, ἕκαστος ὑπουργὸς παραλαμβάνει τὰ κεφάλαια, τὰ εἰς τὸν κλάδον του, τὰ διαχειρίζεται ταῦτα καὶ ἐκδίδει ἐντάλματα πρὸς ἐκτέλεσιν.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια.

ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ
ΤΟΙΧΟΥ
ἀσφαλέστατα, ἄφλεκτα, ἀπὸ
ΔΡΧ. 500
καὶ ἄνω
Ἐργοστασίων
ΝΑΥΠΛΙΩΤΟΥ
Ἀθῆναι, Ἡφαίστου 18.
(Σιδ. Σταθμὸς) Μοναστηράκι.
ΠΛ

ΑΡΘΡΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

Ο ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΑΛΕΥΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1934

Η ΜΑΣΤΙΖΟΥΣΑ ΑΥΤΗΝ ΚΡΙΣΙΣ

ΤΟΥ κ. ΤΑΚΗ ΒΟΥΡΒΟΥΛΗ

Β'.

Ὁ ἀπολογισμὸς τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ 1934 ἀναφέρεται εἰς εἰσαγωγὴν 253 χιλ. τόννων, χωρὶς μὲ τοῦτο νὰ ἔπεται ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι ὑφίσταται καὶ ἀντίφασις μὲ τοὺς ἰδικούς μας ἐπακριβεστάτους ἀριθμούς. Τοῦτο δὲ διότι ὡς γνωστὸν ἡ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ συναλλαγματικῆς ἀπόψεως ἐνδιαφερομένη, εἰσαγωγὴν θεωρεῖ οὐχὶ τὴν ἄφιξιν τοῦ σιτοφορτίου εἰς τὸν α' ἑλληνικὸν λιμένα, ἀλλὰ τὴν ἔναρξιν χορηγίας συν)τος ἀφ' ἧς ἄρχεται καὶ ἡ ἀνάλωσίς του καὶ ἡ εἰσαγωγή του συνεπῶς τελωνειακῶς. Συνεπείᾳ τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων εὐνόητον ὅτι τὸ ἐπὶ πλέον τῶν 217 χιλ. τόννων ποσὸν ἀνάγεται εἰς χορηγηθὲν μὲν ἐντὸς τοῦ 1934 συν)μα διὰ σῖτον, εἰσαχθέντα ὅμως εἰς Ἑλλάδα καὶ ἐκφορτωθέντα τράτζιτο κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1933, ὡς καὶ ὅτι τὰ τελευταῖα 1 ἢ 2 s)s 1934 εἰς τοὺς λογαριασμοὺς τῆς Τραπέζης θὰ εἰσέλθουν ὡς εἰσαγωγὴ 1935.

II

Ὑποχρεωτικὴ χορηγία ἐγχωρίου σίτου παρὰ τῆς ΚΕΠΕΣ εἰς τὴν ἐπιλιμένιον ἀλευροβιομηχανίαν κατὰ τὸ δωδεκάμηνον τοῦ 1934

Διὰ τοῦ Δελτίου Α' ἀπὸ 1)1)34—31 Ἰουλίου 1934 διετέθησαν τὰ ὡς κάτωθι ποσά:

Ἐκ τῆς συγκεντρώσεως 1933)34 ἀνελθούσης εἰς τόν. 216.500: ἐπειδὴ διετέθησαν ἐπὶ συμβάσει τόν. 27.500, διὰ σπορὰν 5.000. Διὰ Δελτίου Α' μέχρι 31)12)33 τόν. 58.507, ἤτοι σύνολον τόν. 125.493.

Ὁμοίως δὲ διὰ Δελτίου Α' ἐκ τῆς συγκεντρώσεως 1934)35: καὶ ἀπὸ 19)9)34—31)12)34 διετέθησαν τόν. 60.658. Ἐν συνόλῳ παρὰ τῆς ΚΕΠΕΣ τῇ ἐχορηγήθησαν τόν. 186.181.

Ὑπολογίζοντες καὶ τὴν προμήθειαν παρὰ τῆς ἐπιλιμενίου ἀλευροβιομηχανίας δι' ἐγχωρίου σίτου ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου εἰς τόννους ὡς ἔγγιστα 20 χιλιάδας, πρὸς δὲ καὶ τὸ σύνολον τῶν ἐτησίων ἀναγκῶν σιτοδιατροφῆς Ἑλλάδος εἰς 1.000.000 τόν. γαλλικοὺς (ποσὸν ὅπερ ἡ δυναμικότης τῆς ἐπιλιμενίου προηγμένης ἀλευροβιομηχανίας ἀσχέτως ἀλεστικότητος ὁμοῦ μετὰ δεκάδος κυλινδρομύλων ἐνδοχώρας δικαιουμένων νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν προηγμένην ἀλευροβιομηχανίαν, θὰ ὑπερεπήρκουν, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ ἀλέσουν) καὶ ἀνακεφαλαιοῦντες ἐξάγομεν ὅτι:

1) Ὅτι τὸ σύνολον τῶν προμηθειῶν παρὰ τῆς ἐπιλιμενίου ἀλευροβιομηχανίας ἀσχέτως ἀλεστικότητος κατὰ τὸ 1934 ἀνῆλθε:

Δι' εἰσαγ. ἀλλοδαπῶν σίτων τόν.	217.224
Ἐξ ὑποχρεωτικῆς προσμίξεως ΚΕΠΕΣ »	186.181
Ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου ἐγχωρίου »	20.000
Εἰς σύνολον »	423.405

καὶ 2) Ὅτι δεδομένου ὅτι αἱ προμήθειαι κατὰ τὸ 1931 ἤγγισαν τοὺς 700 χιλ. τόν., ἡ κατιοῦσα τοῦ 1934 ἀνῆλθεν εἰς ἄνω τῶν 40 %, πρὸς δὲ καὶ ὅτι αἱ προμήθειαι αὗται μόλις πρὸς κάλυψιν τοῦ 40 % τῆς δυναμικότητος ἀλέσεως τῆς προηγμένης ἀλευροβιομηχανίας ἀνέρχονται.

Καὶ ἤδη σκιαγραφήσαντες τὴν εἰς προμήθειαν σίτου κατιοῦσαν τοῦ ἔτους 1934, ἃς ἐρευνήσωμεν τὴν τῆς ἐκ τῆς ἐμπορίας τῶν 400 τούτων χιλ. τόννων κάρπωσιν τῶν ἀλευροβιομηχάνων.

Καὶ ἐν πρώτοις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἄλεσιν τῶν ἐξ ἀλλοδαπῆς σίτων. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1931 ἡ ἀλευροβιομηχανία εἰσάγει 663 χιλ. τόν. ἀλλοδαποῦ σίτου, τὸ 1934 καταπίπτει εἰς εἰσαγωγὴν μόνον 217 χιλ. τόννων τ. ἐ. χάνει μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐτῶν 450 χιλ. τόννους τ. ἐ. τὸ 77 % τῆς ἐπὶ τοῦ ἀλλοδαποῦ σίτου ἐμπορίας ἢ ὅπερ καὶ τὸ αὐτὸ χάνει ὑπὲρ τὰ 2)3 τῆς εἰς ἀλλοδαπὸν σῖτον ἐργασίας της. Τὸ ποίας ἔτι μείζονος καὶ καταθλιπτικῶς κολοσσιαίας οἰκονομικῆς διὰ τὴν ἀλευροβιομηχανίαν σημασίας εἶναι ἡ ἀπώλεια αὕτη, θὰ γίνῃ ἔτι ἀντιληπτὸν ἐὰν ἀναπτύξωμεν τὰ κάτωθι.

Ἡ ἀλευροβιομηχανία κουρασμένη καὶ ἀποκαρδιωμένη ἐκ τῆς ἀπὸ μακροῦ ἐμμονῆς τοῦ κράτους νὰ δημιουργῇ ἐπιζημίους διατιμήσεις εἰς ἃς καὶ χάριν τοῦ συναγωνισμοῦ ἀναγκάζεται νὰ προσθέσῃ, οἰκείᾳ βουλήσει, πλέον, καὶ νέας τοιαύτας μὲ τὴν παροχὴν προμηθειῶν καὶ ἐκπτώσεων, βερεσεδιῶν καὶ δημιουργίας καλυτέρων τῶν ὁριζομένων παρὰ τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ κράτους καὶ τῶν λαμβανομένων ἐν τῇ διαδύναται ὁ εἷς ἀλευροβιομήχανος νὰ διαθέτῃ ὀλίγους σάκκους πλέον τοῦ ἄλλου (ὁ σώζων ἑαυτὸν σωθήτω) ὡς μοναδικὸν πόρον κέρδους, εἶχεν ἀφεθῆ μοιρολατρικῶς νὰ προσπορίζεται τὸ ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀλλοδαπῶν σίτων καὶ τὰ ἐκ τῶν χρηματιστηριακῶν παιγνίων ἐπὶ τῶν ἀλεθομένων ποσοτήτων ἀλλοδαποῦ σίτου τοιαῦτα. Ὅταν λοιπὸν ταῦτα κατὰ τοιαύτην τρομακτικὴν κατιοῦσαν τῆς περιορίζονται εἰς ποσόν, καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀφαιρεῖται βαθμιαίως παρὰ τοῦ κράτους πᾶσα καὶ ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης πρωτοβουλία (διότι ἐνῷ κατὰ τὸ 1931 εἶχεν ἀνοικτὰς τὰς ἀγορὰς Καναδᾶ, Ἡνωμένων Πολιτειῶν, Ρωσσίας, Αὐστραλίας, Οὐγγαρίας, Σερβίας κλπ. κλπ. μὲ ἀπειράριθμον ποικιλίαν ποιοτήτων, τιμῶν κλπ. καὶ μὲ πλήρη πρωτοβουλίαν ἐπιλογῆς συνθέσεως χαρμανίου κλπ. καὶ ἐν γένει τῆς πάσης εὐκολίας ἀναπτύξεως τῶν τεχνικῶν ἱκανοτήτων τῶν μεμορφωμένων ἀλευροβιομηχάνων) κατὰ τὸ 1934 καὶ δὴ κατὰ τὸ 2ον ἑξάμηνον αὐτοῦ πειθαναγκάζεται ὁ ἀλευροβιομήχανος νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν σχεδὸν ἀποκλειστικότητα τοῦ ἀργεντινοῦ σίτου ὑπὸ παντοίους περιορισμοὺς καὶ σχεδὸν πλήρη ἐξανδραποδισιν τῆς πρωτοβουλίας του, δὲν εἶναι κατὰ τὸ παράπαν σχῆμα λόγου τὸ νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ σημαντικωτέρα αὕτη κερδοφόρος πηγὴ τῆς ἐργασίας του τῷ ἀπέβη κατὰ τὸ 1934 ἐντελῶς ἄγονος, ὡς καὶ ὅτι αἱ ἐκ τοῦ βιομηχανικοῦ καὶ τοῦ ἐτέρου ἐμπορικοῦ σκέλους του ζημία (προμήθεια, ἐκπτώσεις, βελτιώσεις ποιοτήτων κλπ.), παρέμειναν ἀκάλυπτοι δι' αὐτόν.

Καὶ ἤδη πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐρεύνης καὶ ἀναπαράστασιν τῶν ἀποτελεσμάτων 1934 δὲν μᾶς ἀπομένει ἢ νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀλέσεως τῶν 186 χιλ. τόννων ὑποχρεωτικῆς προσμίξεως ἐγχωρίου σίτου ΚΕΠΕΣ.

Δυστυχῶς ἐνταῦθα, ὡς καὶ λεπτομερῶς κατωτέρω θὰ ἀποδείξωμεν, οὐδὲ κἂν εἰς συμπεράσματα «ἀγόνου ἀποδοτικότητος» δυνάμεθα νὰ καταλήξωμεν. Ἡ ἄλεσις τοῦ σίτου τούτου ἐκτὸς τῆς ἀρνητικῆς πλευρᾶς τῆς ἀφαιρέσεως τ. ἐ. παρὰ τοῦ ἀλευροβιομηχάνου ἀντιστοίχου ποσότητος εἰς ἀλλοδαπὸν σῖτον μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου ἐμπορικοῦ κέρδους, καὶ θετικῶς καὶ δι' ἅπασαν τὴν ἀλευροβιομηχανίαν ἀποβαίνει καὶ δὴ σημαντικώτατα ἐπιζημία.

Ἡ ΚΕΠΕΣ μὴ θέλουσα νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ ὅτι ὁ κυριώτερος συντελεστὴς τῆς εἰς τόσον ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα ἐκτάσεως τῆς σιτοκαλλιεργείας ἐν Ἑλλάδι δὲν ἦτο οὔτε ἡ ἐφευρετικότης τῶν δώδεκα ἀξιολόγων μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, οὐδὲ ἡ ὕπαρξις τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης διὰ νὰ χρηματοδοτήσῃ (οὐχὶ βεβαίως ἀζημίως ἢ καὶ ἀφιλοκερδῶς) τὸ ἔργον τῆς συγκεντρώσεως, οὐδὲ αἱ Γενικαὶ Ἀποθῆκαι ἢ Γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ κλπ. ἀπάντων τούτων ἀντιθέτως ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς σιτοκαλλιεργείας καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν συγκεντρωθέντων ποσῶν ἐπωφεληθέντων, οὐδὲ κἂν ἡ ἐξωφρενικῶς μεγάλη μέση τιμὴ ἀγορᾶς τοῦ σίτου ἀπὸ τὸν ἀγρότην τ.ἐ. τῶν δραχ. 7.40 κατ' ὀκᾶν, ἥτις ἐδόθη κατὰ τὸ 1934 (ἐνῷ αἱ 6 ἢ καὶ 6 ½ δραχμαὶ θὰ ἦσαν ὑπεραρκεταὶ καὶ συνεπέστεραι διὰ τὴν καθόλου οἰκονομίαν τοῦ τόπου καὶ τὰ βάρη τοῦ ἤδη πτωχοῦ ἀστοῦ), ἀλλ' ὁ ἑτοιμος καὶ μὲ τὸν παρᾶ στὸ χέρι ὠργανωμένος ἀγοραστής, δηλαδὴ ἡ προηγμένη ἀλευροβιομηχανία, ἡ δυναμένη ν' ἀπορροφήσῃ τὰς οἱασδήποτε ποσότητας συγκεντρώσεως, ἐφευρίσκει (ἡ ΚΕΠΕΣ) διαφόρους μεθόδους, δι' ὧν τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν τῆς συγκεντρώσεως νὰ μὴν ἐκπίπτῃ ἐπὶ τῆς «δυστήνου καταναλώσεως», ἀλλὰ καὶ μέρος ταύτης νὰ ἐπιπίπτῃ ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ «πλουτοκράτου ἀλευροβιομηχάνου» διὰ νὰ μὴ λείψῃ νὰ θύσῃ καὶ αὐτὴ σπονδὰς εἰς τὸ «πνεῦμα τῆς σκοπιμότητος» κατ' ἀπομίμησιν, ἴσως καὶ ὑπερθεμάτισιν, τῆς γηραιοτέρας ἀδελφῆς Ἀγορανομίας. Κατασκευάζει νόμους, κανονισμούς, ὅρους παραδόσεως, διαιτησιῶν κλπ. κατ' ἀπόλυτόν της κρίσιν καὶ ἀρέσκειαν καὶ διαρρυθμίζουσα καὶ τὰς τιμὰς τοῦ ἑλληνικοῦ σίτου ἐπηυξημένας καὶ μὲ ἕνα νέον ἀκατάληπτον καὶ ἀνερμήνευτον μέχρι τῆς στιγμῆς ὅρον «ποιοτικὴ ἀνωτερότης», δημιουργεῖ ἐν συνδυασμῷ καὶ μὲ τὴν διατίμησιν σύστημα τοιοῦτον λογαριασμῶν καὶ ἐκκαθαρίσεων ὥστε μετὰ τὴν ἄλεσιν τοῦ σίτου τούτου ὁ ἀλευροβιομήχανος νὰ ζημιοῦται κατ' ἐλάχιστον ἐφ' ἑκάστης ὀκᾶς ἀλεθομένου σίτου πλέον τοῦ εἰκοσαλέπτου.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ 1934 καὶ διότι τὸ ποσοστὸν προσμίξεως δὲν ἦτο μεῖζον τοῦ 10—15 % καὶ ἐπί τινας μόνον ἐλαχίστους

μῆνας τοῦ ἔτους ἐπεβάλλετο ἡ πρόσμιξις τοῦ ἀσημάντου ποσοστοῦ τούτου (καθότι αἱ συγκεντρώσεις τῶν προηγουμένων ἐτῶν ἀνήρχοντο μόλις εἰς 37.730 τόννους κατὰ τὸ 1931 καὶ εἰς 77.045 τὸ 1932) καὶ ἐφόσον δηλονότι καὶ ἐν ὀλίγοις αἱ ἐκ τῆς ΚΕΠΕΣ ζημίαι τῆς ἀλευροβιομηχανίας τῇ ἦσαν ἐντὸς τῆς δυναμικότητος τῆς ἀντοχῆς τοῦ βαλαντίου της, οὐχὶ μόνον δὲν διαμαρτύρεται, ἀλλὰ καὶ παραδέχεται σιωπηρῶς καὶ ἐντελῶς παθητικῶς διὰ τοῦ παρακαθημένου εἰς τὸ Διοικ. Συμβούλιον τῆς ΚΕΠΕΣ ἀντιπροσώπου της τὴν κατάστασιν ταύτην.

Ὅταν ὅμως τὸ 1934 τὸ ποσοστὸν προσμίξεως ἀντὶ τοῦ 15 % ἀρχίζει ἀπὸ τὸ 50 % διὰ νὰ γίνῃ 100 % καὶ τέλος 300 % καὶ σχεδὸν νὰ διαρκέσῃ καθ' ἅπαν τὸ ἔτος καὶ συνεπῶς ἡ ἐκ τῆς ΚΕΠΕΣ ζημία γίνεται εἰς τὴν ἀλευροβιομηχανίαν ἀφόρητος καὶ καταστρεπτική, αὕτη αἰτεῖται νὰ ρυθμισθοῦν ἤδη τὰ πράγματα καὶ αἱ τιμαὶ συμφώνως τῇ πραγματικότητι, ἀφιεμένης κατὰ μέρος τῆς σκοπιμότητος. Εἰς τὴν αἴτησιν αὐτὴν δυστυχῶς ἡ ΚΕΠΕΣ ἢ κωφεύει ἢ καὶ μαθοῦσα ἀρκετὰ καλὰ τὸ μαθηματάκι της ἀπὸ τὴν Ἀγορανομίαν ἀπαντᾷ: «Τόσα χρόνια γιατί δὲν ἐφώναζες;» Κάτι παραπλήσιον δηλαδὴ μὲ τὸ μεγαλύτερον ἐπιχείρημα τῆς Ἀγορανομίας ὅτι «ἀφοῦ ἐγὼ λέγεις ὅτι σὲ ἀδικῶ εἰς τὰς διατιμήσεις, γιατί ἐσὺ διὰ νὰ ἐπιτύχῃς τὴν πώλησιν τῶν ἀλεύρων σου καὶ κάτω ἔτι τῆς τιμῆς τῆς διατιμήσεως δίδεις προμηθείας καὶ κάνεις ἐκπτώσεις καὶ δὴ καὶ ὑπὸ βελτίωσιν τῆς ποιότητος ἦν σοῦ ὁρίζω, δὲν εἶναι τοῦτο σαφὲς δεῖγμα εὐημερίας καὶ ἄλλων εἰσέτι ἀδήλων κερδῶν, τὰ ὁποῖα νὰ εἶσαι καὶ εὐχαριστημένη ποὺ δὲν σοῦ τὰ εὑρῆκα διὰ νὰ σοῦ τὰ ἀπορροφήσω;» Τότε πλέον ἀλλόφρων ἡ ἀλευροβιομηχανία διαμαρτύρεται, ὀηλοῖ ὅτι ἐκοῦσα ἢ ἄκουσα θὰ σταματήσῃ, καταλήγουσα εἰς τὸ νὰ γράφῃ καθημερινῶς εἰς τὰ βιβλία της ζημίας ἐπὶ ζημιῶν καὶ νὰ ἐξακολουθῇ, ὑπὸ μίαν ἐλπίδα καλυτέρων ἡμερῶν εἰς τὸ μέλλον, νὰ ἐργάζεται.

Ὑπὸ τοιοῦτον λοιπὸν συναγωνισμὸν Ἀγορανομίας καὶ ΚΕΠΕΣ περὶ τοῦ ποῖος ἐκ τῶν δύο θὰ δυνηθῇ νὰ δημιουργήσῃ ἐπιζημιωτέραν κατάστασιν διὰ τὰ θυλάκια τοῦ ἀλευροβιομηχάνου καὶ ὑπὸ τοιαύτην κατάστασιν ὑποβιβασμοῦ εἰς ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς ἐργασίας των, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ λείψῃ ἀπὸ τὸ οἰκονομικὸν πλαίσιον τοῦ 1934 οὐδεμία πλευρὰ κακοδαιμονίας διὰ τὴν ἀλ)νίαν ὀξύνεται καὶ ὁ μεταξύ των συναγωνισμὸς εἰς τὸ μάξιμουμ.

Κατασκευάζουν κατὰ πολὺ καλυτέρας ποιότητας τῶν ὁριζομένων ὑπὸ τοῦ Γεν. Χημείου τοῦ Κράτους εἰς τρόπον ὥστε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1934 καὶ πρὶν ἡ πρόσμιξις τοῦ ἐγχωρίου φτάσῃ εἰς τὰ 300 % νὰ μὴν ἔχῃ γίνει ἀντιληπτὴ παρὰ τῷ λαῷ ἡ ὑπὸ τῆς Ἀγορανομίας ἀπὸ τὸ χαρμάνιον τοῦ σίτου ἐκτόπισις τῆς Μανιτόμπας καὶ τῶν ἄλλων ἐκλεκτῆς ποιότητος σίτων διὰ ν' ἀντικατασταθῇ οὗτος ἀπὸ τὸν ἐυθηνότερον καὶ συνεπῶς ποιοτικῶς κατώτερον ἀργεντινὸν σῖτον (διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἐκεῖθεν, ἀναλώμασι τῆς ποιότητος, ὀλίγων λεπτῶν οἰκονομία εἰς τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου). Διὰ τὴν παρασκευὴν δὲ καλυτέρας τῆς ὁριζομένης ποιότητος (μάλιστα, καλῶς ἀναγνώσατε—καλυτέρας) καταδικάζονται ὑπὸ τοῦ αἰσχροδικείου καθημερινῶς οἱ ἀλευροβιομήχανοι μὲ τὸ αἰτιολογικὸν ὅτι ἡ καλυτέρα ποιότης συνεπάγεται σπατάλην συν)τος, ἐνῷ εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀναγράφεται ὅτι κατεδικάσθησαν ἐπὶ νοθείᾳ!!

Τέλος, ὑπὸ τοιαύτην ἀθροιστικὴν κακοδαιμονίαν καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων, διότι κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον «τὸ μαχαῖρι ἔφθασε πλέον εἰς τὸ κόκκαλον» ἀφυπνίζονται οἱ ἀλ)νοι καὶ μετὰ μυρίας παξ ἔτι τὸ κράτος εὑρίσκει χειροκροτοῦσαν καὶ ἐπινεύουσαν τὴν κοινὴν γνώμην, οὐχὶ μόνον χάρις εἰς τὴν τεχνηέντως καὶ αὖθις δημιουργηθεῖσαν εἰς βάρος τῆς ἀλευροβιομηχανίας δυσμενῆ ἀπήχησιν ἐκ τῶν ὡς ἄνω κακῶς ὀνομαζομένων τράστ ἢ καὶ τὴν εἰς βάρος τῆς ἀλ)νίας προκατάληψιν, ἀλλὰ καὶ διότι σὺν τοῖς ἄλλοις ἡ ἔναρξις τῆς λειτουργίας τῶν τράστ συμπίπτει μὲ τὴν περίοδον ἐκείνην καθ' ἣν τὸ 100 % τῆς προσμίξεως ἐγχωρίου σίτου γίνεται 300 % καὶ ἡ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀναπόφευκτος χειροτέρευσις τῆς ποιότητος τοῦ ἄρτου ἐξωφθάλμως τοῖς πᾶσι γίνεται ἀντιληπτή. Τὸ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐξ ἐκλεκτῶν σίτων (Μανιτόμπας, Χαρτβίντερ, Ρωσσικῶν καὶ Αὐστραλιανῶν) καὶ ἄνευ ἐγχωρίου ἢ μετὰ μηδαμινῆς ἀναλογικῆς προσμίξεως ἐγχωρίου σίτου παραγόμενον τὴν ἄλλοτε ἄλευρον, ἤδη παράγεται ἐξ 75 % εἰς ἑκατοστιαίαν ἀναλογίαν τοῦ κατὰ παρασάγγας κατωτέρας ποιότητος ἑλληνικοῦ σίτου καὶ ἐξ 25 % ἀργεντινοῦ καὶ αὐτοῦ εὐθηνοτέρου καὶ κατωτέρας συνεπῶς ποιότητος τῶν προαναφερθεισῶν ποιοτήτων ἀλλοδαπῶν, κανεὶς δὲν θέλει νὰ ἐξετάσῃ. Διότι, ἂν διὰ τοὺς λόγους τούτους ἀνευρίσκετο ὅτι ὀφείλεται ἡ χειροτέρευσις τῆς ποιότητος καὶ ἂν διεπιστοῦτο ὅτι τὴν πρωτοβουλίαν τῶν συνθέσεων αὐτῶν ἔχει ἀκεραίαν ἡ Ἀγορανομία καὶ ΚΕΠΕΣ, τότε ὁ ἀντιπαθὴς πλουτοκράτης θὰ ἦτο βεβαίως ἀθῶος καὶ ἀνεύθυνος. Ἑπομένως πταίουν τὰ τράστ καὶ πταίει καὶ ὁ ὑπουργός, ὅστις διστάζει νὰ τὰ διαλύσῃ. Τότε ὁ ὑπουργὸς εὑρίσκει ἀληθῶς καὶ ἐν θαυμάσιον ἐπιχείρημα, τὸ ἑξῆς: Οἱ ἀλ)νοι, καταπαύσαντος τοῦ μεταξύ των ἀνταγωνισμοῦ, δὲν δημιουργοῦν καλυτέρας τῶν ὁριζομένων ὑπὸ τῆς διατιμήσεως τύπους ἀλεύρων, ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτοὺς τοὺτους τοὺς τύπους. Τὴν ἐξάσκησιν τοῦ νομίμου τούτου δικαιώματος τῶν ἀλ)νων ὁ ὑπουργὸς τὴν θεωρεῖ ἔγκλημα καθωσιώσεως καὶ ἀντὶ νὰ τοὺς προσαγάγῃ εἰς τὸ αἰσχροδικεῖον, ἐὰν πράγματι ἦσαν ἔνοχοι κλπ. ὄντας ἐν τάξει, τοὺς δυσφημεῖ διὰ τοῦ τύπου, καὶ διὰ τοῦ νόμου τοὺς φράσσει τὴν μόνην ὁδὸν σωτηρίας. Τοιοῦτος εἶναι ὁ θλιβερὸς ἀπολογισμὸς διὰ τὴν προηγμένην ἀλευροβιομηχανίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ἔτος 1934, ἐνῷ ἡ ἀλευροβιομηχανία θὰ ἔδει νὰ ἦτο ἀξίας καλυτέρας τύχης καὶ μεταχειρίσεως ἐκ μέρους τοῦ κράτους καὶ εὐμενεστέρας κρίσεως ἐκ μέρους τῆς κοινῆς γνώμης.

Διότι θὰ ἔδει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἀλευροβιομηχανία εἶναι ἐκ τῶν σημαντικωτέρων κλάδων τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας, διότι δίδει ἐργασίαν εἰς δεκάδας χιλιάδας ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων, διότι εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐγχωρίου σιτοπαραγωγῆς (τὴν ὁποίαν βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀλλὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀλέσωμεν καὶ καταναλώσωμεν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος), πλέον δὲ ἀπαραίτητος ἐν καιρῷ πολέμου, διότι διὰ τῶν ὑποπροϊόντων τῆς ἀλέσεως σίτου εἶναι ὁ μεγαλύτερος συντελεστὴς τῆς προόδου τῆς ἑλληνικῆς κτηνοτροφίας, διότι ἔχει διαθέσει εἰς μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις ὑπὲρ τὸ ἓν καὶ ἥμισυ δισεκατομμύριον δραχμῶν, καὶ διὰ πολλοὺς ἄλλους ἀκόμη λόγους.

Διὰ νὰ μὴν ἐκληφθῇ δὲ οὐδὲν τῶν ἀνωτέρω ὡς ὑπερβολή, ἐπιφυλασσόμεθα εἰς ἑπόμενον ἄρθρον μας δι' ἀφευδῶν ἀριθμῶν νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν σημαντικότητα τοῦ κλάδου τούτου διὰ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τοῦ τόπου μας, πρὸς δὲ ἐν δυνατῇ ἀντικειμενικότητι ν' ἀναπτύξωμεν τὸ κατὰ τὴν γνώμην μας ἐνδεδειγμένον ἐφεξῆς γενέσθαι.

ΤΑΚΗΣ Δ. ΒΟΥΡΒΟΥΛΗΣ

Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΙΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Β'.

Σπουδαίως θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀνωτέρω αἱ 14.500 δημοδιδάσκαλοι, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται καὶ εἶναι φωτοδόται καὶ καθοδηγηταὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Οἱ δημοδιδάσκαλοι οἱ σημερινοὶ πρέπει ν' ἀλλάξουν τακτικὴν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦν σὲ πόλεις, ἀλλὰ κι' ἐκεῖνοι ποὺ κατοικοῦν σὲ χωριά. Πολλὰ χρόνια ὑπηρέτησα σὲ γεωργικὰ χωριά, εἰργάσθην καὶ σὲ πρωτεύουσα νομοῦ κάτω στὸ Μωρηᾶ, ὑπηρετῶ καὶ τώρα κάμποσα χρόνια στὴν πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὴν Ἀθήνα. Ἐγνώρισα δασκάλους νέους στὴν ἡλικία καὶ ἄλλους μὲ πολυετῆ ὑπηρεσίαν. Εἰργάσθην καὶ σὲ μονοτάξιο καὶ σὲ διτάξιο καὶ σὲ ἑξατάξιο, ἐκεῖνο ποὺ παρετήρησα εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ὅλοι μας ἐφροντίζαμε καὶ φροντίζουμε ἀκόμη μέχρι σήμερα, πῶς θὰ μάθουν τὰ παιδιά μας γραμματική, νὰ κλίνουν ὀνόματα καὶ πῶς θὰ μάθουν κλάσματα, τόκους, ὑφαίρεσι, ἑταιρεία, προβλήματα γεωμετρίας, ὀρθογραφία, τόνους, ὀξεῖες καὶ περισπωμένες, ὄχι γιὰ ἄλλο σκοπό, ἀλλὰ πῶς θὰ μάθουν αὐτὰ νὰ μπορέσουν νὰ εἰσαχθῶσι στὴν α' τάξιν τοῦ γυμνασίου.

Ὅλοι μας δυστυχῶς ἐκεῖ ἀποβλέπουμε ὅλα τὰ χρόνια καὶ τὸ καλοκαίρι καταπονοῦμε τὰ παιδιὰ μὲ διάφορα φροντιστήρια μόνον καὶ μόνον γιὰ τὴν εἰσαγωγή τους στὰ γυμνάσια· κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου Σεπτεμβρίου μὲ καύχημα καὶ ἐνθουσιασμὸ μιλᾶμε γιὰ τοὺς μαθητάς μας ποὺ εἰσήχθησαν στὸ γυμνάσιο καὶ κατόπιν κατὰ τὴν νέα χρονιὰ ἀρχίζουμε τὸ ἴδιο βιολί.

Γεωργικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ συνείδησι δὲν ἔχουμε ἀποκτήσει κανένας μας, ἐκτὸς δύο-τριῶν στοὺς πεντακοσίους ἢ στοὺς χιλίους καὶ οἱ ἐπιθεωρηταὶ ποὺ περνοῦν γιὰ ἐπιθεώρησι περιορίζονται στὸ τυπικό μέρος τῆς ἐπιθεωρήσεως καὶ ἀναμασᾶνε κάτι ἀνιαροὺς γραμματικοὺς κανόνας, παίρνουν μιὰ στάσι ἀρχαίου συγκλητικοῦ, βγάζουν ἕνα δευτέρι καὶ γράφουν μὲ μολοῦβι μερικὲς τσίφρες καὶ κατόπιν ἀναχωροῦν, πᾶνε στὸ γραφεῖο τους καὶ κάνουν μιὰ ἔκθεσι δυσμενῆ ἢ εὐμενῆ γιὰ τὸ δάσκαλο, ἀναλόγως τῶν γραμματικῶν κανόνων ποὺ ἔχουν μάθει τὰ παιδιὰ καὶ ἀναλόγως τῆς προδιαθέσεως ποὺ ἔχουν γιὰ τὸν κάθε δάσκαλο. Καμμιὰ συμβουλὴ πρὸς τὸ δάσκαλο, νὰ ἔλθῃ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴ φύσι, μαζὶ μὲ τοὺς μαθητάς του, ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῆ καὶ τὴν ὁποίαν ἀγνοοῦν ὅλοι. Πληρώνει τὸ κακόμοιρο τὸ κράτος καὶ ἀναπαύεται ἥσυχο, ἥσυχο πῶς γίνεται ἡ δουλειά του.

Στὸ τέλος-τέλος πελαγώνει καὶ αὐτὸ καὶ δὲν γνωρίζει ἀπὸ ποῦ νὰ πρωτοπιαστῇ καὶ ἀπὸ ποῦ νὰ πρωτοαρχίσῃ γιὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πληθωρισμοῦ. Διδάσκαλοι εἴμεθα καὶ διδάσκουμε, ἀλλὰ κοπανᾶμε ἀέρα στὸ ζήτημα αὐτό. Γιὰ τὸ χωράφι, γιὰ τὸ ἀμπέλι, γιὰ τὴν καλλιέργεια, γιὰ τὸν πολλαπλασιασμὸ τῶν ὀπωροφόρων καὶ καλλωπιστικῶν δένδρων, γιὰ τὰ λαχανικά, γιὰ τὰ ἄνθη, γιὰ τὴν τυροκομία, τὴν μελισσοκομία κλπ. οὐδεμία διδασκαλία συστηματική. Ἐκεῖνο ποὺ φροντίζουμε ὅλοι εἶναι πῶς νὰ μάθουν οἱ μαθηταί μας ὀρθογραφία καὶ ἰδίως ποῦ θὰ βάζουν ὀξεῖα καὶ περισπωμένη καὶ πῶς θὰ μάθουν πρακτικὴ ἀριθμητικὴ καὶ λίγη γεωμετρία γιὰ νὰ εἰσαχθοῦν στὸ γυμνάσιο. Ὁ δάσκαλος τοῦ χωρίου κοπανάει ἀπὸ τὸ πρωῒ ἕως τὸ βράδυ καὶ ἰδίως ὅταν τὸν πιάνουν τὰ νεῦρα του: «Κυττάξετε, παιδιά, νὰ μάθετε πέντε ἀράδες γράμματα γιὰ νὰ μὴ γίνετε σκαφτιάδες, σὰν τοὺς πατεράδες σας». Οἱ πατέρες τὰ ἴδια λένε: «Πρόσεξε, παιδάκι μου, νὰ μάθῃς γράμματα, νὰ ζῇς αὔριο μιὰ ἀναπαυτικὴ ζωὴ καὶ νὰ μὴν κουράζεσαι, ὅπως ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί. Δὲν βλέπεις τοὺς γιατροὺς, τοὺς δικηγόρους, τοὺς δασκάλους ποὺ παίρνουν τὸ κόσμου τὰ κατοστάρικα καὶ κάθονται τὶς περισσότερες μέρες τοῦ χρόνου;» Μὲ τέτοια λόγια τὰ παιδιὰ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ντρέπονται νὰ γίνουν γεωργοὶ καὶ προσπαθοῦν νὰ μάθουν ὄχι ἐπιστήμη, ἀλλὰ πέντε ἀράδες γράμματα κατὰ τὴν συμβουλὴ τοῦ πατέρα καὶ τοῦ σοφωτέρου στὸ χωριὸ των δάσκαλου, γιὰ νὰ ἐγκαταλείψουν κατόπιν ὁριστικῶς τὸ πατρικὸν ἐπάγγελμα. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς δὲν γίνονται πραγματικοὶ ἐπιστήμονες, ἀλλὰ μὲ κεῖνα τὰ λίγα ποὺ μαθαίνουν ἀποκτοῦν μιὰ ἱκανότητα νὰ βλέπουν μόνον ἀδικίες καὶ νὰ ὀνειρεύωνται ἰσότητα κατὰ τὴν ποθουμένην ὑπ' αὐτῶν διανομὴν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, καθ' ὃν χρόνον αὐτοὶ μένουν ἄνευ ἐργασίας, ζοῦν εἰς βάρος τῶν γονέων των καὶ τῆς κοινωνίας καὶ δὲν προσφέρουν τίποτε ἄλλο, παρὰ ὀκνηρίαν καὶ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, ἀφοῦ οἱ πέντε ἀράδες γράμματα τοὺς ἔκαναν ἀνικάνους, κατὰ τὴν γνώμην τους, γιὰ γεωργικὲς ἐργασίες. Αὐτὴν τὴν ὠφέλεια προσφέρουν οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι μὲ τὴν καθημερινή τους διδασκαλία. Ὁ σημερινὸς δημοδιδάσκαλος εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὸ μεγάλο αὐτὸ κακὸ ποὺ μᾶς μαστίζει σήμερα ὅλους μας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ ζωντανὴ διδασκαλία ποὺ θὰ κάνῃ ἐπὶ 6 χρόνια στὰ παιδιὰ ποὺ τοῦ ἔχουν ἐμπιστευθῆ, γιὰ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴ φύσι καὶ πρὸς ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, δύναται τακτικὰ νὰ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς γονεῖς εἴτε τὰς Κυριακάς, εἴτε μὲ μιὰ ἐπίσκεψι στὸ χωράφι, ἢ στὸ ἀμπέλι ποὺ ἐργάζεται (μαζὶ μὲ τοὺς μαθητάς του), εἴτε στὸ ποιμνιοστάσιό του, ἐκεῖ ποὺ ἔχει τὰ γιδοπρόβατά του καὶ καταλλήλως νὰ δίδῃ ὁδηγίας καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ εἰς αὐτοὺς ποῦ πρέπει νὰ στέλνουν τὰ παιδιά των μετὰ ἀπὸ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο. Οἱ γονεῖς πολλὲς φορὲς θὰ τὸν ρωτήσουν, ἀφοῦ τὸν ἀγαπήσουν, γιὰ τὴ σταδιοδρομία τῶν παιδιῶν τους. Ἐγώ, ὅταν ὑπηρετοῦσα πρὸ ἐτῶν σ' ἕνα γεωργικὸ χωριό, κατώρθωσα διὰ καταλλήλων εἰσηγήσεων πρὸς τοὺς γονεῖς νὰ στείλω τρεῖς μαθητάς μου στὴ γεωπονικὴ σχολὴ τῆς Λαρίσσης καὶ σήμερα εἶναι διωρισμένοι γεωπόνοι, ὠφελοῦντες καὶ τὸν ἑαυτόν των καὶ τὴν χώραν. Σᾶς φέρνω ἕνα παράδειγμα κακῆς εἰσηγήσεως ἑνὸς διδασκάλου τῆς πατρίδος μου γιὰ νὰ ἀντιληφθῆτε ποιὰ εἶναι ἡ κατάστασις. Κατὰ τὸ 1919—1920 ἐνεγράφην, κατόπιν ἐπιμονῆς μου εἰς τὴν γεωργικὴν σχολὴν Τριπόλεως. Οἱ γονεῖς μου δὲν ἐγνώριζον τί ἐστὶ γεωργικὴ σχολή. Ἐρώτησαν κατ' ἐπανάληψιν τὸ δάσκαλο τοῦ χωριοῦ μου, τὸν ὁποῖον εἴχαμε καὶ συγγενῆ, ὁ ὁποῖος τοὺς συνέστησε νὰ μὲ πάρουν ἀπὸ τὴ σχολὴ αὐτὴ καὶ νὰ μὲ στείλουν στὸ γυμνάσιο ἢ στὸ διδασκαλεῖο, γιὰ νὰ γίνω δάσκαλος ἢ παπᾶς. Πράγματι, μὲ πολλὰς ἐπιστολάς, μὲ ἐξηνάγκασαν νὰ φύγω πρῶτος ἀπὸ τὴν σχολὴ αὐτὴ καὶ νὰ ἐγγραφῶ εἰς ἄλλας σχολάς, ὡς καὶ ἔγινε.

Ὅταν μέσα στὴ σχολὴ τὴ γεωργικὴ ἐδιάβασα τὰς ἐπιστολὰς τῶν γονέων μου καὶ τοῦ δασκάλου, ἐδηλητηριάσθησαν ὅλοι οἱ μαθηταὶ καὶ ἐκ τῶν εἴκοσι πέντε ποὺ εἴμεθα εἰς τὴν α' τάξιν, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τὴν ἰδικήν μου, ἀπεχώρησαν εἴκοσι τρεῖς (23) καὶ ἔμειναν μόνον δύο (2), τοὺς ὁποίους ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ εἰς τὴν γεωργικὴν σχολὴν Πατρῶν.

Μία κακὴ εἰσήγησις ἑνὸς διδασκάλου διέλυσε τὴν σχολήν. Τί ἀπέγινε ὅμως μ' αὐτοὺς τοὺς δύο οἱ ὁποῖοι ἐξηκολούθησαν; Ὁ μὲν ἕνας ἐφοίτησε κατόπιν ἐπὶ διετίαν εἰς μίαν γεωργικὴν σχολὴν τῆς Ἰταλίας καὶ σήμερον διατηρεῖ ἕνα ἀγρόκτημα ἰδικόν του μὲ πάμπολλα καρποφόρα δένδρα, μὲ μεγάλο ὀρνιθοτροφεῖο, μελισσοκομεῖο, μὲ μεγάλον λαχανόκηπον καὶ μὲ βουστάσιον εἴκοσιν ἀγελάδων. Τὸ ἐτήσιον καθαρὸ εἰσόδημα θὰ ἀνέρχεται εἰς 100.000—120.000 δραχμάς, ὡς μοῦ ἔλεγεν ὁ ἴδιος, τώρα κατ' ἀρχάς, τὸ δὲ κτῆμα ἀπὸ ἄγριο καὶ χέρσο ποὺ τοῦ τὸ παρέδωσε ὁ πατέρας του, γίνεται καθημερινῶς μὲ τὴν ἐντατικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, ἀνυπολογίστου ἀξίας.

Ὁ δεύτερος συμμαθητής μου ὑπηρετεῖ εἰς τὸν γεωργικὸν σταφιδικὸν συνεταιρισμὸν Καλαμῶν, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, μὲ 5—6 χιλιάδας δραχμῶν μισθὸν κατὰ μῆνα. Ἐγὼ ἄφησα τὴ λίγη κτηματικὴ περιουσία τῶν γονέων μου καὶ κατεστράφη, μᾶς κατάκλεψε ὁ κόσμος τὰ γιδοπρόβατα ποὺ εἶχαν οἱ γονεῖς μου, τὰ δυό μας ἀμπέλια ἐγέμισαν ἀγκάθια, ἕνα μαγαζάκι (καφενεῖο-οἰνοπωλεῖο) ποὺ μᾶς ἔδινε κέρδος 100 δραχμὰς τοὐλάχιστον τὴν ἡμέρα, ἔκλεισε καὶ ἐπὶ 8 περίπου χρόνια ἐδούλευα μὲ 1737 δραχμὰς τὸν μῆνα, μὲ τὶς ὁποῖες ἔπρεπε νὰ συντηροῦμαι ἐγὼ καὶ νὰ στέλνω στοὺς ἀδυνάτους γονεῖς μου, οἱ ὁποῖοι ἐγήρασαν καὶ ἔμειναν μόνοι καὶ περιμένουν τώρα ἀπὸ τὸν μικρὸν μισθὸν τὸν ἰδικόν μου. Εὐτυχῶς ὅμως ποὺ δὲν ἔμεινα στὸ δρόμο, ὅπως πολλοὶ ἀπὸ τοὺς 23, οἱ ὁποῖοι ἔβγαλαν τὸ γυμνάσιο καὶ σήμερα ἔμειναν στὸ δρόμο καὶ στὸ περιθώριο τῆς ζωῆς.

Πρόσεξε λοιπόν, ἀγαπητὲ συνάδελφε, διότι ἡ ἀποστολὴ τοῦ διδασκάλου εἶναι μεγάλη καὶ ὄχι νὰ δημιουργῇ θύματα ἀπὸ ἀπροσεξία του ἢ ἀπὸ κακὴ ἀντίληψι τῶν πραγμάτων. Πέταξε, καϋμένε δάσκαλε, τὸ ἀναλυτικὸ ἐκεῖνο πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου, τὸ ὁποῖον τὸ προσκυνᾶμε ὅλοι ἀπὸ τὸν δημοδιδάσκαλο μέχρι τὸν ἐκπαιδευτικὸ σύμβουλο καὶ δῶσε στὸ παιδὶ τὸ σημερινὸ τόσες γνώσεις κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιόν, ὥστε νὰ γίνῃ ἱκανὸ νὰ μπορέσῃ νὰ ζήσῃ στὴν κοινωνία σήμερα, ποὺ μετὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο δυστυχοῦμε λόγῳ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τῶν πολλῶν ἀναγκῶν ποὺ δημιουργήσαμε, οἱ ὁποῖες ὄχι μόνον μᾶς δυσκολεύουν οἰκονομικῶς, ἀλλὰ

μᾶς καταστρέφουν τὴν ὑπόληψί μας, τὴν οἰκογενειακή μας ἠθικὴ ὑπόστασι, τὸν ἀνθρωπισμό μας, μὲ λίγα λόγια.

Ἔχε ὡς πρόγραμμα κατὰ τὴν ἐργασία σου ὄχι τὸ πῶς θὰ εἰσαχθῇ τὸ παιδὶ στὸ γυμνάσιο, ἀλλὰ πῶς θὰ μορφωθῇ γιὰ τὴ ζωή.

Πρέπει νὰ ξυπνήσουμε ἐμεῖς πρῶτα οἱ 15.000 ποὺ εἴμαστε καὶ νὰ ἐπαναλάβουμε τὸ σάλπισμα στὶς 800.000 παιδιὰ ποὺ φοιτᾶνε περίπου στὴν κατώτερη παιδεία, ὅτι ἡ ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε, εἶναι ἡ πιὸ δύσκολη, εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς ὑπερπαραγωγῆς, τοῦ πληθωρισμοῦ. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος πολεμᾶται ἀπὸ παντοῦ. Ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἐκτοξεύονται βέλη. Πολλοὶ εἶναι οἱ συναγωνισταί του καὶ πολλὲς οἱ ἀνάγκες του. Ὀλίγα τὰ ἔσοδα καὶ πολλὲς οἱ ὑποχρεώσεις του. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος εἶναι θῦμα τῆς ἐποχῆς του. Ἐξετροχιάσθη εἰς ὅλα καὶ τὸ κακὸν μεγαλώνει. Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων μετὰ ἀπὸ τὴν προσευχὴν ποὺ θὰ κάνουν τὰ παιδιά, πρέπει νὰ τονίζῃ ὁ σημερινὸς δημοδιδάσκαλος τὸ ὅτι ἡ ἐργασία, ἡ ἁπλῆ ζωή, ἡ ἠθικὴ βελτίωσις, ἡ ὑγεία, ἡ ὀρθὴ σκέψις, ἡ δραστηριότης, ἡ ἐπαγγελματικὴ κατεύθυνσις καὶ ἡ ἐκτίμησις ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐπαγγελμάτων, αὐτὰ εἶναι τὰ νικηφόρα ὅπλα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ φορέσουν τὰ σημερινὰ παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ζήσουν αὔριον ποὺ θὰ βγοῦν στὴν κοινωνία, καλύτερα καὶ εὐτυχέστερα καὶ νὰ ἀποτελεσθῇ μιὰ κοινωνία μὲ καταμερισμὸ ἐπαγγελμάτων, μὲ καινούργιες βάσεις καὶ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ βασιλεύῃ ἡ ἀλληλεγγύη, τὸ ἀγαθὸν καὶ ἡ εὐτυχία καὶ ὄχι τὸ ὁ θάνατός σου ζωή μου, ὡς συμβαίνει σήμερα.

Ὁ σημερινὸς δημοδιδάσκαλος εἶναι ὁ φάρος τῆς κοινωνίας καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ξεριζώσῃ τὸ κακὸ διὰ τῆς καταλλήλου διδασκαλίας του καὶ διὰ τοῦ ἔργου του, ὥστε νὰ μὴ βασιλεύῃ ἡ ἀνεργία στὶς πόλεις καὶ ἡ ὀκνηρία στοὺς ἀγρούς.

Πρέπει νὰ δοθῇ ἔντονος ὤθησις ἀπὸ τὸ δημοδιδάσκαλο, ὥστε ὁ πατέρας ἀγρότης καὶ τὰ παιδιά του νὰ κινηθοῦν ζωηρὰ καὶ τότε, ἀφοῦ νοιώσουν ὅλη τὴ θαυματουργὸ δύναμι ποὺ ἔχουν στὰ χέρια τους, νὰ ἀνοίξουν μὲ τὴν ἀξίνα καὶ τὸ φτυάρι των καὶ μὲ τὰ ἄλλα μηχανήματα τὰ σύγχρονα τὸ πλουτοφόρο αὐλάκι τοῦ ἀγροῦ, γιὰ νὰ ἀνοιχθῇ ὁ μεγάλος δρόμος τῆς ἐθνικῆς μας εὐδαιμονίας, πρέπει νὰ διδαχθῇ τὸ παιδὶ ὅτι ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, ἀπὸ τοῦ ὑποδηματοκαθαριστοῦ μέχρι τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας εἶναι τιμιώτατα καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι προσφέρουν σπουδαιοτάτην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν κοινωνίαν. Πρέπει νὰ πέσῃ αὐτὸ τὸ τεῖχος, αὐτὸ τὸ φρούριο, ποὺ χωρίζει τοὺς ἀνθρώπους σὲ τάξεις καὶ ὁ καθένας νὰ θεωρῇ τὸν ἄλλον ἀπαραίτητον διὰ τὴν διατήρησιν καὶ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ κράτους, καὶ τὴν μὲν ἐργασίαν νὰ θεωρῇ ὡς μέγιστον τίτλον τιμῆς, τὴν δὲ ἀργίαν ὡς μεγίστην κακίαν. Μὲ τέτοια διδασκαλία μοῦ φαίνεται ὅτι τὰ παιδιὰ θὰ ἀγαπήσουν ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα καὶ ὄχι μόνον τὰ τρία τέσσερα, τοῦ δικηγόρου, τοῦ γιατροῦ, τοῦ διδασκάλου, τοῦ παπᾶ.

Πρέπει νὰ τονισθῇ ἀπὸ τὸν σημερινὸ δημοδιδάσκαλο, ὅτι σήμερα ἔχουμε ἀνάγκη πρὸ παντὸς ἐπιστημόνων γεωργῶν, τεχνιτῶν καὶ ἐργατικῶν χειρῶν, καὶ οὐχὶ ἀνθρώπων τοῦ βιβλίου καὶ τῆς πολυθρόνας.

Πρέπει νὰ τὸ νοιώσουν τὰ σημερινὰ παιδιὰ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ὅτι ἡ πατρίδα μας δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀνθρώπων τοῦ γαντιοῦ.

Πρέπει νὰ καταλάβουν, ὅτι πρέπει νὰ ἐκλέγουν ἐπαγγέλματα σύμφωνα μὲ τὰς ὑποδείξεις τῶν συγχρονισμένων διδασκάλων των, καὶ τῶν ἰατρῶν των, σύμφωνα μὲ τὴν κλίσιν των διὰ νὰ εὐτυχήσῃ ἡ χώρα μας ἀργότερα. Μὲ τοιαύτας διδασκαλίας καὶ μὲ τοιαύτας σκέψεις καὶ ἀποφάσεις καὶ ἀφοῦ βοηθήσῃ καὶ τὸ κράτος, ὑπουργεῖον Παιδείας καὶ τὰ λοιπά, θὰ μπορέσουμε νὰ σταματήσουμε τὸν ἐπιστημονικὸ πληθωρισμό, νὰ λύσουμε αὐτὸ τὸ μεγάλο κοινωνικὸ πρόβλημα ποὺ ἔχει φέρει σὲ ἀδιέξοδο ὅλους τοὺς κατέχοντας σήμερα μιὰ ὑπεύθυνη θέσι ἀνωτέρους λειτουργοὺς τοῦ κράτους καὶ νὰ κάμουμε τὴ ζωὴ ἁπλῆ καὶ εὐχάριστο, ὥστε νὰ λέμε ὅτι ζοῦμε μὲ ψυχικὴ γαλήνη μιὰ ζωὴ θεία καὶ εὐτυχῆ.

ΓΕΩΡΓ. Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΜΑΧΙΚΑ — ΕΝΤΕΡΙΚΑ
Κ. ΣΗΜΑΝΤΗΡΗΣ
Διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Μονάχου Τ. Βοηθὸς Muller καὶ Heldrich. Σπουδάσας καὶ εἰδικευθεὶς ἐν Γερμανίᾳ. Δέχεται ὁδὸς Γερανίου 6, Ἀθῆναι. (Πάροδος Πειραιῶς) 10—12 π.μ. καὶ 4—7 μ.μ. Ἀριθμὸς τηλεφώνου 24408

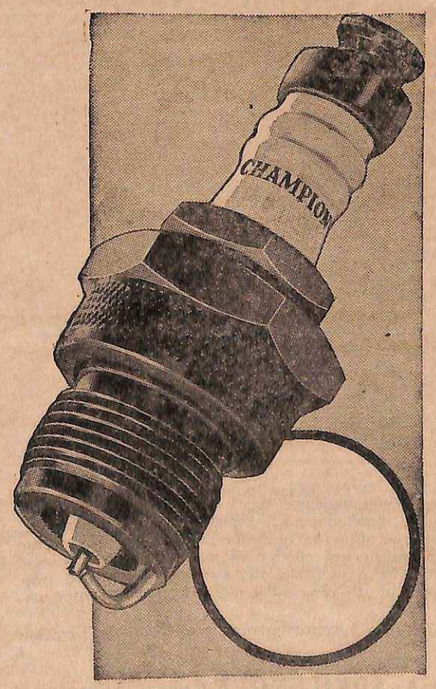

CHAMPION
ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΜΠΟΥΖΙ ΟΛΩΝ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ
ΕΛΦΙΝΚΟ Α. Ε.
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΑΝΙΓΓΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

"Ας ἐπιτραπῇ καὶ σ' ἕναν νέον —μὴ ἐκπαιδευτικό, ἀλλ' ὑπάλληλο τὸ ἐπάγγελμα —νὰ εἴπῃ τὴ γνώμη του ἐπάνω στὸ ἐκπαιδευτικὸ ζήτημα τῆς χώρας μας, γιὰ τὸ ὁποῖο γίνεται ἡ ἔρευνα τῆς «Ἐργασίας».

Εἶμαι ὑποχρεωμένος κατ' ἀρχὴν νὰ διαφωνήσω ἀπολύτως τόσον πρὸς τὶς ἀντιλήψεις τοῦ κ. Γατάκη, ὅσο κυρίως πρὸς τὶς γνῶμες τοῦ κ. Τσάτσου. Καὶ τῶν δύο τὰ ἄρθρα δείχνουν ἀμέσως ὅτι εἶναι γραμμένα ἀπὸ ἐκπαιδευτικοὺς καὶ οἱ ὁποῖοι δὲν φέρνουν τίποτε τὸ καινούργιο στὸ ζήτημα, ἀλλ' ἐπιμένουν στὶς ἴδιες, στὶς παληὲς γνῶμες, χωρὶς νὰ θέλουν νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι οἱ γνῶμες αὐτὲς δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν σήμερα πέραση, γιατὶ οἱ συνθῆκες ἔχουν ὁλότερα ἀλλάξει καὶ συνεπῶς δὲν μποροῦμε σήμερα νὰ προτείνουμε μέτρα καὶ λύσεις, ποὺ θὰ ἦσαν κατάλληλες γιὰ μιὰ περασμένη ἐποχή, τὴν προπολεμική.

Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι οἱ καθηγητὲς δὲν ἔχουν πάρει εἴδηση τί γίνεται τριγύρω μας καὶ γι' αὐτὸ ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα ἀκόμη νὰ ὑποστηρίζουν τὸ κλασσικὸ γυμνάσιο ὡς πανάκεια, ὡς τὴν καλύτερη λύση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προβλήματος. Καὶ τὸ χειρότερο εἶναι ποὺ γυρεύουν νὰ εἶναι πυκνότερη ἡ ἐπικοινωνία τῶν γυμνασιοπαίδων μὲ κλασσικὰ κείμενα, νὰ κλασσικοποιηθῇ δηλαδὴ τὸ γυμνάσιο, γιατὶ ὑποστηρίζουν ὅτι μὲ τὴν κλασσικὴ παιδεία ὁ μαθητὴς θὰ ἀποκτήσῃ καθαρότητα σκέψεως καὶ θὰ «μάθουν τὰ παιδιὰ νὰ σκέπτωνται καὶ νὰ ἐκφράζωνται σὰν μορφωμένοι ἄνθρωποι». Δηλαδὴ μὲ ἄλλα λόγια, ὅσοι δὲν ἔχουν διαβάσει κλασσικὰ κείμενα δὲν μποροῦν νὰ σκεφθοῦν καὶ νὰ ἐκφρασθοῦν σὰν μορφωμένοι ἄνθρωποι. Ἔτσι λοιπὸν λύεται ἡ ἀπορία ποὺ ἔχουμε, γιατὶ νὰ βασιλεύῃ τόση μοῦχλα, τέτοιο πνεῦμα ἀντιδραστικὸ στὴν ἐκπαίδευσή μας.

Τὸ πιστεύουμε αὐτὸ ὅπως πιστεύουμε ἀκόμα ὅτι στὸ Πανεπιστήμιο ἑδρεύει ἡ ἀντίδραση ποὺ ἐνοεῖ νὰ νομίζῃ ὅτι ἀποτελεῖ τὸν θεματοφύλακα τῶν πατρίων, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ καταλάβῃ ὅτι ἡ σημερινὴ γενεὰ ποθεῖ κάτι τὸ καινούργιο, ποὺ νὰ ἀποπνέῃ ζωὴ καὶ δροσιά, ἀφοῦ ἡ σημερινή μας ἐποχὴ εἶναι τελείως διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν περασμένη.

Πεισθήκαμε ὅλοι μας τώρα ὅτι δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ τίποτε γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς παιδείας μας πρὸς τὴν σημερινὴ πραγματικότητα, γιὰ τὸ συγχρονισμό της πρὸς τὶς σημερινὲς συνθῆκες. Ἐλπίσαμε κάποτε, ὅταν ἡ κυβέρνηση τῶν φιλελευθέρων ἔμπαζε στὰ σχολεῖα τὴ δημοτικὴ γλῶσσα ὅτι θὰ ἄρχιζε μιὰ καινούργια ἐποχὴ γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τοῦ λαοῦ μας, ἀλλὰ σὲ λίγο ἐχάσαμε καὶ αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, γιατὶ ἡ ἴδια κυβέρνηση ἄλλαξε γνώμη.

Πῶς λοιπὸν θὰ μορφώσουμε τὸν λαό μας; Καὶ λέγοντας «νὰ μορφώσουμε» δὲν πρέπει νὰ ἐννοοῦμε πῶς θὰ τὸν κάνουμε σοφὸ καὶ παντογνώστη, ἀλλὰ πῶς θὰ τοῦ δώσουμε τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις —πνευματικὲς καὶ ἐπαγγελματικὲς— νὰ τοῦ δώσουμε δηλαδὴ ὅλα τὰ ἐφόδια ποὺ θὰ τοῦ εἶναι χρήσιμα γιὰ νὰ ζήσῃ σὲ οἱοδήποτε ἐπάγγελμα καὶ ἂν ἐπιδοθῇ.

Σήμερα ἡ ἐκπαίδευση φροντίζει νὰ βγάζῃ στὴν κοινωνία ἀνθρώπους σχεδὸν ἀμαθεῖς στὴν πραγματικότητα, γιατὶ εἶναι ἄχρηστοι γιὰ τὸ καθεστί, ἀδιάφορον ὅτι λέγονται «γραμματισμένοι», καὶ αὐτὸ γιατὶ κυττάζει νὰ βγάζῃ ἀνθρώπους μορφωμένους, ἐνῷ ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε ὅτι ἡ παιδεία δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τέτοιο μόνον σκοπό. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ τὴν θεωροῦμε ἀντιδραστικὴ καὶ ὀπισθοδρομικὴ, γιατὶ δὲν μπόρεσε ἢ δὲν θέλησε νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὴν σημερινὴ πραγματικότητα, στὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ εἶναι τεταγμένη ἡ ἐκπαίδευσή μας, γιατὶ οἱ ἁρμόδιοι ἐκπαιδευτικοὶ δὲν ἀποφάσισαν ἀκόμη νὰ καταλάβουν καὶ νὰ προσγειωθοῦν στὶς σημερινὲς ἀπαιτήσεις τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος.

Γιατὶ δὲν ὑπάρχει μόνον πνευματικὸς πολιτισμός, στὸν ὁποῖο θέλουμε νὰ θυσιάζουμε ὅλη μας τὴν ἐκπαίδευση, ὑπάρχει καὶ ὁ ὑλικὸς πολιτισμός, τὸν ὁποῖο ἀγνοοῦμε τελείως καὶ ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει στὸ ἀνέβασμα τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἐργαζομένου λαοῦ, ποὺ στενάζει κάτω ἀπὸ τὴν φτώχεια καὶ τὴν μιζέρια. Δὲν ἀπορρίπτουμε βέβαια τὰ γράμματα, ἀλλ' ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ μᾶς ξεφεύγῃ τὸ γεγονὸς ὅτι πρέπει πρῶτα νὰ ζήσουμε καὶ ἡ ζωὴ σήμερα εἶναι πάλη ποὺ χρειάζονται πολλὲς γνώσεις καὶ πολλὰ ἐφόδια.

Ἐρωτᾶται λοιπόν: τοῦ δίνει τοῦ λαοῦ σήμερα ἡ παιδεία αὐτὰ τὰ ἐφόδια; Κατηγορηματικὰ ἀπαντοῦμε ὄχι. Ἂν ἀφαιρέλῶν, βλέπουμε ὅτι τίποτε σχεδὸν δὲν ἔγινε γιὰ τὸ μεγάλο μέρος τοῦ λαοῦ μας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ τῆς χώρας.

Καὶ ἐν τούτοις, καὶ ἡ γεωργία κατήντησε ὁλόκληρη ἐπιστήμη καὶ ἐκεῖνος ποὺ θὰ καταπιαστῇ μ' αὐτὸν τὸν κλάδο τῆς οἰκονομίας μας πρέπει νἄχῃ γνώσεις θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς ἐπάνω στὸ ζήτημα γιὰ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπιχείρησή του, γιατὶ πέρασε πιὰ ὁ καιρὸς ποὺ τὸ πᾶν γινότανε ἐμπειρικὰ ἢ ἀφινότανε στὴν τύχη ἢ τὴν θεία πρόνοια.

Μήπως οἱ ἐκπαιδευτικοὶ θέλουν νὰ μᾶς ποῦν ὅτι ἀρκεῖ γι' αὐτὸ τὸν σκοπὸ τὸ κυριακάτικο σχολεῖο; Μὰ μπορεῖ τέτοιο εἶδος σχολείου νὰ ἀναπληρώσῃ μιὰ συστηματικὴ γεωργικὴ ἢ οἱαδήποτε ἄλλη ἐκπαίδευση; Βεβαίως ὄχι.

Τί μᾶς ὠφελεῖ νὰ θέλουμε νὰ κάνουμε τὸ παιδὶ τοῦ γεωργοῦ νὰ φωτισθῇ ἀπὸ τὰ κλασσικὰ κείμενα, τὴν στιγμὴ ποὺ δὲν θὰ μπορῇ νὰ καλλιεργῇ τὸ χωράφι του; Ἢ μήπως θέλουμε νὰ κάνουμε ὅλους τοὺς Ἕλληνες σοφοὺς γιὰ νὰ τοὺς φέρουμε στὴν Ἀθήνα καὶ νὰ καταλάβουν μιὰ θέσούλα ὑπαλληλική;

Ποιὸς ἄλλος λοιπὸν ἂν ὄχι ἡ παιδεία θὰ τοὺς δώσῃ τὶς γεωργικὲς γνώσεις; Καὶ τότε θὰ ἐλέγαμε ὅτι ἔχουμε πραγματικὴ ἐκπαίδευση, ποὺ ἱκανοποιεῖ τὶς ἀνάγκες τὶς ἄμεσες τοῦ λαοῦ καὶ γιὰ τὶς ὁποῖες ἐνδιαφέρεται τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας.

Ἔτσι θὰ ἠθέλαμε ἐμεῖς τὴν παιδεία, συγχρονισμένη, καὶ ὄχι ἀρτηριοσκληρικὴ μὲ βάσι τὴν πραγματικὴ ἐξυπηρέτησι τοῦ λαοῦ. Ἡ παιδεία πρέπει νὰ γίνῃ ζωντανὸς ὀργανισμὸς καὶ ὡς τέτοιος χρειάζεται συνεχῶς ἀνανέωση καὶ προσαρμογὴ πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἄλλως δὲν θὰ σημειώσῃ καμμιὰ πρόοδο, καμμιὰ ἐξέλιξη, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τὴν ἑλληνικὴ ἐκπαίδευση, ποὺ βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πραγματικότητα, ἡ ὁποία εἶναι τέλεια ξεχωριστὴ καὶ διαφορετικὴ ἀπὸ κάθε ἄλλη προηγούμενη.

ΧΡ. Α.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ὁδὸς Γλάδστωνος 1
Μετοχικὸν Κεφάλαιον δρ.14.600.000
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ
Ἐν Δραπετσώνᾳ παρὰ Πειραιᾷ
Τσιμέντα «ΗΡΑΚΛΗΣ» 70.000 τ. ἔτησ.
ΕΝ ΒΟΛΩ
Τσιμέντα «ΟΛΥΜΠΟΣ» 35.000 τ. ἔτησ.
Αἱ μεγαλύτεραι καὶ μὲ τὰ πλέον συγχρονισμένα μηχανήματα ἐγκαταστάσεις: Τρεῖς περιστροφικοὶ κλίβανοι, ἀρτιώτατα ἐργαστήρια χημικῶν καὶ μηχανικῶν δοκιμῶν παρακολουθήσεως ποιότητος προϊόντων.
ΤΗΛΕΦΩΝΑ
Ἐργοστασίου ἀριθ. 40-441 Πειραιεὺς
Κεντρ. Γραφεῖα ἀριθ. 25-101 Ἀθῆναι.
Πρατηρίου ἀριθ. 25-191 Ἀθῆναι.
Γραφεῖα Βόλου: Δημητριάδος 128—Τηλ. 55.
Πρατήριον Θεσ)νίκης: Στοὰ «Παρθενών» 8 —Τηλ. 39-18.
Τηλεγραφικὴ διεύθυνσις: «Σιμηρακλῆς» Ἀθήνας. — «Βολοτσιμέντ» Βόλον.

ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΡΔΙΑΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΟΣ
Διὰ τοῦ μοναδικοῦ τούτου Μηχανήματος ἐπιτυγχάνεται ἀκριβὴς καὶ τελεία διάγνωσις ὅλων τῶν νοσημάτων τῆς ΚΑΡΔΙΑΣ καὶ τῆς ΑΟΡΤΗΣ, ἤτοι αἱ ταχυκαρδίαι, βραδυκαρδίαι, ἀρρυθμίαι, ἐκτακτοσυστολαί, αἱ μυοκαρδῖτιδες, ἐνδοκαρδῖτιδες (πάθησις τῶν βαλβίδων) ἢ ἐξασθένησις, ὑπερτροφία, ὑπερλίπανσις καὶ σύφιλις τῆς καρδίας, ἡ ὑπερσυμπαθητικοτονία, ὑπερβαγοτονία, ἡ νεύρωσις τῆς καρδίας, ἡ ἀορτῖτις, στηθάγχη, ψευδοστηθάγχη καὶ ἐν γένει πᾶσα συγγενὴς καὶ ἐπίκτητος πάθησις τῆς καρδίας.
Τὸ Μηχάνημα τοῦτο εἶναι ἐγκατεστημένον εἰς τὸ ἰδιωτικὸν Ἰατρεῖον τοῦ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ κ. Δ. ΑΡΧΙΓΕΝΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΥ
ΠΑΤΗΣΙΩΝ 107, ΣΤΑΣΙΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝΘΑ ΔΕΧΕΤΑΙ 8—10 π. μ. ΚΑΙ 2—6 μ. μ.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΟΙ ΔΕΙΚΤΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΕΝ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. Α. Ι. ΣΑΟΥΝΑΤΣΟΥ

ΤΟΥ κ. Α.Θ. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ

Ὁ κ. Α. Ι. Σαουνάτσος ἐδημοσίευσεν εἰς τὴν «Ἐργασίαν» τῆς 10 Μαρτίου ἓν ἄρθρον, προσπαθῶν ν' ἀνασκευάσῃ μερικὰς βασικὰς παρατηρήσεις μου ἐπὶ τῶν δεικτῶν οἰκονομικῆς δραστηριότητος, τὸ ὁποῖον, διεστιγμένον ἀπὸ ἐννέα (9) θαυμαστικὰ καὶ ἐνέχον καί τινας ἴσως ἀνοικείους ἐκφράσεις, μαρτυρεῖ ὅτι ἐγράφη ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης δι' ἐπιστημονικὴν συζήτησιν ψυχικῆς ἠρεμίας καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κριθῇ ἐπιεικέστερον.

Τὰ τρία πρῶτα θαυμαστικὰ ἀφορῶσι τὴν διαπίστωσιν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης εἶναι ἔννοια λίαν ἐκτεταμένη καὶ ἀόριστος, ὅτι ὁ ἀκριβὴς καθορισμός της εἶναι πρακτικῶς ἀδύνατος, ἢ ὅτι οὗτος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὑποκειμενικῆς κρίσεως τοῦ ἐπιχειροῦντος αὐτήν. Καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν, φρονίμως οὐδὲν λέγει, διότι πιθανὸν νὰ τὴν παραδέχηται, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν ὑποκειμενικότητα τῆς κρίσεως, τὴν ὁμολογεῖ ἐμμέσως, λέγων ὅτι «προκειμένου περὶ μετρήσεως τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ διὰ λόγους πρακτικοὺς δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν εἰμὴ μόνον οἱ χαρακτηριστικώτεροι κλάδοι», χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τὸ κριτήριον, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἐπιλογὴ αὐτῆ. "Οσον ἀφορᾷ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐννοίας, τὸν εὑρίσκει εἰς τὴν θεωρίαν ὅτι «ἡ ἔννοια αὕτη δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος», ὁπότε ὅμως οἱ σχετικοὶ δεῖκται ἔπρεπε ν' ἀποκληθῶσι «δεῖκται ἐθνικοῦ εἰσοδήματος» καὶ οὐχὶ «δεῖκται οἰκονομικῆς δραστηριότητος», εἶναι δὲ γνωστὸν πόσον ἡ ἐκτίμησις τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος εἶναι δυσπείτευκτος. Ἐν τούτοις ἡ γραμματικὴ ἔννοια τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τοῦ συνόλου τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, ἄλλως ἔπρεπε ρητῶς νὰ δηλωθῇ ποῖα τούτων συμπεριλαμβάνονται εἰς τοὺς δείκτας, καὶ τοῦ συνόλου τούτου τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων τμῆμα μόνον εἶναι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, ὡς ἄλλως τε ρητῶς ἀναφέρω εἰς τὸ ἄρθρον μου, ἀναφέρων ὡς περιλαμβανόμενα εἰς αὐτὰ «τὰ ἀποκτώμενα ἐκ τῶν διαφόρων ἐπιχειρήσεων κέρδη». Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. Σ. ἐπικαλεῖται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν γνωμῶν του τὴν αὐθεντίαν διαφόρων συγγραφέων καὶ μοῦ συνιστᾷ τὴν ἀνάγνωσιν διαφόρων βιβλίων, θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ, ἐλπίζω, νὰ τοῦ συστήσω τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Discours de la Méthode τοῦ Descartes, τοῦ ὁποίου πρόκειται κατ' αὐτὰς νὰ ἑορτασθῇ ἐν Γαλλίᾳ ἡ 300 ἐπέτειος καὶ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μνημεῖον τῆς ἀνθρωπίνης διανοήσεως. Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης, ἂν δὲν ἔτυχε νὰ τὴν κάμῃ μέχρι τοῦδε, ὑποθέτω νὰ πεισθῇ καὶ αὐτὸς ὅτι τὸ «magister dixit», τὸ ὁποῖον ἴσχυε καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα, ἔπαυσεν ἔκτοτε ν' ἀποτελῇ ἐπιστημονικὸν ἐπιχείρημα.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα ὡς ἰσοδύναμον καὶ ταυτόσημον πρὸς τὸ ἐθνικὸν νόμισμα, τὰ πράγματα εἰς τὴν γραφικὴν ἔκτασιν δὲν μεταβάλλονται, καθιστῶντα αὐτὴν δυνατήν. Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, λέγει, «πρέπει νὰ ἐκφράζηται εἰς φυσικὰς καὶ οὐχὶ νομισματικὰς μονάδας... κατ' ὄγκον καὶ οὐχὶ κατ' ἀξίαν». Ἀλλὰ εἶμαι πολὺ περίεργος νὰ μάθω τὸν τρόπον, καθ' ὃν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκφρασθῶσι συνολικῶς τὰ διάφορα τμήματα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἄνευ τῆς «κατ' ἀξίαν» ἐκτιμήσεως αὐτῶν καὶ πῶς ὁ «ὄγκος τῶν ἐν δεδομένῳ χρονικῷ διαστήματι παραγομένων ἐμπορευμάτων καὶ ὑπηρεσιῶν» θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποχῇ εἰς κοινὸν μέτρον, ἀπαραίτητον διὰ μίαν συνολικὴν ἔκφρασιν αὐτῶν. Βεβαίως δὲν εἶναι ἡ στάθμισις τῶν ἀντικειμένων τούτων διὰ συντελεστῶν, ἐξαρτωμένων ἀπολύτως ἐκ τῆς ὑποκειμενικῆς κρίσεως τοῦ ἐνεργοῦντος, ἤτις θὰ ἔδιδε τὸ ἐπιζητούμενον ἀποτέλεσμα, καθότι, ἄλλως τε, ἡ στάθμισις αὕτη εἶναι ἔμμεσος τρόπος ἐκτιμήσεως κατ' ἀξίαν, τρόπος δὲ αὐθαίρετος καὶ μὴ ἐξαρτώμενος ἐκ τῆς ἀντικειμενικῆς ἐκτιμήσεως αὐτῶν διὰ τῶν εἰς τὰς νομισματικὰς των μονάδας τιμῶν των. Ἑπομένως φθάνομεν πάντοτε εἰς τὸ βασικὸν ἐλάττωμα τοῦ μέσου ὅρου ἀνομοιογενῶν ἀριθμῶν.

Ὁ κ. Σ. ὁποπίπτει ὅμως καὶ αὐτὸς εἰς μίαν σύγχυσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπανειλημμένως μὲ κατηγορεῖ, ὅταν λέγῃ ὅτι περιλαμβάνων τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν πράττω κάτι παράλογον, διότι «δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαριθμήσωμεν τὰ ἴδια πράγματα ὑπὸ δύο μορφάς, ἤτοι δὲν δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν δις τὰ αὐτὰ στοιχεῖα». Ἔχει λησμονήσει ὅτι εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ μέσου ὅρου, τῆς μεθόδου δηλαδὴ τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ, ἡ χρησιμοποίησις δύο ἔστω ἐκφάνσεων τοῦ αὐτοῦ φαινομένου δὲν σημαίνει διπλὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ, διότι δὲν προστίθενται ἁπλῶς οἱ δύο ἀριθμοί, ἀλλ' ἀναζητεῖται ὁ μέσος ὅρος αὐτῶν, τοῦτο δὲ γίνεται κατὰ κανόνα εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις, ἐξ ὧν συνάγεται ὡς πιθανώτερος ὁ ἀριθμὸς ὁ ἐκπροσωπῶν τὸν μέσον ὅρον πολλῶν παρατηρήσεων τοῦ αὐτοῦ φαινομένου. Κατὰ μείζονα λόγον ὅταν ἡ σχέσις τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν φαινομένων δὲν εἶναι ὁ ἀριθμητικὸς μέσος ὅρος αὐτῶν, ἀλλὰ μία γενικωτέρα συνάρτησις, τῆς ὁποίας τὴν ἀκριβῆ μορφὴν οὐδεὶς μέχρι τοῦδε κατώρθωσε νὰ ἐξεύρῃ, καὶ κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦτο εἶναι διὰ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ἀδύνατον. Ἀλλ' ὁ κ. Σ. δέχεται ὅτι «τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἐμφανίζεται 1) ὡς σύνολον παραχθέντων καὶ μεταφερθέντων ἀγαθῶν καὶ 2) ὡς σύνολον καταναλωθέντων ἀγαθῶν», ἐνῷ ἡ πραγματικὴ σχέσις μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως παρουσιάζεται ἀναμφισβητήτως ἀπὸ τὴν ἑπομένην ἐξίσωσιν: (παραγωγὴ) + (εἰσ. ἐμπόριον) + (παλαιὰ ἀποθέματα) = (κατανάλωσις) + (ἐξαγ. ἐμπόριον) + (νέα ἀποθέματα).

Εἶναι ἐπὶ πλέον προφανὲς ὅτι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ οὔτε μὲ τὴν παραγωγήν, διότι ὑπάρχουσι τὰ εἰσοδήματα ἐκ κεφαλαίων, οὔτε μὲ τὴν κατανάλωσιν, διότι ὑπάρχει ἡ ἀποταμίευσις. Ἄλλως τε καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν οἰκονομικὴν δραστηριότητα, ἤτις καθώς μᾶς ἐξηγεῖ σήμερον εἶναι ταυτόσημος πρὸς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν παραγωγήν, διότι συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἐξαγωγὴν (ὄχι παραγωγὴν) κορινθιακῶν σταφίδων καὶ καπνοῦ, καθὼς καὶ τὰς σιδηροδρομικὰς μεταφορὰς, τὸν ὄγκον τῶν εἰσπλεόντων καὶ ἐκπλεόντων πλοίων καὶ τοὺς τραπεζιτικοὺς συμψηφισμούς, ἅπαντα στοιχεῖα ἅτινα δὲν ἐξαρτῶνται ἀπολύτως ἀπὸ τὴν παραγωγήν.

Ἕτερον θαυμαστικόν, μὲ τὴν κατηγορίαν συγχύσεως, θέτει ὁ κ. Σ. εἰς τὴν διαπίστωσιν ὅτι τὰ δημόσια οἰκονομικὰ ἀποτελοῦσι τμῆμα τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία, καθὼς καὶ τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα, μὲ τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ὑποστηριζομένην θεωρίαν ταυτίζεται αὕτη, εὑρίσκονται εἰς στενωτάτην ἐξάρτησιν ἐκ τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, καὶ διότι ἡ φορολογία εἶναι ἀναγκαστικὴ παρακράτησις ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ διότι ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τῆς κυβερνήσεως ἐπηρεάζει σημαντικῶς τὴν διαρρύθμισιν τῶν τιμῶν καὶ συνεπῶς τῶν οἰκονομικῶν ἀνταλλαγῶν. Ἐπίσης αὐξανόμενον δημόσιον χρέος ἀπαιτεῖ μείζονα ἐξυπηρέτησιν ἤτις καταλήγει εἰς μείζονα παρακράτησιν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Ὁ Γάλλος πρωθυπουργὸς κ. Φλαντὲν εἰς ἐσχάτως ἐκφωνηθέντα λόγον του διεκήρυξεν ὅτι «οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι τὸ βάρος τῆς φορολογίας ἀπηχεῖ ὀδυνηρῶς ἐπὶ τῶν τιμῶν τῶν πωλήσεων».

"Ας ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν βασικὴν παρατήρησίν μου, ὅτι ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν πολλοπλῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, ἐξ ἧς θὰ ἐξαχθῇ ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότης, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφρασθῇ διὰ μιᾶς καμπύλης, ἤτις παριστᾷ συνάρτησιν δύο μόνον μεταβλητῶν. Εἰς τοῦτο ὁ κ. Σ. ἀντιτάσσει τὸ ἑξῆς ἀπόφεγμα: «Ταῦτα ἐγράφησαν διὰ νὰ συσκοτίσουν καὶ καταπλήξουν τοὺς ἀφελεστέρους ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν, ἐνῷ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὸ ζήτημα», χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ κανὲν δικαιολογητικὸν τοῦ ἀπογθέγματος τούτου. Ἀλλ' ἐὰν τυχὸν ἀγνοῇ ἡ ὑπαρξιν τῆς Ἀναλυτικῆς Γεωμετρίας, δύναται ν' ἀποταθῇ εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα πρωτοετῆ φοιτητὴν τῶν μαθηματικῶν, ὅστις θὰ τὸν πληροφορήσῃ ὅτι σχέσις μεταξὺ πλειόνων τῶν δύο ἀνεξαρτήτων μεταβλητῶν δὲν εἶναι μαθηματικῶς δυνατὸν νὰ ἐκφρασθῇ διὰ μιᾶς καμπύλης. Τὸ γεγονὸς εἶναι ἀναμφισβήτητον, ἐκτὸς δι' ἐκείνους τοὺς, εἴτε ἐξ ἀγνοίας εἴτε ἐσκεμμένως, ἀφορῶ-

και τὴν ἀκρίβειαν τῶν μαθηματικῶν συλλογισμῶν.

Διὰ τὴν δευτέραν, παρεμπίπτουσαν, παρατήρησίν μου ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ μέσου ὅρου ἐξ ἀνομοιογενῶν ἀριθμῶν, ὁ κ. Σ. μὲ πληροφορεῖ ὅτι «οἱ χρησιμοποιηθέντες διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ δείκτου τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι, ὡς πᾶς τις δύναται νὰ ἐννοήσῃ, ἀριθμοδεῖκται ἀθροισμάτων ἀνομοιογενῶν ἀριθμῶν, ἀλλὰ σταθμικοὶ μέσοι ὅροι ἔτι μερικωτέρων ἀριθμοδεικτῶν, ἐκφραζόντων ἀπολύτως ὁμοιογενεῖς ἀριθμούς». Ἡ παρατήρησις ἦτο περιττή, διότι ἀκριβῶς ἐχαρακτήρισα ὡς τέχνασμα (truc) «τὸν αὐθαίρετον καθορισμὸν τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος ὡς τοῦ μέσου ἀριθμητικοῦ ὅρου διαφόρων μερικῶν δεικτῶν, θεωρουμένων ὡς ἀντιπροσωπευόντων τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς δραστηριότητος ταύτης, πολλαπλασιαζομένων πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς σχετικῆς σπουδαιότητος μὲ εἰδικοὺς συντελεστάς, αὐθαιρέτως ἐπίσης λαμβανομένους». Δὲν κατέκρινα ἀπολύτως τοὺς μερικοὺς δείκτας, οὓς μάλιστα ἐδέχθην ὡς ἔλασσον κακόν, λέγων ὅτι «δὲν παρουσιάζουσιν εἰμὴ κατὰ προσέγγισιν τὴν πραγματικότητα, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ προσδιορισθῇ τὸ ἐπὶ πλέον ἢ ἔλαττον πιθανὸν ὅριον λάθους, πρᾶγμα ἀπαραίτητον διὰ μίαν ἐπιστημονικὴν μέτρησιν». Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐξακολουθῶ νὰ θεωρῶ μάταιον, εἶναι ἡ προσπάθεια πρὸς συγκέντρωσιν αὐτῶν εἰς ἕνα μοναδικὸν δείκτην, ἔστω καὶ ἂν πρόκειται «περὶ ἀπολύτως προσδιωρισμένης ἐννοίας», ὡς θὰ ἦτο ἡ ταυτότης τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, διότι ἀσφαλῶς «δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἔκφρασις τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος διὰ τῆς λελογισμένης συνθέσεως τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μερικωτέρων στοιχείων». Αὐτὴ ἡ λελογισμένη σύνθεσις» εἶναι κάτι τὸ μαθηματικῶς ἀδύνατον, ἐκφραζόμενον διὰ μιᾶς καμπύλης.

Καίτοι πρόκειται περὶ ἐπουσιώδους διαφορᾶς, δὲν δύναμαι νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι ἡ ἐξήγησις περὶ τοῦ μερικοῦ δείκτου εἰσαγωγῆς σιδήρου καὶ μηχανημάτων δὲν μὲ ἱκανοποίησεν. Ἂν ἡ Ἑλλὰς ηὔξανε σημαντικῶς τὴν σιδηροβιομηχανίαν της, ὥστε ἡ ἐπὶ πλέον εἰσαγωγὴ σιδήρου νὰ ἰσοφάριζε τὴν ἐπὶ ἔλαττον εἰσαγωγὴν μηχανημάτων, ὁ μὲν δείκτης θὰ παρέμενεν ἀμετάβλητος, ἐνῷ προφανῶς ἡ ἐθνικὴ οἰκονομία θὰ ηὔξανε.

Σπουδαιοτέρα, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ πρόκειται περὶ λεπτομερειῶν, εἶναι ἡ παρατήρησις μου ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς εἰς τὸν γενικὸν δείκτην τῶν τραπεζιτικῶν συμψηφισμῶν. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ὁ κ. Σ. γράφει ὅτι διέλαθε τὴν προσοχήν μου ὅτι «ὁ δείκτης οὗτος διωρθώθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τιμαρίθμων χονδρικῆς πωλήσεως ὥστε κλπ.». Ἀλλὰ καὶ ἐγώ, προκειμένου γενικῶς περὶ τῶν μερικῶν δεικτῶν ἔγραφον ὅτι «ἡ διόρθωσις διὰ τῶν τιμαρίθμων, οἵτινες δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὡς δεῖκται μόνον καὶ οὐχὶ ὡς μέτρα, δὲν ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀνισορροπίαν μεταξὺ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ τῆς διεθνοῦς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος καὶ συνεπῶς τῶν δι' αὐτῆς ἐκφραζομένων ἀριθμῶν» καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ ἐπαναλάβω δὶς τὰ αὐτά. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι ὁ κ. Σ. δὲν ἀνέγνωσε μετὰ προσοχῆς τὸ ἄρθρον μου. Ἀλλ' οὗτος προσθέτει καὶ τὰ ἑξῆς ἀμίμητα· «μόνον ὡς ἀστειότης δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ φαντασιωτικὴ ὑπόθεσις τοῦ ὡς οὐδόλως ἀπιθάνου (!) χαρακτηριζομένου πενταπλασιασμοῦ τῶν τραπεζιτικῶν συμψηφισμῶν καὶ μάλιστα τῶν λοιπῶν ἐκδηλώσεων τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος παραμενουσῶν ἀμεταβλήτων»(!) Ἂν ὅμως ἔτυχε νὰ διαμείνῃ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἢ νὰ μελετήσῃ τὸν ἐκεῖ κρατοῦντα τρόπον τοῦ διακανονισμοῦ τῶν χρηματικῶν δοσοληψιῶν, θὰ ἔβλεπεν ὅτι αὗται γενικῶς σχεδὸν ἐνεργοῦνται δι' ἐπιταγῶν, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀτομικῶν ἐξόδων, ἐνῷ παρ' ἡμῖν ἡ χρῆσις τῶν ἐπιταγῶν εἶναι ὅλως ἐξαιρετικὴ καὶ ἐπὶ πλέον τὰ γραφεῖα συμψηφισμοῦ ἀριθμοῦσιν ὀλίγων μόνον ἐτῶν βίον. Μία ἀλλαγὴ τῶν συνηθειῶν εἰς τὰς πληρωμὰς, δὲν εἶναι τόσον ἀπίθανος, οὔτε πρέπει νὰ συνοδεύηται ἀναγκαστικῶς μὲ μεταβολὴν τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τιμαρίθμων, ὥστε νὰ δικαιολογοῦνται δύο θαυμαστικά.

Ἐν τέλει μοῦ καταλογίζει ἄγνοιαν τοῦ πασιγνώστου γεγονότος τῆς ὑπάρξεως πολλῶν τιμαρίθμων διαφόρων ἀλλήλων καὶ ἐξάγει ἐκ τούτου τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ οἱ δεῖκται οἰκονομικῆς δραστηριότητος δύνανται νὰ διαφέρωσι, χωρὶς νὰ εἶναι διὰ τοῦτο ἀπορριπτέοι. Ἀλλ' οἱ τιμάριθμοι ἀφορῶσιν ὡρισμένην κατηγορίαν οἰκονομικῶν φαινομένων, τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν, καὶ λαμβάνονται ἐπὶ ὁμοειδῶν ἀριθμῶν, ὁποῖοι εἶναι αἱ τιμαὶ τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων, μετρούμεναι διὰ τοῦ κοινοῦ μέτρου τῆς νομισματικῆς μονάδος, ἑπομένως θεωρητικῶς ἐπιτρέπεται ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀριθμητικοῦ μέσου ὅρου αὐτῶν, ὅστις θὰ ἐξέφραζε τὴν τιμὴν μιᾶς ἰδανικῆς οἰκονομικῆς μονάδος. Ἐὰν εἰς τὴν πραγματικότητα διαφέρουσιν ἀλλήλων, εἶναι διότι καθιστῶνται πρακτικῶς ἀδύνατον νὰ συμπεριληφθῶσιν ὅλαι αἱ ἀγοραπωλησίαι, καὶ συνεπῶς γίνεται ἀναγκαστικῶς ἐπιλογὴ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων καὶ ἀργότερον στάθμισις αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰκαζομένης σχετικῆς ἐκτάσεως αὐτῶν. Ἐδῶ ὑπεισέρχεται ἡ ὑποκειμενικὴ κρίσις, ἥτις καθιστᾷ τὰ ἀποτελέσματα οὐχὶ ἀκριβῆ. Ὁ σκοπὸς ὅμως εἰς ὃν ἀπέβλεψαν οἱ τιμάριθμοι, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐτυμολογίας αὐτῶν εἰς τὴν ἀγγλικήν, ὅπου τὸ πρῶτον ἐνεφανίσθησαν, ἀποκληθέντες index-numbers δεικνύεται, ἦτο νὰ ἐμφανίσωσι μίαν τάσιν, μίαν κατεύθυνσιν τῆς πορείας τῶν τιμῶν καὶ οὐχὶ ἓν ἀκριβὲς μέτρον αὐτῶν. Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τοὺς δείκτας οἰκονομικῆς δραστηριότητος, οἵτινες καὶ ἐκ τῆς θεωρητικῆς ἐξετάσεως καὶ ἐκ τῶν παραδειγμάτων, ἅτινα ἀνέφερον διὰ τὸ πολὺ κοινόν, ἀποδεικνύεται ὅτι οὔτε εἶναι, οὔτε δύναται νὰ εἶναι ποτὲ δεῖκται.

Ὁ κ. Σ. φαίνεται ξενισθεὶς ἐκ τῆς λέξεως «αὐθαιρεσία». Ἴσως εἰς τὴν διπλωματικὴν γλῶσσαν ἡ λέξις αὕτη νὰ εἶναι βαρεῖα, ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἥτις στηρίζεται ἀποκλειστικῶς εἰς ἀντικειμενικὰς παρατηρήσεις, ἄλλως δὲν θὰ ἦτο ἐπιστήμη, ἡ «ὑποκειμενικὴ κρίσις» καὶ ἡ «αὐθαιρεσία» εἶναι ἀπολύτως συνώνυμοι. Ἐάν τινος δὲν τοῦ ἀρέσει ἡ δευτέρα λέξις, δύναται νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ μὲ τὴν πρώτην.

Ὁ κ. Σ. φαίνεται ὅτι μοῦ ἀναγνωρίζει τοὐλάχιστον μίαν μαθηματικὴν «Προπαίδευσιν», ἂν καὶ στερεοῦμαι «βαρυτέρων (πόσων χιλιογράμμων βάρους παρακαλῶ) γνώσεων τῶν οἰκονομικῶν ἐννοιῶν». Στηριζόμενος ἐπὶ τῆς «προπαιδεύσεως» ταύτης, τολμῶ νὰ τερματίσω τὸ παρὸν μὲ τὴν ἐπίκλησιν: «Σκληρὸν πρὸς κέντρα λακτίζειν», ὅταν μάλιστα τὰ κέντρα ταῦτα εἶναι μαθηματικοὶ συλλογισμοί, μὴ ἐπιδεχόμενοι οὐδεμίαν ἀμβλυνσιν.

Α. Θ. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΠΡΟΣ ΕΥΚΟΛΙΑΝ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ, ὁδὸς Σοφοκλέους 11, ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΤΗΣΙΩΝ, ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 165.
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, Λεωφόρος Θησέως ἀριθ. 110.
ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ, ὁδὸς Εὐτυχίδου 23.
ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ, Γωνία Μαυρομιχάλη καὶ Καλλιδρομίου.
ΠΛΑΚΑ[illegible] ὁδὸς Καπνικαρέας ἀρ. 37.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ὁδὸς Ὁμήρου 16, παρὰ τὴν Ἁγ. Τριάδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Μ. [illegible]ΓΟΑΣ, Λεωφόρος Μακρᾶς Στοᾶς ἀριθ. 55.
ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, ὁδὸς Ἁγ. Διονυσίου καὶ Ψαρρῶν.

ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Συναλλασσόμενοι μὲ τὸ πλησιέστερον συνοικιακὸν παράρτημά μας ἀποφεύγετε τὰ ἔξοδα καὶ τὴν ἀργοπορίαν τῆς μεταβάσεως εἰς τὸ κέντρον.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ΡΥΘΜΙΣΙΣ ΤΗΣ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

ΤΟΥ κ. ΙΓΝΑΤΙΟΥ Μ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὑπάρχουν οἱ ὑποστηρίζοντες καὶ ὑποδεικνύοντες τὸν περιορισμὸν τῆς καπνοκαλλιεργείας, ὡς μέτρον ἀποτελεσματικὸν διὰ τὴν ἔγκαιρον διάθεσιν τοῦ προϊόντος τοῦ καπνοῦ καὶ τὴν τήρησιν τῶν τιμῶν αὐτοῦ, εἰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἱκανοποιητικὰ ἐπίπεδα. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι, διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ, θέλει παραχθῇ προϊὸν σχετικῶς ὀλιγώτερον καὶ ἐκλεκτότερον, ἐξασφαλίζον οὕτω τὴν εἰς συμφερούσας τιμὰς ἐξ ὁλοκλήρου διάθεσίν του, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ἀποθέματα νὰ μὴ ὑφίστανται, ἅτινα γνωστὸν εἶναι ποίαν κακὴν ἐπίδρασιν δύνανται νὰ ἀσκήσωσιν, ἐπὶ τῆς ἐμπορίας ἐν γένει τοῦ νέας παραγωγῆς προϊόντος.

Ὑπάρχουν ἐξ ἀντιθέτου οἱ τεταγμένοι κατὰ τοῦ περιορισμοῦ, καὶ οἱ ζωηρῶς διακηρύσσοντες ὅτι τὸ μέτρον τοῦ περιορισμοῦ εἶναι ἀντιπαραγωγικόν, ἀντιοικονομικὸν καὶ μονόπλευρον.

Εἰς τὴν χορείαν τῶν πρώτων καταλέγονται τὸ πλεῖστον εἰδικαὶ ὑπεύθυνοι ὑπηρεσίαι καὶ στελέχη ἐξειδικευθέντων ἐπιστημόνων, ἀσχοληθέντα μὲ τὰ καπνικὰ προβλήματα ἀπὸ πάσης ὑφισταμένης πλευρᾶς.

Ἡ χορεία τῶν δευτέρων, ἀντιπροσωπεύει τὸ πλεῖστον τὰς γνώμας ὅλως ἀνευθύνων, μακρὰν τῆς πραγματικότητος ἐπικριτῶν, ἢ ἀμέσως ἐνδιαφερομένων, παρασυρομένων ὑπὸ τοῦ κακῶς ἐννοουμένου συμφέροντος, εὐαρίθμων ἐκ τούτων κηρυσσόντων τὴν γνώμην των ταύτην, ἣν καὶ δέον νὰ ἐξετάσωμεν καταλλήλως.

Παρίσταται ὅθεν ἀνάγκη, νὰ παρασχεθῶσιν λανθάνουσαι ἐξηγήσεις τινές, μετρηθῇ δὲ ἡ ἀξία τῶν ἑκατέρωθεν γνωμῶν, ἵνα οὕτω δοθῇ ἡ τοῦ ὅλου ζητήματος ἀκριβὴς θέσις, ὑπὲρ τοῦ γενικωτέρου καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι ὑφίσταται κατ' ἀρχὴν σύγχυσις, μεταξὺ τοῦ ὁριστικοῦ περιορισμοῦ τῶν καλλιεργουμένων διὰ καπνοῦ ἐκτάσεων, καὶ τῆς ρυθμίσεως τῆς καπνοπαραγωγῆς. Γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ ὁριστικὸς περιορισμὸς τῆς καπνοκαλλιεργείας, θὰ ἦτο τοὐλάχιστον ὑπερβολὴ ἀντικειμένη πρὸς τοὺς στοιχειώδεις γεωργοοικονομικοὺς νόμους. Δὲν ὑποδεικνύεται ὅθεν τοιοῦτος περιορισμός, ἀλλὰ ἡ αὐξομείωσις τῆς καπνοκαλλιεργείας ἑκάστοτε, πρὸς ρύθμισιν τῆς καπνοπαραγωγῆς ὅσον ἔνεστι, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐμπορικὴν πραγματικότητα.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ρυθμίσεως τῆς καπνοκαλλιεργείας, κατὰ τὴν ἐπικειμένην καλλιεργητικὴν περίοδον, ὑπὸ τὰς διαμορφωθείσας συνθήκας ἐπιτείνεται ἀπολύτως. (Ἐν σχετικῷ ἄρθρῳ μας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὕψωσις τοῦ καπνοῦ καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς κίνδυνοι» —ἐφημ. «Ἀκρόπολις» 25-1-35— ἐκθέτομεν τοὺς ἐπιτείνοντας ἤδη τὴν ἀνάγκην τῆς ρυθμίσεως λόγους, προτείνοντες ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ τρόπον ἐφαρμογῆς τῆς ρυθμίσεως). Καθίσταται φανερὸν —συμφώνως καὶ τοῖς κατωτέρω ἐκτιθεμένοις— ὅτι, ἐνῷ δὲν τίθεται, οὔτε δύναται νὰ συζητηθῇ σοβαρῶς, ζήτημα ἀπολύτου καὶ ὁριστικοῦ περιορισμοῦ τῆς καπνοπαραγωγῆς, ἀποβαίνει πρόδηλος ἡ ἀνάγκη τῆς καταλλήλου ρυθμίσεως τῆς καπνοπαραγωγῆς ἑκάστοτε, ἀναλόγως πρὸς τὴν ὑφισταμένην δυνατότητα ἀπορροφήσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, διὰ πάντα δυνάμενον νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ κρίνῃ δεόντως ἐπὶ τῆς καπνικῆς πραγματικότητος.

Ἡ ρύθμισις τῆς καπνοπαραγωγῆς, ὑπὸ τὰς κρατούσας μάλιστα σήμερον συνθήκας, καὶ δι' οὓς λόγους κατωτέρω ἐκθέτομεν, δὲν δύναται νὰ κατηγορηθῇ ὡς μονόπλευρος. Ἀψευδὴς μάρτυς τῆς μεγάλης ἀκαταστασίας μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς ἀπροσδοκήτου, εἰς ἐκτάκτως ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν τοῦ καπνοῦ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος — μέχρι τοῦ τριπλασίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Μακεδονίᾳ.

Δέον ἐξ ἄλλου νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ παραγωγὴ ὀλιγωτέρου προϊόντος, φαινομενικῶς μόνον ἀντιπροσωπεύει μικροτέραν ἀξίαν. Τοῦτο καὶ ἐν τῇ πράξει κατ' ἐπανάληψιν ἀπεδείχθη, μὲ τὴν ὕψωσιν τῶν τιμῶν, κατὰ τὰς ἑκάστοτε περιπτώσεις μειώσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἐν ταῖς ἀποθήκαις ἀποθεμάτων· ἐφ' ὅσον βεβαίως δυνατότης διαθέσεως μεγαλυτέρων ποσοτήτων δὲν ὑφίστατο.

Εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καπνικοῦ προϊόντος, συνηγοροῦσι βεβαίως αἱ κλιματικαὶ καὶ ἐδαφικαὶ συνθῆκαι τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ οἱ παράγοντες τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας τοῦ Ἕλληνος καπνοπαραγωγοῦ.

Ὁμοίως, εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, συνηγορεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι, τὰ ἑλληνικὰ καπνά, καίτοι ἀποτελοῦσι μέγα μέρος τῶν ἀνατολικῶν λεγομένων καπνῶν, ἐν τούτοις, τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀναλογοῦσι κατὰ ἓν ἐλάχιστον ποσοστὸν εἰς τὴν παγκόσμιον κατανάλωσιν.

Ἀλλὰ ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς, ἐπιδιωκομένη καὶ ἀπὸ τῆς σοβαρᾶς πλευρᾶς τῆς βελτιώσεως τῆς παραγωγικότητος τοῦ καπνοῦ, διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν μέσων, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ εἶναι ζήτημα εὐρύνσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου διὰ τῆς δημιουργίας μεγαλυτέρας ἀπορροφητικότητος ἐν τῇ διεθνεῖ ἀγορᾷ.

Ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι ὑπηρεσίαι φέρονται ἀνεπαρκεῖς διὰ τὴν εἰς εὐρύτερον ὁρίζοντα διάνοιξιν τῶν καπνικῶν ἀγορῶν, τοῦτο βεβαίως ἐπιτείνει τὴν ἀνάγκην τῆς ὀργανώσεως ὑπηρεσίας ἱκανῆς διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ καπνικοῦ ζητήματος ἀπὸ τῆς σοβαρωτέρας του ὄντως πλευρᾶς ταύτης.

Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου ρυθμίσεως τῆς καπνοπαραγωγῆς δὲν δύναται νὰ μειωθῇ ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων. Ἡ ἐντεταλμένη τὴν ρύθμισιν ὑπηρεσία, θὰ δύναται ἐξ ἄλλου νὰ προβλέπῃ ἐπὶ τῆς δυνατότητος ἀπορροφήσεως ἀνατολικῶν καπνῶν.

Ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ μὴ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι, παρ' ὅλα τὰ κοινὰ ποὺ παρουσιάζουσι τὰ ἀνατολικὰ καπνά, ἕκαστον τῶν παραγόντων αὐτὰ κράτος, διατηρεῖ πάντως τοὺς ἰδιαιτέρους του τύπους καὶ ποιότητας, πρὸς δέ, καὶ τὰς ἰδιαιτέρας προτιμήσεις τῆς καπνοβιομηχανίας.

Ἡ λῆψις ρυθμιστικῶν μέτρων τῆς καπνοπαραγωγῆς ἐπίκειται πιθανώτατα εἰς τὰ γειτονικὰ καπνοπαραγωγικὰ κράτη, ἡ δὲ προταθεῖσα συνεργασία μετὰ τούτων θὰ δύναται νὰ ἀποβῇ λίαν ἐξυπηρετικὴ τῶν κοινῶν καπνικῶν συμφερόντων.

□□

Ὑφίστανται ἐξ ἄλλου οἱ ὑποστηρικταὶ τοῦ μὴ περιορισμοῦ τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ εἰς τὰ καταλληλότερα δι' αὐτὸν ἐδάφη, μὲ τὸ αἰτιολογικὸν ὅτι ὁ περιορισμὸς οὗτος, δὲν ἀποβαίνει ἐξυπηρετικὸς τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τοῦ καπνοῦ.

Ἀλλὰ ἀναμφισβήτητον τυγχάνει καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ βελτίωσις τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ, ἐπιδρᾷ τόσον ἐπὶ τῆς πραγματικῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ἀγοραστικῆς του τοιαύτης, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς φήμης του γενικώτερον, δεδομένου μάλιστα ὅτι, ὡς ἀπεδείχθη, αἱ κατώτεραι ποιότητες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσι δυσμενῶς ἐπὶ τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῶν ἀνωτέρω ποιοτήτων. Ἐνταῦθα δὲν δύνανται βεβαίως νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ὅλως ἔκτακτοι περιπτώσεις τῆς τελευταίας ἐντόνου οἰκονομικῆς κρίσεως ἢ κάλλιον εἰπεῖν τῆς κρίσεως ἣν διῆλθεν ὁ καπνός, καθ' ἃς καὶ οἱ στοιχειώδεις ἀκόμη νόμοι, οἱ διέποντες τὴν ἐμπορικὴν κίνησιν τοῦ καπνοῦ διεψεύσθησαν. Εἶναι πλάνη ἐξ ἄλλου νὰ ἐπαναπαυθῶμεν ἐπὶ τῆς καλῆς ἢ ἐξαιρετικῆς ποιότητος τῶν ἑλληνικῶν καπνῶν, ἐφόσον ἄλλως τε εἶναι βεβαία ἡ ἐπιδεκτικότης τῆς σημαντικῆς περαιτέρω βελτιώσεώς των, διά τε τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν μέσων.

Ὑπάρχουν περιπτώσεις παρατεταμμένης ἀνομβρίας, διαρκούσης τῆς καλλιεργητικῆς περιόδου τοῦ καπνοῦ, μὲ ἀποτέλεσμα τὰ φύσει ὑγρότερα τῶν ἐδαφῶν νὰ ἀποδίδωσι καλὰς ὁπωσοῦν ποιότητας· δέον ὅμως νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ἀφ' ἑνὸς ὅτι, κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας, τὸ πλεῖστον τῆς παραγωγῆς, ἀντιπροσωπεύει ποιότητας ἀρίστας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον πιθαναὶ αἱ περιπτώσεις πολυομβρίας, μὲ ἀποτέλεσμα σημαντικῶς ἐπιζήμιον διὰ τὰ φύσει ὑγρότερα τῶν ἐδαφῶν.

Θὰ ἠδύνατό τις πρὸς στιγμὴν νὰ ἀντιτάξῃ, ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων ρυθμίσεως τῆς παραγωγῆς, τὴν περίπτωσιν τῆς λόγῳ καιρικῶν συνθηκῶν ἀπροσδοκήτου μειώσεως τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σημαντικῆς ἐναντι τῆς προϋπολογισθείσης ποσότητος· εἰς περιπτώσεις ὅμως ἐπὶ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πλέον παραγωγῆς, θὰ καθίσταται δυνατὸς ἰσοφαρισμὸς ρυθμιστικῶς κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος. Ἂς σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι παρόμοιος ἰσοφαρισμός, φυσικῶς οὕτως εἰπεῖν γενόμενος —ὑπὸ τῶν ἰδίων καπνοπαραγωγῶν— ἄνευ τῆς κρατικῆς ἐπεμβάσεως, κατὰ τὸ παρελθόν, ἐχρειάσθη τὴν πάροδον

Η ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΙΣ[1] ΤΩΝ ΑΝΩΝ. ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ κ. ΣΤΥΛ. Κ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

1. Εἶναι γεγονὸς ἀναμφισβήτητον ὅτι μετὰ τοὺς ἐκ τῶν ἄρχῶν τοῦ 1932 ἐπιβληθέντας περιορισμοὺς τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὴν πρόσθετον δασμολογικὴν προστασίαν, κατόπιν τῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῆς μεταλλικῆς δραχμῆς (βλ. Οἰκον. Ἐπετηρίδα τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1932 σ. 388 κ.ἑ. Ἀθῆναι 1933), πλεῖσται ὅσαι βιομηχανικαὶ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι ἐπραγματοποίησαν ὑπέρογκα κέρδη (βλ. καὶ Σ. Σωμερίτη, Ἡ μισθωτὴ ἐργασία καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀσφάλισίς της 1933 σ. 56 κ.ἑ.). Σοβαρὰ ἔρευνα ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ περιοδικοῦ «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» τῆς 8 Ἰουλίου 1934, περὶ τῆς ἀποδοτικότητος τῶν ἀνωνύμων ἐν γένει ἑταιρειῶν (2) κατὰ τὸ 1933, κατέληξεν εἰς ἐκπληκτικὰ τῷ ὄντι ἀποτελέσματα.

Ἐκ τῶν ἰσολογισμῶν 225 ἀνωνύμων ἑταιρειῶν (ἀντιπροσωπευουσῶν τὰ 38 % τοῦ συνόλου τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, ἀνερχομένων μέχρι τοῦ 1933 εἰς 585), τὰς ὁποίας περιέλαβεν ἡ ἔρευνα, ἐξ ὧν αἱ 15 εἶναι αἱ κυριώτεραι Τράπεζαι, αἱ 7 ἀσφαλιστικαί, αἱ 9 θαλασσίων ἐπιχειρήσεων, αἱ 98 βιομηχανικαί, καὶ αἱ 96 ἐμπορικαί, συνολικοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου δρ. 2.675.566.125— προκύπτει ὅτι τὸ σύνολον τῶν πραγματοποιηθέντων ἀκαθαρίστων κερδῶν ἀνέρχεται εἰς δρ. 2.289.969.328. Ἀφαιρουμένου ἐξ αὐτῶν τοῦ κονδυλίου τῶν γενικῶν ἐξόδων ἐκ δραχ. 1.413.775.569, μὴ περιλαμβάνοντος τὸν φόρον τοῦ μερίσματος, ἀπομένει τὸ ποσὸν τῶν 876.193.759 (3) «ὡς καθαρὰ ἀπόδοσις τῆς κινήσεως τοῦ μετοχικοῦ καὶ ἀποθεματικοῦ των κεφαλαίου», ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς 33.5 % τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ποσοστὸν τουτέστιν ἐπίζηλον.

2. Καὶ ἐρωτᾶται: πῶς διετέθησαν τὰ ὑπέρογκα καθαρὰ ταῦτα κέρδη τῶν 876 ἑκατ. δραχμῶν; Ἐκ τῆς στατιστικῆς τὴν ὁποίαν μᾶς παρέχει ὁ «Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος» ἐξάγεται ὅτι διετέθησαν δι' ἀποσβέσεις ἐγκαταστάσεων καὶ κεφαλαίου, προβλέψεις ἐπισφαλῶν, σχηματισμὸν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἀποθεματικῶν, δραχ. ἐν ὅλῳ 522.591.667, ἤτοι τὰ 60 % τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν κερδῶν, εἰς μεταφορὰν εἰς νέον πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἑπομένης χρήσεως 39 ἑκατ. ἤτοι 4.5 % τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν κερδῶν, διὰ ποσοστὰ συμβούλων, διευθύνσεως καὶ προσωπικοῦ 22 ἑκατ., καὶ διὰ μέρισμα 256.952.552, ἀνερχόμενον μετὰ τῶν ποσοστῶν τῶν συμβούλων κλπ. εἰς τὰ 9.52 % τοῦ μετοχικοῦ αὐτῶν κεφαλαίου, ὡς καὶ εἰς τὰ 33 % τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν των κερδῶν.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως προκύπτει ὅτι τὸ μέγιστον μέρος τῶν καθαρῶν κερδῶν, ἤτοι τὰ 67 % αὐτῶν, διατίθεται διὰ τὴν συσσώρευσιν ἐν γένει τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου, μόνον δὲ ἐλάχιστον μέρος, τὰ 33 % διατίθενται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ διὰ τὰς προσθέτους ἀμοιβὰς τοῦ προσωπικοῦ.

3. Καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἰδιωτικῆς οἰκονομίας τὸ ποσὸν τῶν 257 περίπου ἑκατομ., ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ τὰ 9.52 % τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου —καὶ δὴ ἐν καιρῷ οἰκονομικῆς κρίσεως— εἶναι ἱκανοποιητικόν. Ἐρωτᾶται ὅμως —καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει τὸ θεμελιωδέστερον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξέχουσα σημασία πρέπει νὰ δοθῇ— ποία ἡ σημασία τῆς τοιαύτης διαθέσεως τῶν κερδῶν ἀπὸ δημοσιονομικῆς ἀπόψεως;

Ὡς γνωστόν, αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1926 (4) δὲν φορολογοῦνται εἰς ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν πραγματοποιουμένων καθαρῶν κερδῶν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ παρ' αὐτῶν διανεμόμενον μέρισμα καὶ τὰ ποσοστὰ των συμβούλων, διευθύνσεως καὶ προσωπικοῦ, μὲ ποσοστὸν 20.8 %. Τοῦ φόρου ἐξαιροῦνται τὰ ποσὰ τῶν κερδῶν τὰ διατιθέμενα δι' ἀποθεματικά, κρατήσεις, καὶ τὰ μεταφερόμενα εἰς τὴν νέαν χρῆσιν. Οὕτω, τὸ ἄνω ποσοστὸν τῶν 20.8 %, ἐφ' ὅσον ὑπολογίζεται ἐπὶ μέρους μόνον τῶν καθαρῶν κερδῶν ἀποβαίνει κατὰ πολὺ μικρότερον ὑπολογιζόμενον ἐπὶ τοῦ συνόλου αὐτῶν· τὸ γεγονὸς τοῦτο πρέπει νὰ προσεχθῇ πρὸς ἀποφυγὴν πλανῶν κατὰ τὰς ἐνεργουμένας συγκρίσεις.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τῆς φορολογίας μόνον τοῦ διανεμομένου μερίσματος, φορολογεῖται, ὡς εἶναι φανερόν, τὸ φυσικὸν πρόσωπον (δηλ. οἱ μέτοχοι) καὶ ὄχι τὸ νομικὸν πρόσωπον τῆς ἑταιρείας, ἤτοι τὸ σύνολον τῶν καθαρῶν κερδῶν.

Διὰ τοῦ λίαν παραδόξου τούτου συστήματος, ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν ἐν Ἑλλάδι κατέστη κατὰ πολὺ ἐλαφροτέρα ἐν συγκρίσει μὲ τὰς ἄλλας χώρας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι πίνακος ἐπιβαρύνσεως τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν ἐξ ἀμέσων φόρων, εἰς ποσοστὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν κερδῶν (βλ. Ἀ. Ἀγγελοπούλου, Ἡ φορολογία τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν καὶ αἱ ἐνδεικνυόμεναι τροποποιήσεις, εἰς «Ἐργασίαν» ἀρ. 242 καὶ 243 τῆς 19 καὶ 24 Αὐγούστου 1934).

Γερμανία	41.74 %
Γαλλία	22.37 %
Ἀγγλία	16.85 %

4. Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει —καὶ δὴ κατὰ παράβασιν τῶν θεμελιωδῶν φορολογικῶν ἀξιωμάτων— πλεῖστα ὅσα δημοσιονομικὰ καὶ οἰκονομικὰ μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἀνέπτυξε, πάλιν, ὁ διαπρεπὴς ὑφηγητὴς τῆς Δημοσίας Οἰκονομικῆς κ. Ἀ. Ἀγγελόπουλος εἰς τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀναφερθέντων ἐν τῇ «Ἐργασίᾳ» ἄρθρων του.

Κατωτέρω προβαίνομεν εἰς ἁπλῆν μνείαν αὐτῶν χάριν τῆς πληρότητος τοῦ παρόντος ἄρθρου.

Ταῦτα εἶναι: 1) Ἔλλειψις τῆς καθολικότητος τῆς φορολογίας. 2) Ἔλλειψις φορολογικῆς ἰσότητος α) ἔναντι τῶν λοιπῶν ἑταιρειῶν, β) μεταξὺ αὐτῶν των ἡμεδαπῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, γ) ἔναντι τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν. 3) Ἀνωνυμοποίησις τῶν προσωπικῶν ἐπιχειρήσεων. 4) Τὸ ἐπιζήμιον διὰ τοὺς μετόχους τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ στέρησις ἑνὸς σοβαροῦ χρηματικοῦ κονδυλίου τοῦ Δημοσίου, κονδυλίου τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ, διὰ σκοποὺς γενικωτέρους ἐπὶ ὠφελείᾳ τῆς κοινωνικῆς ὁλότητος. Ἀλλὰ περὶ τούτου εἰδικώτερον θὰ πραγματευθῶμεν κατωτέρω.

5. Τὰ ἄνω ἐκτεθέντα εἶναι τὰ δημοσιονομικὰ μειονεκτήματα τοῦ συστήματος. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν, τὸ ὑπὸ κρίσιν σύστημα συνεπάγεται δυσαρέστους καὶ σοβαρὰς οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὰς συνεπείας.

Πράγματι, ἀπαλλάσσον τὸ κράτος τὸ μέγα καὶ ἀπρόσωπον κεφάλαιον ἐκ τῆς φορολογίας κατὰ σημαντικὸν μέρος, συντείνει εἰς τὴν ἐπίτασιν καὶ ὀξυνσιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Τὸ μικρὸν καὶ προσωπικὸν κεφάλαιον, βαλλόμενον πανταχόθεν καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ἀνθέξῃ, ταχέως κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον θὰ ἐξουθενωθῇ ἀπὸ τὰ πλήγματα τοῦ ἀκράτου ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ ὀξεῖα αὕτη οἰκονομικὴ διωμάχη ἔχει περαιτέρω καὶ κοινωνικὰς συνεπείας, τὰς ὁποίας κάθε συνετὴ κρατικὴ πολιτικὴ δέον νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ ἀναχαιτίζῃ. Τὸ μέγα καὶ ἀπρόσωπον κεφάλαιον, ἐξαφανίζον διὰ τῶν πληγμάτων του τὸ μικρόν, μετατρέπει τὸν φορέα τούτου μικροποστὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς προλετάριον, αὐξάνει βαθμιαίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποκλήρων τῆς σημερινῆς κοινωνίας καὶ μεταβάλλει τὴν κοινωνικήν μας σύνθεσιν. Αὐξάνον ὅμως τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποκλήρων, ὑποσκάπτει τὰ θεμέλια, ἐφ' ὧν βασίζεται ἡ ἰδία του ὕπαρξις, ἔτι δὲ χειρότερον ὠθεῖ πρὸς τὴν ἀναρχίαν, ἐπὶ προφανεῖ κινδύνῳ τοῦ συγχρόνου ὑλικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

6. Ἡ μέχρι τοῦδε γενομένη σύντομος ἀνάλυσις δεικνύει τὸ ἐπιβεβλημένον τῆς ἀμέσου καὶ ταχείας τροποποιήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαίου τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν —καὶ μάλιστα, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀναδρομικῶς ἀπὸ τοῦ 1933— αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ φορολογοῦνται κατὰ τὸ σύνολον τῶν πραγματοποιουμένων καθαρῶν κερδῶν. Τοῦτο ὑποστηρίζει, ἐκτὸς τοῦ «Οἰκονομικοῦ Ταχυδρόμου», ἰσχυρῶς καὶ ὁ κ. Α. Ἀγγελόπουλος, ἐπιλέγων εἰς τὸ ἄρθρον του τὰ ἑξῆς:

«Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς φορολογίας σὺν τοῖς ἄλλοις, ἀνταποκρίνεται καὶ ἁρμόζει περισσότερον οἱουδήποτε ἄλλου πρὸς τὰς παρ' ἡμῖν συνθήκας. Διὰ νὰ σταματήσουν αἱ σήμερον εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἐφαρμοζόμεναι καταστρατηγήσεις καὶ ἐκ τοῦ ἰσχύοντος συστήματος προκύπτουσαι ἀνισότητες μεταξὺ τῶν διαφόρων φορολογουμένων, ἐπιβάλλεται ἡ ἀντικατάστασις τῆς φορολογίας τοῦ μερίσματος διὰ τῆς φορολογίας τῆς ἑταιρείας, τοῦ νομικοῦ προσώπου... Ἡ κλίμαξ τῆς φορολογίας θὰ εἶναι προοδευτική, τῆς προόδου καθοριζομένης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχέσεως τοῦ κέρδους πρὸς τὸ ἐργαζόμενον κεφάλαιον».

7. Ἀναλύοντες προηγουμένως τὴν διάθεσιν τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, εἴπομεν ὅτι ἐκ τῶν 876 ἑκατ. ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν φορολογίαν μόνον τὰ 260 περίπου ἑκατ. Τὸ ποσὸν τῆς φορολογίας (ἐπὶ ποσοστῷ 20.8 %) τὸ ὁποῖον ἀπέφερον, ἀνέρχεται εἰς 54.942.257. Ἐὰν τώρα θεωρήσωμεν ὑποθετικῶς ὅτι αἱ 360 ὑπολειπόμεναι (585—225=360) ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι, ἐπραγματοποίησαν καθαρὰ κέρδη ἐκ δραχ. 500 ἑκατ., ἔχομεν σύνολον καθαρῶν κερδῶν τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν δραχ. 1.376 ἑκατ. Τὰ ἐκ τῆς φορολογίας αὐτῶν ἔσοδα ἀνέρχονται (τὰ 876 ἑκατ. ἀποδίδουν 54 ἑκατ., τὰ 500 δὲ 30, ἐν συνόλῳ 84 ἑκατ.) εἰς 84 ἑκατ. δραχ. Μεταβαλλομένης τῆς φορολογίας κατὰ τὰ ἄνω, ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τῶν καθαρῶν κερδῶν τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν ἐκ δραχ. 1.376 ἑκατ. θὰ ἀποδώσῃ 288 ἑκατ., ἐνῷ τώρα ἀποδίδει μόνον 84. Προκύπτει λοιπὸν μία μεγίστη διαφορὰ ἐκ δραχ. 204 ἑκατ. εἰς ὄφελος τοῦ Δημοσίου. Τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ εἰσπραχθῇ ἂν μεταβληθῇ ἡ φορολογία, καὶ μάλιστα ὡς ὑπεδείξαμεν ἀναδρομικῶς ἀπὸ τοῦ 1933.

8. Τὸ ζήτημα τὸ ὁποῖον προβάλλει νῦν —ζήτημα ἡ ἐπίλυσις τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος ἄρθρου— εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ποία εἶναι ἡ καλυτέρα καὶ ἐπωφελεστέρα διάθεσις τοῦ ποσοῦ τούτου τῶν 204 ἑκατομμυρίων;

Τὴν διάθεσιν τούτου διὰ τὰς γενικὰς ἀνάγκας τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποκλείομεν ἀπολύτως, δεδομένου ὅτι αἱ δημόσιαι δαπάναι ἔχουν ἤδη προσαρμοσθῆ πρὸς τὰ μέχρι τοῦδε ὑπάρχοντα ἔσοδα. Συνεπῶς ἵνα γίνῃ ἐπωφελεστέρα διάθεσις τοῦ προσθέτου τούτου ἐσόδου, ἐπιβάλλεται ἡ χρησιμοποίησίς του διὰ σκοποὺς ὑψηλοτέρους, διὰ τὴν δημιουργίαν πεδίων πολιτισμοῦ καὶ πραγματοποίησιν εὐγενῶν κοινωνικῶν ἰδεῶν, παραβλεπομένων ἐν πολλοῖς εἰς τὴν χώραν μας. Προτείνομεν λοιπὸν τὴν χρησιμοποίησιν τούτου, χάριν ἐκείνων τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας, τὰ ὁποῖα, ἐνῷ ἐργάζονται καὶ μοχθοῦν νυχθημερὸν διὰ τὴν ὑλικὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ὅλων τῶν ἄλλων, στεροῦνται ἐν τούτοις ὄχι μόνον τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀνέσεων τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν στοιχειωδῶν μέσων μιᾶς ἀνθρωπίνης καὶ ὑγιεινῆς διαβιώσεως. Διὰ τὰ μέλη ταῦτα τῆς κοινωνίας ἡ διάθεσις τοῦ ποσοῦ τούτου θὰ ἀποτελέσῃ κατὰ ἐπιτυχῆ φράσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Σβώλου, ἀκτῖνα παραμυθίας εἰς τὸν σκοτεινὸν χῶρον ὅπου ἐκτυλίσσεται ὁ μόχθος των!

Προτείνομεν ὅθεν εἰδικῶς τὴν διὰ τῶν χρημάτων αὐτῶν ἀνέγερσιν ἐργατικῶν πολυκατοικιῶν, εἰς τὰς ὁποίας αἱ ἐργατικαὶ οἰκογένειαι νὰ κατοικοῦν δωρεάν, πολυκατοικιῶν κατεσκευασμένων συμφώνως πρὸς τοὺς τελευταίους γενικοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς, καθὼς καὶ διὰ τὴν ἀνέγερσιν μεγάλων νοσοκομείων, εἰς τὰ ὁποῖα κάθε ἐν γένει ἄπορος νὰ νοσηλεύεται δωρεάν.

9. Εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς προτάσεώς μας δὲν θὰ εἴμεθα ἄνευ προτύπου, ἄνευ φωτεινοῦ ὁδηγοῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο ἡ θαυμασία καὶ μεγαλεπήβολος δρᾶσις κοινωνικῆς προνοίας τοῦ δήμου τῆς πόλεως Βιέννης. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκθέτει ἡ κ. Ἐλ. Λογοθετοπούλου εἰς τὸ ἄρθρον της «Ἡ ἐν Βιέννῃ κοινωνικὴ πρόνοια καὶ ἀντίληψις» εἰς τὸ «Λ. Πανεπιστήμιον Βραδυνῆς» Τ.Γ. σ. 155 Ἀθῆναι 1933. «Σπουδαίως συνετέλεσε —γράφει ἡ κ. Λογοθετοπούλου— εἰς τὸν ἀντιφυματικὸν ἀγῶνα ἡ οἰκοδομικὴ δρᾶσις τοῦ δήμου: εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς πόλεως, ἰδίως δὲ εἰς τὰς πυκνοκατοικημένας πτωχὰς συνοικίας ἀνοικοδομήθησαν εὐάεροι καὶ σύγχρονοι πολυκατοικίαι μὲ μεγάλας αὐλάς, νηπιαγωγεῖα διὰ τὰ μικρὰ παιδιά, λουτρά, κοινὰ πλυντήρια μὲ ἠλεκτρικὰς μηχανὰς καὶ ἄλλας κοινωφελεῖς ἐγκαταστάσεις πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐνοικιαστῶν. Αἱ οἰκίαι διαιροῦνται εἰς πολλὰς μικρὰς κατοικίας μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια καὶ ἐνοικιάζονται ἀντὶ ἐλαχίστου ἐνοικίου (τὸ ½ ἐκείνου ὅπερ θὰ ἐζήτει ὁ ἰδιώτης ἰδιοκτήτης) εἰς πολυτέκνους οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι τὰς κατοικοῦν εἰς ἰδιαιτέρως ἀνθυγιεινοὺς χώρους. Εἰς τὰς ὑγιεινὰς αὐτὰς κατοικίας εὐκολώτερον θὰ μεγαλώσῃ μία γενεὰ ὑγιῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ὀλιγώτερον θὰ ἐπιβαρύνουν τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς διαιτωμένους εἰς τὰς τρώγλας τῶν σκοτεινῶν καὶ στενῶν σπιτιῶν μιᾶς μεγαλουπόλεως. Μέχρι τοῦ 1932 ἀνήγειρεν ἡ κοινότης περὶ τὰς 6 400 δημοτικὰς κατοικίας».

Αὐτὸ εἶναι τὸ πρότυπον τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅταν, δεκτῆς γενομένης τῆς προτάσεώς μας, θελήσωμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς.

10. Ἡ ἀνέγερσις ἐργατικῶν πολυκατοικιῶν καὶ νοσοκομείων δὲν εἶναι κάτι, τοῦ ὁποίου ἡ βραδύτης τῆς ἐφαρμογῆς δὲν ἔχει σημασίαν. Εἶναι ζήτημα ζωτικότατον ἅμα καὶ ἐπεῖγον. Ἂς ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν αἱ ἄθλιαι συνθῆκαι κατοικίας (5) τῶν Ἑλλήνων ἐργατῶν καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν κατὰ πολὺ ὑψωμένον ποσοστὸν τῆς φυματιώσεως (6) τῆς ἐπαράτου ταύτης νόσου, ἡ ὁποία θερίζει τὰς ἐργατικὰς ἰδίως τάξεις, ἂς ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πλεῖστοι ὅσοι ἀσθενεῖς σύρονται εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἀποθνήσκουν, ὅτι πλεῖστοι ἀφίνουν τὰς ἀσθενείας νὰ ἐπεκτείνωνται καὶ νὰ ἐπιδεινοῦνται, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἔχουν τὰ μέσα νὰ θεραπευθοῦν, ἂς ἐκτιμηθῇ τέλος δεόντως —δεδομένης τῆς ἀνεργίας ἥτις μαστίζει τὴν Ἑλλάδα— ἡ σημασία τῆς προτάσεώς μας ὡς μέτρου ἀντιανεργιακῆς πολιτικῆς, ἐφ' ὅσον ἀρκετοὶ ἐργάται καὶ ὑπάλληλοι θὰ εὕρουν ἐργασίαν (ἀνέγερσις τῶν κτιρίων, λειτουργία τῶν νοσοκομείων), ἂς ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ὅλα ταῦτα καὶ θὰ κατανοηθῇ πλήρως ἡ τεραστία σημασία τοῦ μέτρου, τὸ ὁποῖον προτείνομεν.

Σήμερον ὁπότε ἐν Γερμανίᾳ καταβάλλονται προσπάθειαι τονώσεως τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς καὶ διὰ βιαίων ἐν πολλοῖς μέτρων, εἶναι ἀκατανόητον ἡ Ἑλλὰς νὰ μὴ προβαίνῃ, καθόσον δύναται, εἰς τὴν θέσπισιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν ἐμπέδωσιν καὶ τόνωσιν τῆς ὑγείας τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

ΣΤΥΛ. Κ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

---

(1) Ὑπὸ τὸν ὅρον «φορολόγησις» νοοῦμεν τὴν δέουσαν νὰ ἐπιβληθῇ φορολογίαν.

(2) Διὰ τὰ μεγάλα κέρδη εἰδικῶς τῶν Τραπεζῶν βλ. τὸ ἄριστον σύγγραμμα τοῦ κ. Ἀ. Κυρκιλίτση, Αἱ Τράπεζαι ἐν Ἑλλάδι 1934 σ. 58 κ.ἑ. ἰδίως σ. 61 ἐν τέλει καὶ τὴν ἀνάλυσιν τούτου ὑφ' ἡμῶν εἰς τὸ 245ον τεύχος τῆς «Ἐργασίας» σ. 1159 στήλη β'.

(3) Σημειωτέον ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν καθαρῶν κερδῶν εἶναι τὸ ἐμφανιζόμενον καὶ δημοσιευόμενον. Τίς οἶδε ὅμως ποῖον εἶναι τὸ ποσὸν τῶν πραγματικῶν κερδῶν, τὰ ὁποῖα βεβαίως δὲν περιλαμβάνονται εἰς τοὺς ἰσολογισμούς.

(4) Τὴν ἐξέλιξιν τῆς φορολογίας τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν βλ. εἰς Ἀ. Ἀγγελοπούλου, Αἱ ἀνώνυμοι ἑταιρεῖαι ἐν Ἑλλάδι 1928 σ. 81 κ.ἑ. ἰδίως σ. 100 κ.ἑ., συντόμως δὲ εἰς «Οἰκον. Ταχυδρόμον» τῆς 22 Ἰουλίου 1934.

(5) Βλ. Μαρίας Δεσύπρη καὶ Ἄννης Μακροπούλου. Ἔρευνα ἐπὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ἐργατικῆς κατοικίας τῶν πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιώς, Ἀθῆναι 1921, ἔκδοσις ὑπουργείου Ἐθν. Οἰκονομίας, καὶ Γ. Χαριτάκη, Ἡ Ἑλληνικὴ βιομηχανία 1927, σ. 137 κ.ἑ.

(6) Ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ 100 θανάτων οἱ 27 ὀφείλονται εἰς τὴν φυματίωσιν, ἐνῷ ἐν Ἀγγλίᾳ μόνον οἱ 9, ἐν δὲ τῇ Δανίᾳ οἱ 6. Βλ. καθηγητοῦ Μ. Σακοράφου. Ἔγκαιρος διάγνωσις τῆς ἀρχομένης χρονίας πνευμονικῆς φυματιώσεως, εἰς Γ' τόμον Λ. Πανεπιστημίου «Βραδυνῆς» σ. 207 Ἀθῆναι 1933. Παρ' ἡμῖν ἐπὶ πληθυσμοῦ 6 ἑκατ. ὑπάρχουν 250.000 φυματικοί, ἤτοι ἀνέρχονται εἰς τὰ 4 % αὐτοῦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΛΟΥΪΖΙΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ
Διπλωματοῦχος τῆς Ὀδοντοϊατρικῆς Σχολῆς Παρισίων E.D.P.
Ἀκαδημίας 29, ἔναντι Δημοσίου Μαιευτηρίου
Τηλ. 24568
Δέχεται 9—1 καὶ 3—7

Τὸ ἐπιτραπέζιον μεταλλικὸν ὕδωρ
ΣΟΥΡΩΤΗ
Εἶναι τὸ πλουσιώτερον εἰς φυσικὸν ἀνθρακικὸν (2.4608), ραδιενέργειαν (7.2) καὶ εἰς ἄλλα πολυτιμότατα στοιχεῖα ὅλων τῶν ὁμοίων αὐτοῦ ὑδάτων Ἑλληνικῶν καὶ ξένων.
Εἶναι τὸ εὐγευστότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον ὅλων.
Ἐμφιαλίζεται ἐπιστημονικῶς ἐν τῇ Πηγῇ.
Εἶναι θαυματουργὸν κατὰ τοῦ ἀρθριτισμοῦ, πολυσαρκίας, ψαμμιάσεως, λιθιάσεως, νοσημάτων στομάχου, ἐντέρων, νεφρῶν καὶ ἐν γένει εὐροποιητικῶν ἐργάνων.
Εἶναι ἀπαραίτητον διὰ κάθε οἰκογένειαν εἴτε ὡς προφυλακτικὸν τῆς ὑγείας, εἴτε ὡς εὐχάριστον ποτὸν διὰ κάθε τραπέζι. Κεντρικὴ ἀποθήκη ὁδὸς Γεωργίου Σταύρου 8
Τηλέφωνον 26532

Η ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ 1934-1935

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΝ 1934-1935

Εἰς τὰς χώρας τῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου, ἐκ τῶν ὁποίων προέρχεται ἡ ὁλότης σχεδὸν τοῦ ἀνὰ τὴν παγκόσμιον παραγομένου ἐλαιολάδου, αἱ ἐσοχαὶ τοῦ θέρους καὶ τοῦ φθινοπώρου ὑπῆρξαν εὐμενεῖς διὰ τοὺς ἐλαιῶνας. Ἐν Ἰσπανίᾳ, συνεπείᾳ τῆς δριμύτητος τοῦ παρελθόντος χειμῶνος, ἡ κατάστασις ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνοίξεως ἄφινε νὰ προβλεφθῇ μικροτάτη συγκομιδή. Πλὴν αἱ ἄρισται καιρικαὶ συνθῆκαι τοῦ Αὐγούστου καὶ Σεπτεμβρίου, καὶ αἱ εὐμενεῖς βροχαὶ τοῦ φθινοπώρου συνετέλεσαν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως τῆς παραγωγῆς.

Παρ' ὅλα ταῦτα, αἱ ἐπίσημοι ἐκτιμήσεις διὰ τὴν παραγωγήν, παρουσιάζουν ἀποτελέσματα μικρότερα ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς ἀμέσως προηγουμένας ἐσοδείας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν μέσην ἀκόμη ἀπόδοσιν τῆς τελευταίας περιόδου.

Ἐν Ἰταλίᾳ ἡ κατάστασις τῶν ἐλαιοδένδρων καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐποχῆς τῆς παραγωγῆς ἐξειλίχθη φυσιολογικῶς, ἐκτὸς μερικῶν περιπτώσεων ξηρασίας κατὰ τὸν Ὀκτώβριον. Γενικῶς ὅμως ἡ παραγωγὴ ἐμφανίζεται ἱκανοποιητική.

Ἡ ἐφετεινὴ παραγωγὴ ἐλαιῶν εἶναι σχεδὸν εἰς τὴν αὐτὴν στάθμην μὲ τὴν μέσην ἀπόδοσιν τῆς τελευταίας περιόδου, καὶ ἡ εἰς ἔλαιον ἀποδοτικότης θεωρεῖται ὁμοία ἐκείνης ἣν ἀπέδωσε κατὰ μέσον ὅρον ἡ πενταετία 1928—1932, δηλαδὴ περίπου 2.000.000 ἑκατόλιτρα.

Ἰδιαιτέρως ἄφθονος ἀγγέλλεται ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἐν Ἑλλάδι, παρ' ὅλον ὅτι βροχαὶ χειμαρρώδεις καὶ χάλαζα κατὰ τὸ θέρος ἐπέφεραν οὐχὶ μικρὰς ζημίας εἰς μερικὰς περιφερείας.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ συγκομιδὴ τῶν ἐλαιῶν ὑπῆρξεν ἀφθονωτάτη καὶ ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἐκτιμᾶται ὁπωσδήποτε ἀνωτέρα τῆς τῶν παρελθόντων ἐτῶν.

Αἱ γαλλικαὶ ἀποικίαι εἰς τὴν βόρειον Ἀφρικὴν ἀπέδωσαν, λαμβανόμεναι ἐν συνόλῳ ἀποτέλεσμα κατά τι ἀνώτερον ἑνὸς ἔτους μέσης ἀποδόσεως.

Τοὐναντίον εἰς τὴν Πορτογαλίαν, συνεπείᾳ τῶν δυσμενῶν μετεωρολογικῶν συνθηκῶν, ἡ συγκομιδὴ ἀγγέλλεται ἐλλιπεστάτη.

Γενικῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στατιστικῶν δεδομένων καὶ τῶν τελευταίως ληφθεισῶν εἰς τὸ Διεθνὲς Ἰνστιτοῦτον Γεωργίας πληροφοριῶν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ ἐλαιολάδου διὰ τὴν χρονικὴν περίοδον 1934—35 θὰ περιστραφῇ εἰς τὰ 6.500.000 ἑκατόλιτρα ἔναντι 7.000.000 περίπου ἑκατολίτρων ταῦ παρελθόντος ἔτους καὶ 8.000.000 περίπου τῆς μέσης παραγωγῆς τῆς παρελθούσης πενταετίας.

Η ΣΤΑΦΙΣ ΜΑΣ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑ

Παραλαμβάνομεν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ (μηνὸς Φεβρουαρίου 1935) «The Liverpool Trade»:

Ἑλληνικὴ Κορινθιακὴ σταφίς. Ὁ μὴν τοῦ Ἰανουαρίου εἶναι συνήθως ἤρεμος καὶ ἡ παροῦσα περίοδος δὲν ἀπετέλεσεν ἐξαίρεσιν. Πράγματι, οἱ ἀγοραστὰ ἔδειξαν πολὺ μικρὸν ἐνδιαφέρον, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι αἱ σημεριναὶ πωλήσεις εἶναι κατώτεραι τοῦ κανονικοῦ. Τὸ μόνον χαρακτηριστικὸν εἶναι ὁ σταθερὸς τόνος τῆς ἀγορᾶς καὶ ἡ αἰσιόδοξος ἄποψις τῶν ἐμπόρων. Ἡ σταθερότης τῆς καταστάσεως δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ περιωρισμένου ἀποθέματος εἰς χεῖρας, καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι αἱ τρέχουσαι τιμαὶ εἶναι 2—3 σελλίνια κατὰ καντάριον κατώτεραι τοῦ κόστους πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῶν. Αἱ ὀλίγαι πωλήσεις αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἶναι διὰ τὰ μέτρια Αἰγιαλείας καὶ Αἰγίου. Αἱ κατώτεραι ποιότητες εἶναι παραμεληθέναι καὶ οἱ κάτοχοι αὐτῶν εὑρίσκονται ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ προκαλέσουν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἀγοραστῶν. Τὸ ἐμπόριον ἐν τούτοις πιστεύει εἰς ταχεῖαν καλυτέρευσιν καὶ μία ζωηρὰ ζήτησις θὰ ἀναγκάσῃ τὴν ἀγορὰν νὰ φθάσῃ τὰς τιμὰς τῆς ἑλληνικῆς ἀγορᾶς. Φορτώσεις διὰ τὸν μῆνα ἦσαν μόνον 130 τόννοι. Τὸ ἐκπελωνισθὲν ἀπὸ ἀνοίγμα τῆς ἐποχῆς μέχρι τέλους Ἰανουαρίου 1935 συμποσοῦται εἰς τόννους 11.418 ἔναντι 8.895 παρελθόντος ἔτους. Σουλτανίνα ἑλληνικὴ καὶ κρητικὴ ἐπωλήθη βραδέως εἰς 57)6 ἕως 70 σελ. κατὰ καντάριον.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΖΑΚΧΑΡΕΩΣ ΚΑΙ ΚΑΦΦΕ

Ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ ζακχάρεως κατὰ τὴν περίοδον 1933—1934 ἀνῆλθεν εἰς 26.500.000 τόν. καὶ ἡ κατανάλωσις εἰς 26.000.000, ἐν προβλέπεται 25.600.000. Τὰ ἀποθέματα ἐν ὄψει ἀνέρχονται εἰς 6.500.000 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ τέλος τοῦ 1933, ὁπότε ἦσαν 7.200.000.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Βραζιλίας ἐξηκολούθησε τὸ σύστημα τῆς καταστροφῆς τοῦ καφφὲ καὶ κατὰ τὸ 1934, καταστρέψασα 8.500.000 σάκκους. Τὸ δὲ ὁλικὸν ποσὸν τῶν μέχρι σήμερον καταστραφέντων ἀπὸ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1931 ἀνέρχεται περίπου εἰς 34.000.000 σακκφέδων κατωτέρας ποιότητος θὰ εἶναι ἐντατικωτέρα εἰς τὸ μέλλον.

Ἡ παγκόσμιος παραγωγὴ καφφέδων ἀνῆλθεν εἰς 26.470.000 ἑκατομ. σάκκους, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 17.545.000 ἦσαν Βραζιλίας καὶ ἡ κατανάλωσις ἀνῆλθεν εἰς 24.500.000 σάκκους, ἐνῷ τὰ ἀποθέματα ἐν ὄψει δεικνύουν μίαν αὔξησιν 2.000.000 ἑκατομ. σάκκων, ἀνερχομένων εἰς 8.500.000 ἑκατ. σάκκων, ἐκτὸς τῶν κατωτέρων ποιοτήτων τῆς Βραζιλίας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

τῆς 7ης Μαρτίου 1935

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		Σύνολον
1. Χρυσὸς καὶ ἐξωτερ. Συνάλλαγμα		3.974.714.142.69
2. Δάνεια Δημοσίου εἰς χρυσὸν		547.728.918.—
3. Ἕτερον ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα		597.337.—
4. Κερματικὰ ἕλλην. νομίσματα		183.323.519.57
5. Συναλ. καὶ γραμ. ἐσωτερικοῦ:		
Ι Ἐμπορικαὶ συναλλαγματικαὶ καὶ γραμμάτια	244.929.252.80	
ΙΙ Γραμμάτια Δημοσίου		244.929.252.80
6. Πιστώσεις:		
Ι Πληρωτέαι εἰς δραχμὰς		
α' Δημοσ. 815.985.420.48		
β' ἔτεραι 989.240.546.44	1.805.225.966.92	
ΙΙ. Πληρωτέαι εἰς ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα	1.799.143.—	1.807.025.109.92
7. Χρέος τοῦ Δημοσίου		2.714.111.162.45
8. Ἐπενδύσεις		268.900.059.20
9. Κτίρια Τραπέζης καὶ ἐγκαταστ.		154.845.057.59
10. Ἕτερα στοιχεῖα τοῦ ἐνεργητ.		967.456.839.96
		10.863.631.399.18

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		Σύνολον
11. Κεφάλαιον καταβεβλημένον		400.000.000.—
12. Ἀποθεματικὰ		
Ι. Πρόβλεψις συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 71 τοῦ Καταστ.	19.226.607.05	
ΙΙ Τακτικὸν ἀποθεματ.	51.900.000.—	71.126.607.05
13. Τμῆμα τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ εἰς ἀντίκρυσμα ἀποσβεννυμένου μέρους τῆς ἐκ £ ζημίας συμφώνως ν. 5305		30.000.000.—
14. Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφ.		5.545.749.350.—
15. Ἕτεραι ὑποχρεώσεις ὄψεως εἰς δρχ.		
Ι. Λ)σμοὶ τρεχούμενοι καὶ καταθέσεων:		
α' Δημοσ. 177.274.504.10		
β' Τραπ. 1.277.074.468.27		
γ' Ἕτεροι λογ)μοὶ 1.941.320.994.84	3.395.669.967.21	
ΙΙ Γραμμάτια καὶ τραβηκτικαὶ ὄψεως	78.938.590.50	3.474.608.557.71
16. Καταθέσεις εἰς δραχμὰς ὑπὸ προθεσμίαν:		
Ι Δημοσίου		
ΙΙ Τραπεζῶν		
ΙΙΙ Ἕτεροι Λογαριασμοὶ		
17. Ὑποχρεώσεις εἰς ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα καὶ χρυσόν:		
Ι Ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα εἰς χρυσὸν (Καταστ. ἄρ. 62)	130.771.298.04	
ΙΙ Ἕτερον ἐξωτ. συνάλ.	597.337.—	131.368.635.04
18. Ἕτεραι ὑποχρεώσεις		1.210.778.249.38
		10.863.631.399.18

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7η Μαρτίου 1935

Ὁ Διοικητὴς
ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γεν. Λογιστηρίου
ΓΕΩΡΓ. ΡΕΜΒΙΚΟΣ

ΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΑΙ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐπισκόπησις τῆς ἀγορᾶς (15-21)3)35)

Ἡ παρατηρηθεῖσα ἀπὸ τῶν πρώτων ἤδη ἡμερῶν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Χρηματιστηρίου ὑψωτικὴ τάσις εἰς τὰς τιμὰς τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν μᾶλλον κερδοσκοπουμένων χρηματιστηριακῶν ἀξιῶν, ἐσυνεχίσθη καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, γενικευθεῖσα ἐφ' ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀξιῶν, σταθεροῦ τε καὶ μεταβλητοῦ εἰσοδήματος. Ἀρκεταὶ ἀξίαι μάλιστα ἀνετιμήθησαν τόσον, ὥστε αἱ τιμαὶ αὐτῶν νὰ ὑπερβῶσι κατὰ πολὺ τὰς πρὸ τοῦ κλεισίματος τοῦ Χρηματιστηρίου τοιαύτας.

Αἱ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην συναφθεῖσαι τοῖς μετρητοῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ συναλλαγαί, συγκρινόμεναι πρὸς τοιαύτας προγενεστέρων ἑβδομάδων, εἶναι ἀρκετὰ σημαντικαί, εἰς ἀριθμὸν καὶ ποσόν, χαρακτηριστικὸν καὶ τοῦτο τῆς ἐπανελθούσης εἰς τὴν χρηματαγοράν μας ἐμπιστοσύνης τοῦ συναλλασσομένου κοινοῦ.

Ἀπὸ τῆς συνεδριάσεως ὅμως τῆς Τετάρτης, συνεπείᾳ τῶν γενομένων προσφορῶν ἐφ' ὡρισμένων ἀξιῶν, παρετηρήθη ἐλαφρὰ κάμψις πῶν τιμῶν, ὡρισμέναι δὲ ἀξίαι ἡ διετηρήθησαν εἰς τὰ αὐτὰ ἐπίπεδα τιμῶν ἢ ἐλαφρῶς ὑπετιμήθησαν.

Κατὰ κατηγορίας τίτλων αἱ συναλλαγαὶ διεκυμάνθησαν ὡς ἑξῆς:

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ. Ἐκ τούτων ἀξιόλογον κίνησιν εἶχον μόνον τὰ ἑξῆς, διακυμανθέντα ὡς ἀκολούθως: τοῦ 1881 καὶ 1884 (4675—3625), τοῦ 1902 (2580—2490), τοῦ 1910 (2500—2580—2540), τοῦ 1914 (3390—3300), τοῦ 1924 (4730—4550), τοῦ Σταθεροποιήσεως (4000—3750), τοῦ Μοναστηρίου 1893 (3450—3585—3575), τοῦ Παραγωγικοῦ 1931 (4460—5080—5070) καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως 1893 (525—500).

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ. Τὰ κυριώτερα ἐκ τούτων, ἐπὶ πολὺ ἀπασχολήσαντα τὴν ἀγορὰν, διεκυμάνθησαν ὡς ἑξῆς: Ἀνταλλάξιμα 8 % (691—708.50—704), Ἀνταλλάξιμα 6 % (695 704—702), Ὑπηκόων (337—349.50—346.50), Μεταναστεύσεως (264—270—269), Ἀπαλλοτριώσεως (69—72—71.50), Πολεμοπαθῶν (52 75—55—54.75), 300 ἑκ. 1920 (128—132—130 50), Ἀναγκαστικοῦ 1922 (72—74.50), Ἀναγκαστικοῦ 1926 (61—64.25—63.50), Ἐθνικῆς Τραπέζης 1904 (94—90.50), Ἐθνικῆς Τραπέζης 1912 (92—90.50), Κτηματικῆς πίστεως 1925 (322—329), Κτηματικῆς Πίστεως 1926 (311—318—316), ἐνῷ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δανείων ἡ διακύμανσις ἦτο μεταξὺ μιᾶς μέχρι δύο μονάδων.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑΙ ΑΞΙΑΙ. Ἐκ τῶν μᾶλλον κερδοσκοπουμένων ἀξιῶν τούτων ἀξιόλογον κίνησιν εἶχον μόνον αἱ ἑξῆς, διακυμανθεῖσαι ὡς ἀκολούθως: Τράπεζαι Ἑλλάδος (7750—8000—7975), Ἀθηνῶν (254—260—257), Ἐθνικῆς (59300—62500—61500), Ἐμπορικῆς (454—484—456), Κτηματικ. (1730—1780—1760) καὶ Ἑταιρεῖαι Ἠλεκτρ. Σιδηροδρόμων (557—580—568), Σιδηρ. Θεσσαλίας (995—1075—1060), Ἐθνικ. Ἀτμοπλοίας (298—356—339), Λιπασμάτων (1470—1565—1550), Πυριτιδοποιείου (2150—2370—2315), Χημικῆς Βιομηχανίας (283—275), Χρωματουργείων (967—1005—1002), Βέρμιον (285—300—292), Ἐριουργίας (340—358—354), Πειραϊκῶν Ἐπιχειρήσεων (399—434—422), Ἀθηναΐς (222—215), Χρυσαλλὶς (299—310—302), Ἐργολητικὴ (50—52—51), Ἔργον (209—198), Τέλετων (122—120), Ἡρακλῆς (1330—1440—1400), Τιτὰν 4000—4100), Ἑνωσις (115—113), Καμπᾶς (630—665—655), Οἰνοπνευματοποιΐας (250—264—257), Οἴνων (1240—1295—1275), Ζύμαι (400—375), Καπνοῦ (109—108), Ἠλεκτρικῆς (252—261—253), Ἑρμῆς (365—370), ΒΙΟ (118—130—125), Γεωργικῆς Βιομηχανίας (214—218—215), Ἐνιαίας (710—700), Προμηθεὺς (465—530—510), ἐνῷ αἱ λοιπαὶ ἀξίαι περιεστράφησαν εἰς τὰς τιμὰς τοῦ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευομένου χρηματιστηριακοῦ Δελτίου τιμῶν μὲ διακύμανσιν μεταξὺ μιᾶς μέχρι δύο ἢ καὶ τριῶν μονάδων.

Ι.Κ.Κ.

ΤΑ ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ ΑΞΙΩΝ

Τιμαὶ Ἑλληνικῶν χρεογράφων
ἀπὸ 14—20-3-35

ΧΡΗΜ)ΡΙΟΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ. Ἡ σημειωθεῖσα κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα κατωτάτη τιμὴ ἐπὶ τῶν μετοχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων εἶναι φρ. Γαλ. 168, ἡ ἀνωτάτη φρ. Γαλ. 179 καὶ τὸ σημερινὸν κλείσιμον φρ. Γαλ. 177 κατὰ μετοχήν.

—Ὁμοίως ἐπὶ μετοχῶν τῆς Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων Θεσσαλίας ἐγένοντο συναλλαγαὶ εἰς φρ. Γαλ. 125—143 κατὰ μετοχήν.

ΧΡΗΜ)ΡΙΟΝ ΛΟΝΔΙΝΟΥ. Κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα ἐνδιαφέρον παρουσίασαν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν Δανείων μόνον τὰ ἑξῆς, διακυμανθέντα ὡς ἀκολούθως: 1881 £ 34, 1884 £ 34, 1887 £ 27, 1889 £ 25—23, 1902 £ 22 7)8—21, 1914 £ 30—32, 1924 £ 43—42, 1928 Σταθεροποιήσεως £ 34 ½—34, 1928 Παραγωγικὸν £ 32 ½, 1931 Παραγωγικὸν £ 42 ½—47, Κτηματικῆς Τραπέζης 7 % £ 78 ¾—80 ¾.

ΤΑ ΞΕΝΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

ΑΘΗΝΑΙ (τιμαὶ ἀγορᾶς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος 15—21-3-35). Κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα παρετηρήθη ἀξιόλογος διακύμανσις τῶν τιμῶν ἐπὶ τῶν κάτωθι μόνον ἐκ τῶν ξένων συναλλαγμάτων: εἰς τὴν λίραν Ἀγγλίας (503—513—509), τὸ δολλάριον Ἡνωμένων Πολιτειῶν (105.50—106.50), τὸ Γαλλικὸν φράγκον, τὴν λιρέτταν Ἰταλίας καὶ τὴν Ἰσουηδικὴν κορώναν.

ΣΗΜ. Λεπτομερὴς πίναξ τῆς πορείας τῶν τιμῶν τῶν ξένων συναλλαγμάτων ἐν Ἀθήναις δημοσιεύεται εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ (κλείσιμον Χρημ)ρίου 19-3-35). Ἐπὶ Ζυρίχης 14.81, Παρισίων 72.68, Ν. Ὑόρκης 4.7837, Μιλάνου 57.56, Ἀλεξανδρείας 97.50, Ἀμστελοδάμου 7.0875, Στοκχόλμης 19'395, Βρυξελλῶν 20.59, Βερολίνου 11.915, Βιέννης 25.75, Πράγας 114.62, Βαρσοβίας 25.37.

ΖΥΡΙΧΗ (κλείσιμον Χρημ)ρίου 19-3-35). Ἐπὶ Παρισίων 0.2037, Λονδίνου 14.72, Νέας Ὑόρκης 3.0875, Μιλάνου 0.2565, Ἀμστελοδάμου 2.09, Στοκχόλμης 0.7575, Βρυξελλῶν 0.72, Βοιϊκουρεστίου 0.0308, Βερολίνου 1.24, Βιέννης 0.575, Βουδαπέστης 0.62, Βελιγραδίου 0.0698, Πράγας 0.129, Σόφιας 0.035, Κωνσταντινουπόλεως 2.45, Βαρσοβίας 0.582.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Τὴν 18ην τρέχοντος διενηργήθη ὁμαλῶς ἡ ἐκκαθάρισις τῶν ἐπὶ προθεσμίᾳ χρηματιστηριακῶν συναλλαγῶν τοῦ α' 15θημέρου Μαρτίου ἐ.ἔ. Οἱ τόκοι μεταφορᾶς (report) διεκυμάνθησαν μεταξὺ 8—13 %. ἀναλόγως τῶν εἰς τὸ β' 15θήμερον Μαρτίου μεταφερομένων τίτλων (τοῦ β' 15θημέρου Φεβρουαρίου διεκυμάνθησαν μεταξὺ 10—12 %). Ἡ εἰς χρεόγραφα καὶ μετρητὰ κίνησις τοῦ «Γραφείου Ἐκκαθαρίσεως», συγκρινομένη πρὸς τὴν τοιαύτην τῶν ἐκκαθαρίσεων α' καὶ β' 15θημέρου Φεβρουαρίου, ἦτο κατά τι μικροτέρα ἀμφοτέρων τούτων (οὕτω: αἱ εἰσπράξεις τοῦ ταμείου μετρητῶν ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 9.404.138.65 ἔναντι 11.628.833.70, αἱ ἐκ τῶν διαφορῶν προθεσμίας εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 161.272.10 ἔναντι 56.882.25 καὶ οἱ μέσῳ τοῦ ταμείου χρεογράφων παραληφθέντες τίτλοι ἀνῆλθον εἰς 43.440. ἔναντι 73.001).

—Ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν καθορίσθησαν τὰ μεσιτικὰ δικαιώματα τῶν χρηματιστῶν, διὰ τὰς ἀπὸ 16ης Μαρτίου ἐ.ἔ. καὶ ἐφεξῆς χρηματιστηριακὰς συναλλαγάς, ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν δικαιούχων Ἀνταλλαξίμων εἰς δραχμὰς 1.50, δι' ἑκάστην ὁμολογίαν.

—Κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ γίνῃ ἐπισήμως ἔναρξις τῆς διαπραγματεύσεως ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Ἀθηνῶν τῶν ὁμολογιῶν καὶ τῶν τεσσάρων ἐκδόσεων τοῦ Δανείου τῆς Ἐθνικῆς Κτηματικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος £ 5.000.000 7 %.

—Διὰ τὴν 21ην τρέχοντος (6 μ.μ.) προσεκλήθησαν εἰς συνεδρίασιν τὰ μέλη τοῦ Εἰδικοῦ Συμβουλίου Χρηματιστηρίων ἀξιῶν μὲ θέμα «ἐκλογὴ Προέδρου καὶ δύο ἀναπληρωτῶν αὐτοῦ».

Κ.

ΑΙ ΕΚΤΟΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΑΙ

Τιμαὶ ἀγορᾶς (14—20-3-35)

Τράπ. Ἀνατολῆς 45, Τράπ. Βιομηχανίας 22, Τράπ. Κουλουκουνδῆ 90, ΣΠΕΣ 300, ΕΒΕΣ 25, Ἐκάλη 26, Ἀσφ. Κυκλαδικὴ 185, Πανελ. ἀσφαλ. 900, Ἐθν. ἀσφαλιστ. 6600—6000, Καστρὶ 60, Λυσιμαχία 60, Τσιμ. Χαλκίδος 560, Ἑναερ. Συγκοινωνιῶν 3000, Καλοκίδος 560, Ἑναερ. Συγκοινωνιῶν 3000, Καλογρέξα 23, Δάν. Δήμ. Πειραιῶς 250, Χαρτ. Αἰγίου 370—375, Λατ. Ψυχικοῦ 80—85, ΕΛΚΑ 28—29, ΕΤΜΑ 1170, «Φίξ» 540—470, Ἱπποδρομιῶν 210, Κάδμος 47, Σαν. Μελισσίων 280, Λαύρια 2.50, Ὡρωποῦ 2, Σάνιτας 0.50, Κάπαρη 0.50, Μαργαρίτη Κερκ. 10, Ἐλαστικοῦ 30, ΘΕΤΕΚ 35, Ἡσαΐας 2.50, Λάμψα 650, Ἕλλην. Μεταλλουργία 100, Ἠλ. Λαμπτ. Φῶς 495, Ἐλαιουργ. Κερκύρας 30—32, Κυλινδρ. Εὐαγγελιστρίας 190, Τράπεζα Νάξου 160, Σαβατόρ. Πεντέλης 298. Δάν. Κτηματικῆς Τραπέζης (εἰς χρυσὸν) 7 % δρ. 7700—8050—8020.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΥΛΩΝ

Ἔτος βάσεως 1928=100 (κατὰ ποσότητας).

1928=100
1929—110,12
1930=105.70
1931=106.80
1932=87.74
1933=85.88
1934 (δωδεκάμηνον)=93.18.

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ἡ παγκόσμιος ἐλαιοπαραγωγὴ τοῦ τρέχοντος ἔτους, ἥτις εἶναι κατά τι μεγαλυτέρα τῆς περυσινῆς, κατὰ χώρας, ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Χώραι	Τόννοι	Χώραι	Τόννοι
Ἰσπανία	330.000	Ἀλγέριον	25.000
Ἰταλία	180.000	Πορτογαλία	20.000
Ἑλλὰς	110.000	Μαρόκον	15.000
Τύνις	60.000	Γαλλία	9.000
Ἀσιατ. Τουρκία		Κορσικὴ	4.000
διάφοροι χῶραι	40.000	Σύνολον	793.000

ΑΙ ΕΜΠΟΡΑΓΟΡΑΙ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Στατιστικὸς πίναξ τῶν διενεργηθεισῶν πράξεων ἐν τῷ Χ.Ε.Π. ἀπὸ 9—13-3-35

Εἴδη	Τόννοι	Ἀξίας δρ.
Ἀραβόσιτος	200.—	519.760
Βρώμη	300.—	807.974
Φακὴ	28.—	260.734
Φασόλια	73.600	382.732
Ζάκχαρις	74.500	281.477
Καφφὲς	15.—	374.100
Ὄρυζα	80.—	426.543
Πιπέρι	1.—	19.019
Τέϊον (κιβ. 175)	—	193.937
Κολοκυνθόσπ.	3.—	29.733
Βαλανίδιον	5.—	68.250
Θειϊκὸς χαλ.	30.—	222.908
Γαλαζόπετρα	15.—	111.017
Σύνολον (κιβ. 1	825.100	3.698.184

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΧΡΥΣΩΝ ΚΟΣΜΗΜΑΤΩΝ

Τιμαὶ ἀγορᾶς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος Δελτίον τῆς 20—3—35

Κόσμημα:	Ἀξία:
Καρατίων 12	Γαλ. φρ. 8.34
» 13	» 9.05
» 14	» 9.75
» 15	» 10.45
» 16	» 11.15
» 17	» 11.85
» 18	» 12.55
» 19	» 13.25
» 20	» 13.95
» 21	» 14.65
» 22	» 15.38
» 23	» 16.07
» 24	» 16.77

ΣΗΜ. Τὸ γαλλικὸν φράγκον ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ ἑκάστοτε εἰς δραχμὰς τιμῇ ἀγορᾶς δελτίου τιμῶν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος.

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Τιμαὶ ἀγορᾶς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος Δελτίον τῆς 20—3—35

Λίρα Ἀγγλίας	δρχ. 865.—
Λίρα Αἰγύπτου	» 872.—
Λίρα Τουρκίας	» 777.50
Εἰκοσόφραγκον	» 685.—
Δολλάριον	» 177.25
Ρούβλιον	» 90.—
Φλωρίνιον Ὁλλανδίας	» 71.—
Μάρκον Γερμανίας	» 42.—
Κορώνα Αὐστρίας	» 35.—

ΤΙΜΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

ΑΝΕΥ ΤΟΚΟΜΕΡΙΔΙΩΝ (27 ½—35 %) ἀπὸ 14—20-3-35

Δάν. 120 ἑκατ. 1881 (coup. No 108) δρχ. 3300.

—Δάν. 170 ἑκατ. 1884 (coup. No 108) δρ. 3300.

—Δάν. Μονοπολίων 1887 coup. No 96) δρ. 2650.

—Δάν. Πάγιον 1889 (coup. No 92) δραχ. 2600.

—Δάν. Σιδ. Λαρίσσης 1890 (coup. No 90) δραχ. 3350.

—Δάν. Ὑδρεύσεως 1925 (coup. No 20) δραχ. 64500.

ΤΙΜΑΙ ΠΟΛΥΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΕΤΑΛΛΩΝ

Κλείσιμον Χρημ)ρίου Λονδίνου τῆς 18-3-35

Εἴδη	Μετρητοῖς	3 μηνῶν
Χρυσὸς (καθαρὸς ἡ 1 οὐγγία) σελ.	148.10	—
Ἄργυρος (καθαρὸς ἡ 1 οὐγγία) πέν.	27 ¼	27 3)8
Χαλκὸς	28.1.3	28.8.9
» ἠλεκτρολ	—	—
Κασσίτερος	213.0.0	208.15.0
Μόλυβδος	10.17.6	11.2.6
Ψευδάργυρος	12.1.3	12.5.0

ΣΗΜ. Αἱ τιμαὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου εἶναι τῆς 7ης τρέχοντος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

Τιμαὶ κλεισίματος τῆς 18-3-35

ΖΑΚΧΑΡΙΣ. Λονδίνον: Παράδοσις Μαΐου 4.8 ½, Ἰουλίου 4.8. ¾, Αὐγούστου 4.10, Σεπτεμβρίου 4.10, Ὀκτωβρίου 4.10 ¼. Δεκεμβρίου 4.11 ½.

Νέα Ὑόρκη: Παράδοσις Μαρτίου 2.13, Μαΐου 2.13, Ἰουλίου 2.20, Σεπτεμβρίου 2.25, Δεκεμβρίου 2.31.

ΣΙΤΟΣ. Λίβερπουλ: Παράδοσις Μαρτίου 4.9 ¾, Μαΐου 5.0, Ἰουλίου 5.2, Ὀκτωβρίου 5.4 1)8.

Σικάγον: Παράδοσις Μαΐου 91.00, Ἰουλίου 88 ½, Σεπτεμβρίου 88 3)8.

Βίννιπεγκ: Παράδοσις Μαΐου 82 7)8, Ἰουλίου 82 ¼.

ΚΑΦΦΕΣ (Ρίου No 7), Νέα Ὑόρκη: Παράδοσις Μαρτίου 4.90, Μαΐου 4.90, Ἰουλίου 4.98, Σεπτεμβρίου 5.06.

ΒΑΜΒΑΞ. Λίβερπουλ: Παράδοσις Μαρτίου 5.98, Μαΐου 5.92, Ἰουλίου 5.69, Ὀκτωβρίου 5.66, Δεκεμβρίου 5.66.

Νέα Ὑόρκη: Παράδοσις Μαρτίου 10.29, Μαΐου 10.32, Ἰουλίου 10.42, Ὀκτωβρίου 10.06, Δεκεμβρίου 10.12.

Ἀλεξάνδρεια: Παράδοσις Μαΐου 14.20, Ἰουλίου 12.11.

ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ. Λονδῖνον: Παράδοσις Ἀπριλίου 5 5)16, Ἰουνίου 5 5)16.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΖΩΝΗ ΘΕΣ)ΝΙΚΗΣ

ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ

Κατὰ τὸ ἐσπέρας τῆς 9ης τρέχοντος ἐνυπήρχον ἐν ταῖς ἀποθήκαις τῆς Ε.Ζ.Θ. αἱ ἑξῆς ποσότητες ἐκ τῶν κάτωθι εἰδῶν ἐμπορευμάτων:

Κριθὴ	χιλιόγραμμα	345.218
Φασόλια	»	519.879
Ὄσπρια	»	37.565
Ἄλευρα	»	27.084
Ζάκχαρις	»	1.449.960
Ὄρυζα	»	508.596
Καφφὲς	»	102.378
Ψαριὰ	»	73.373
Ἔλαια	»	155.722
Βούτυρον	»	2.723
Λίπη	»	3.227
Βάμβαξ	»	327.208
Τέϊον	»	7.788
Ντομάτα πολτὸς	»	667
Τυρὸς	»	416.291
Σαρδέλλαι κονσέρβαι	»	3.824

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΛΕΩΝΙΔΑ Β. ΔΕΡΤΙΛΗ
Ὁδὸς Σοφοκλέους ἀριθ. 7
Τηλέφωνον 27-732

ΣΤΑΦΙΔΑΓΟΡΑ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Δελτίον τῆς 12-3-35

Τιμαὶ εἰς ἀνάλωσιν κατὰ στατῆρα ἀγγλικὸν

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΑΙ. Ἡ κίνησις τῆς ἀγορᾶς παρουσιάζει αἰσθητὴν βελτίωσιν. Παρατηρεῖται ζήτησις ἑλληνικῆς Κορινθιακῆς, ἀναφέρονται δὲ πράξεις ἐπὶ ἐμπορεύματος Πατρῶν καὶ Κόρφου (ψιλό).

ΤΙΜΑΙ. Ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι εἰς τὰ αὐτὰ περίπου ἐπίπεδα ἤτοι: Πύργου 31—31)6, Ἀμαλιάδος 32—32)6, Ζακύνθου 33)6—34)6, Πατρῶν 32)6—34, Πατρῶν σκιᾶς 37—40 Κόρφου 34)6—37, Κόρφου σκιᾶς 38—41, Αἰγίου (γουλὸ) 42—54 καὶ ψιλὸ μέτριο 42—44.

ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΙ. Ἀγορὰ ἥσυχος μὲ πράξεις περιωρισμένας ἐπὶ μικροπαντίδων ἰδίως. Ἀναφέρονται μερικαὶ πωλήσεις σουλτανινῶν Αὐστραλίας πρὸς 38 ἕως 44 σελλίνια, ὡς καὶ Περσίας εἰς τὰς ἰδίας τιμάς. Σουλτανίναι Κορινθίας, Κρήτης, ὡς καὶ Σμύρνης ἀζήτητοι. Καλιφορνίας ἐπίσης.

ΤΙΜΑΙ. Αὐστραλίας 34 καὶ ἄνω, Κορινθίας 54—75, Κρήτης 50—67, Σμύρνης 43—56, Περσίας 38—44, Καλιφορνίας (φυσικαὶ) 36)6—37 καὶ λευκασμέναι 42.

ΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΕΓΓΥΩΝ ΠΡΟΣΟΔΩΝ

Ἐκυκλοφόρησεν ὁ 1ος πίναξ τῶν εἰσπράξεων τῆς Δ.Ο.Ε. διὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ 1935. Αἱ ἐμφανιζόμεναι ἀναλογίαι ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς εἰσπράξεις τοῦ 1934 εἶναι αἱ κάτωθι:

1935	
1934	Δραχ. 341.022.789.13
	» 306.668.143.18
Ἐπὶ πλέον τῷ 1935	» 34.354.645.95

Αἱ εἰσπράξεις αὗται, κατανεμόμεναι εἰς τὰς τρεῖς κατηγορίας τῶν εἰσπράξεων τῆς Δ.Ο.Ε. ἤτοι τὰς ἐκ τῶν Τελωνείων, τῶν Μονοπωλίων καὶ τὰς εἰσπράξεις διὰ τὸ Προσφυγικὸν δάνειον (7 % 1924) ἐμφανίζουν τὰς κάτωθι ἀναλογίας πρὸς τὴν αὐτὴν περίοδον τοῦ 1934.

1) Εἰσπράξεις τῶν 8 μονοπωλιακῶν εἰδῶν:

1935	
1934	Δραχ. 160.374.582.70
	» 150.680.968.78
Ἐπὶ πλέον τῷ 1935	» 9.693.613.92

2) Εἰσπράξεις ἐκ τῶν πρὸ τῆς συνομολογήσεως τοῦ Προσφυγικοῦ δανείου (7 % 1924) Ὑπεγγύων Προσόδων:

1935	
1934	Δραχ. 142.278.143.40
	» 109.027.820.40
Ἐπὶ πλέον τῷ 1935	» 33.250.323.—

3) Εἰσπράξεις ἐκ τῶν εἰδικῶν διὰ τὸ Προσφυγικὸν δάνειον (7 % 1924) Ὑπεγγύων Προσόδων:

1934	
1935	Δραχ. 46.959.354.—
	» 38.370.063.03
Ἐπὶ ἔλαττον τῷ 1935	» 8.589.290.97
1935	» 17.224.150.15
Ἐπὶ ἔλαττον τῷ 1935	» 1.345.479.40

Ἐκ τῶν ἐν τῷ πίνακι παρατιθεμένων ἀριθμῶν παρατηρεῖται ὅτι ἐκ τῶν ὑπεγγύων προσόδων τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος ἐσημείωσαν αὔξησιν αἱ εἰσπράξεις τοῦ πετρελαίου κατὰ 339.587, τῶν πυρείων κατὰ 44.146, τῶν παιγνιοχάρτων κατὰ 66.405 καὶ τοῦ καπνοῦ κατὰ 12.344.510. Ἐκ τῶν τῆς Νέας Ἑλλάδος ἐσημείωσαν αὔξησιν, τῶν πυρείων κατὰ 266.669, τῶν παιγνιοχάρτων κατὰ 55.288 καὶ τοῦ χαρτοσήμου κατὰ 942.300. Ἐκ τῶν Τελωνείων ἐσημείωσαν αὔξησιν τοῦ Πειραιώς κατὰ 22.869.104, τοῦ Λαυρίου κατὰ 16.168, τῶν Πατρῶν κατὰ 618.556, τοῦ Βόλου κατὰ 1.374.969, τῆς Κερκύρας κατὰ 53.846, τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ 7.890.108, τῆς Καβάλλας κατὰ 615.656, τοῦ Ἡρακλείου κατὰ 120.286 καὶ τῆς Χίου κατὰ 26.636.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

"ΜΟΥΒΙΤΟΝ,, - "ΓΑΜΟΣ ΚΑΤΑ ΔΟΣΕΙΣ,, - "ΟΘΕΛΛΟΣ,,

Ἡ τελευταία δεκαπενθημερία δὲν μᾶς ἔφερε νέα θεάματα. Τὰ θέατρα Ἀλίκης καὶ Ἀργυροπούλου ἐξηκολούθησαν νὰ δίδουν τὸ «Μούβιτον» καὶ τὸν «Γάμον κατὰ δόσεις», τὸ δ' Ἐθνικὸν ἐξαντληθείσης τῆς ἐπιτυχίας τοῦ «Βασιλικοῦ», ἔδωκε ὄχι τὴν ἀπὸ πέρυσι ἀγγελλομένην «Κλεοπάτραν» τοῦ Μπέρναρ Σῶ, ἀλλὰ σειρὰν ἔργων τοῦ ρεπερτορίου του, μὲ τὴν συνήθη του ὅμως νωχέλειαν περιωρίσθη εἰς κομμάτια ἤδη πολλάκις ἐπαναληφθέντα ἐφέτος τὸν χειμῶνα: τὸν «Ποπολάρον», τοὺς «Φοιτητάς», τοὺς «Βρυκόλακας» καὶ τὸν «Ὀθέλλον».

Εὐτυχῶς —κάθε ἐμπόδιο διὰ καλὸ— πολυήμερος ἀσθένεια μὲ εἶχεν ἐμποδίσει νὰ παραστῶ εἰς τὰς πρώτας τῶν θεάτρων Ἀλίκης καὶ Ἀργυροπούλου, ἐνῷ συγχρόνως ἐκ τῶν κομματιῶν ποὺ ἐπανέλαβε τὸ Ἐθνικόν, ὑπῆρχε τοὐλάχιστον ἕνα, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε γίνει ἐκτενὴς λόγος εἰς τὴν «Ἐργασίαν», δηλαδὴ ὁ «Ὀθέλλος». Οὕτω παρείχετο ἄφθονον ὑλικὸν διὰ τὸ παρὸν ἄρθρον.

I

Ἐπῆγα στὸ «Μούβιτον» μὲ μισὴ καρδιά. Ἡ κριτικὴ εἶχε δειχδῆ αὐστηρὰ καὶ ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἠναγκαζόμην νὰ φανῶ καὶ ἐγὼ αὐστηρὸς πρὸς βιοπαλαίουσαν ἐπιχείρησιν καὶ νέον συγγραφέα δὲν εἶχε τίποτε τὸ εὐχάριστον. Ἅπαξ ὅμως ἔτι μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ παρατηρήσω ὅτι ἐν Ἑλλάδι κρατοῦμεν ὅλην τὴν αὐστηρότητά μας διὰ τὰ πρωτότυπα ἑλληνικὰ ἔργα καὶ τὰς εὐγενεστέρας θεατρικὰς προσπαθείας (βλ. καὶ Véronique).

Καὶ ὁμολογουμένως τὸ «εὐθυμογράφημα» τοῦ κ. Γιαννουκάκη ἔχει στιγμὲς ποὺ πέφτει στὴν προστυχιὰ καὶ σκηνὲς ὅπου ἡ μίμησις τοῦ κ. Μωραϊτίνη εἶναι προφανής. Ἀλλ' αἱ μὲν πρῶται εἶναι σπάνιαι ὡς πρὸς δὲ τὰς δευτέρας παρατηρῶ μόνον ὅτι εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ὁ χαριτωμένος συγγραφεὺς τοῦ «Τζιτζικιοῦ» νὰ εὕρισκε καὶ ἄλλους μιμητὰς εἰς τὰς εὐγενεῖς του προσπαθείας νὰ ἐξευγενίσῃ τὰ λαϊκὰ εἴδη (φάρσα καὶ ἐπιθεώρησις) καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ συνάμα καὶ γνησίως ἀθηναϊκὸν χαρακτῆρα (1).

Ἀλλὰ ὅσον καὶ ἂν δικαιολογοῦνται αἱ μομφαὶ ποὺ διετυπώθησαν κατὰ τοῦ «Μούβιτον», δὲν εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἐπαρκεῖς διὰ νὰ παραγνωρισθοῦν καὶ αἱ ἀρεταί του.

Ἐν πρώτοις, ὁ κ. Γιαννουκάκης προσεπάθησε νὰ ἐγκλιματίσῃ τὴν νέαν μορφὴν τῆς Ἐπιθεωρήσεως, τῆς ὁποίας οἱ κυριώτεροι δημιουργοὶ εἶναι ὁ Ρὶπ στὸ Παρίσι καὶ ὁ Νοὲλ Κάουαρδ στὴν Λόνδρα. Ἡ νέα δὲ ἐπιθεώρησις διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς παλαιᾶς. Αὕτη ἀπηρτίζετο στερεοτύπως ἀπὸ παρέλασιν πρὸ ἑνὸς κομπὲρ καὶ μιᾶς κομπέρ (ἐνθυμηθῆτε τὴν Μαντίναν καὶ τὸν Τζαννέτον στὰ «Παναθήναια») τῶν κυριωτέρων γεγονότων τοῦ ἔτους, καὶ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς μὲ χορούς, τραγούδια καὶ ὅσον ἔνεστι πολυτελεστέραν σκηνοθεσίαν. Προωρισμένη διὰ μικρότερα θέατρα, ἡ νέα ἐπιθεώρησις ἀντικαθιστᾶ καὶ χοροὺς καὶ τραγούδια μὲ ἔμμετρα κομμάτια. Συνάμα δὲ ἀναπληροῖ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν γεγονότων διὰ σειρᾶς βραχυτάτων ἀνεξαρτήτων κωμωδιῶν (γνωστῶν παγκοσμίως διὰ τοῦ ὀνόματος ποὺ τοὺς ἔδόθη ἀρχικῶς ἐν Ἀγγλίᾳ «σκίτζα»: sketch), εἰς τὰς ὁποίας ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ συνοψίσῃ τὰς νεωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς καὶ ἰδιωτικῆς ζωῆς, ἐν μέτρῳ δὲ μόνον τῆς πολιτικῆς, ἤτις κυρίως ἀπησχόλει τοὺς διεκδικοῦντας τὴν κληρονομίαν τοῦ Ἀριστοφάνους παλαιοὺς revuistes. Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἠθέλησεν ὁ Ἕλλην συγγραφεὺς νὰ καταστήσῃ αἰσθητοτέραν καλέσας τὸ ἔργον του ὄχι «ἐπιθεώρησιν» ἀλλ' «εὐθυμογράφημα».

Δεύτερον, ἀπὸ τὰ δέκα sketches τοῦ κ. Γιαννουκάκη, κάμποσα εἶναι καὶ ἐπιτυχημένα καὶ πρωτότυπα· βλ. ἰδίᾳ τὸ «Ρωμέϊκα καὶ πρωτότυπα· βλ. ἰδίᾳ τὸ «Ρωμέϊμένα καὶ πρωτότυπα· βλ. ἰδίᾳ τὸ «Ρωμέϊ» καὶ τὸν «Ραδιοφωνικὸν σταθμόν».

Εἴπαμεν ἀνωτέρω ὅτι οἱ συγγραφεῖς τῶν νέων ἐπιθεωρήσεων, στερούμενοι τῆς βοηθείας τοῦ τραγουδιοῦ, τῶν χορῶν καὶ τῆς μουσικῆς, προσεπάθησαν ν' ἀναπληρώσουν αὐτὰ μὲ ἔμμετρα κομμάτια. Ἐδῶ ἔγκειται ὁ ἀνώτερος κόπος χαρακτὴρ ἀλλὰ καὶ ἡ δυσκολία τοῦ νέου εἴδους. Διότι, ἐνῷ οἱ στίχοι αὐτοὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχουν λογοτεχνικὰς ἀξιώσεις, δὲν πρέπει καὶ νὰ φαίνωνται γραφέντες ἀπὸ «ποιητὴν τοῦ κάρρου». Ἐπὶ δὲ τοῦ τρίτου τούτου σημείου ἡ ἐπιτυχία τοῦ κ. Γιαννουκάκη εἶναι ἀκόμη μεγαλυτέρα, παρὰ ἐπὶ τῶν δύο ἄλλων ποὺ ἀνέφερα ἤδη. Οἱ στίχοι του, ρέοντες, φυσικοί, καὶ καλὰ πλεγμένοι, μοῦ ἤρεσαν τόσον πολύ, ὥστε ἔλαβα τὴν περιέργειαν νὰ ἐξακριβώσω ἂν ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Μούβιτον», ἦτο ὁ νεαρὸς τότε πτυχιοῦχος τῆς Νομικῆς ποὺ εἶχε μεταφράσει πρὸ ἐξαετίας περίπου τοὺς Romanesques μὲ τόσην ἐπιτυχίαν, ὥστε δὲν ἐδίστασα νὰ ἐγχειρίσω ἀντίτυπα τῆς μεταφράσεώς του εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ροστάν. Ὄντως δ' ἐπρόκειτο περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Ἂν ἐτύχαινε νὰ τὸν συναντήσω, θὰ τοῦ συνίστων νὰ μὴν παύσῃ μὲν νὰ συναγωνίζεται τὸν Μωραϊτίνην, ἀλλὰ ν' ἀποφεύγῃ ὅπως αὐτὸς ἐπιμελῶς τὶς χονδρὲς πινελιὲς καὶ τὶς χυδαιολογίες. Ἐπὶ πλέον ἤθελα θέλῃ νὰ παραστήσῃ τὰς Ἀθήνας τοῦ 1892—1895 μὲ τὴν «Φαύσταν» καὶ τὴν αὐτοκτονίαν τοῦ Μιμίκου, νὰ μὴν ἀνακατώνῃ κυρίες ποὺ ὁμιλοῦν «ἄψογον καθαρεύουσαν», ἢ τὸ Λαύριον, πράγματα δηλαδὴ ποὺ ἀνάγονται εἰς τὸ 1870, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον τὴν Μὶς Πάγκχωρστ καὶ τὶς ἀγγλίδες σωφραζέτες τοῦ 1910.

Στὶς εὐχάριστες ὧρες ποὺ ἐπέρασα στὸ «Μούβιτον», συνετέλεσε τὸ θέατρον καὶ ὁ θίασος. Τὸ πρῶτον ἀκατάλληλον διὰ δράματα, προσαρμόζεται λαμπρὰ σὲ θεάματα ποὺ θὰ ἐπαίζοντο στὸ Παρίσι σὲ καμμιὰν μπουὰτ καὶ στὴν Γερμανία σὲ κανένα καμπαρέ. Ὁ θίασος, καὶ αὐτὸς ἀνεπαρκὴς δι' ἄλλα ἔργα (ἐφ' ὧ καὶ χαιρετίζομεν ἐνθουσιωδῶς τὴν προσεχῆ συμμετοχὴν εἰς αὐτὸν τῆς Κυβέλης), ὑπηρέτησε καλὰ τὸν κ. Γιαννουκάκην. Ἡ κυρία Ἀλίκη εἶναι ὄντως τελεία, μόνον ὅτι ἂν κλείῃ κανεὶς τὰ μάτια του δὲν ξέρει ἂν παίζῃ αὐτὴ ἢ ἡ μητέρα της. Αἱ δεσποινίδες Λαντᾶ καὶ Βολωνάκη ἔχουν ἐκτὸς εὐχαρίστου ἐμφανίσεως, τὸ τάλαντο καὶ τὴν λεπτότητα ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες στὴν νέα ἐπιθεώρησι, ἀλλὰ ποὺ τόσον σπανίως βρίσκει κανεὶς στοὺς ἐλαφροὺς λεγομένους θιάσους. Δὲν ἀπήρεσαν δὲ καὶ αἱ κυρίαι Φιλιππίδου καὶ Παπαδοπούλου· ἡ τελευταία θὰ γίνῃ μάλιστα ἀπολύτως καλή, ὅταν ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὶς ὑπερβολικὲς φωνὲς καὶ χειρονομίες ποὺ ἦσαν ἡ πληγὴ τῶν παλαιῶν θιάσων.

Ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, ἐκτὸς τοῦ κ. Μουσούρη, πάντοτε καλοῦ ἀλλὰ ποὺ εἶχε μικρὰν εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὸ τάλαντόν του, ἐπαρκεῖς μὲν ἐδείχθησαν σχεδὸν ὅλοι, ἄξιοι δὲ πολλῶν ἐπαίνων ὁ κ. Τσαγανέας (ὄντως λαμπρὸς δημιουργὸς τύπων) καὶ ὁ κ. Λογοθετίδης. Ὁ τελευταῖος μᾶς ἐπεφύλασσεν ἐφέτος εὐχάριστες ἐκπλήξεις· ἔπαυσε νὰ εἶναι καραγκιόζης διὰ νὰ γίνῃ κωμικός. Δὲν ξεύρω ἂν τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς Λέσχης τῶν Ἐπιστημόνων, ἤτις στεγάζει τὸ νέον θέατρον, ἢ εἰς τὴν χάριν τοῦ γειτονικοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Πάντως, εὐχόμεθα καὶ δι' αὐτὸν καὶ δι' ἡμᾶς ἡ μεταμόρφωσις νὰ εἶναι διαρκής.

II

Ὁ «Γάμος μὲ δόσεις» εἶναι μιὰ κωμωδία ξένη καὶ ὄχι πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Φαντάζομαι ὅτι, ὅπως ἄλλα ἐπίσης ἀνάλατα ἔργα, λ.χ. τὸ Kirchenmaus τοῦ Φοδώρ (ποὺ μετεφράσθη νομίζω «Χίλιες λέξεις στὸ λεπτό»), ὀφείλει τὴν ἐπιτυχία του στὸ ἐξωτερικὸ σ' ἕνα μεγάλο γυναικεῖο ρόλο ποὺ σὲ χέρια ἠθοποιοῦ πρώτης γραμμῆς μπορεῖ ν' ἀποδώσῃ πολλά.

Κάμνομεν ἐν τούτοις λόγον περὶ τοῦ ἔργου τούτου διότι ἡ διανομή του ἐσημείωσεν ἕνα πολὺ εὐδίωνο σημεῖο διὰ τὸ μέλλον τοῦ θιάσου Ἀργυροπούλου. Εἴπαμε πολλάκις ὅτι χρεωστεῖται εὐγνωμοσύνη εἰς τὸν συμπαθῆ καὶ μορφωμένον αὐτὸν ἠθοποιόν, διότι μᾶς γνωρίζει τὸ σύγχρονον ἐλαφρὸν γερμανικὸν θέατρον καὶ δὲν λησμονεῖ συγχρόνως τοὺς νεοέλληνας συγγραφεῖς (ἐντὸς τῶν δύο τελευταίων περιόδων ἔδωκε λ.χ. κωμωδίας τῶν Μωραϊτίνη, Συνοδινοῦ καὶ Σκίπη). Ἐπίσης ὁ κ. Ἀργυρόπουλος εἶναι ἀξιέπαινος διότι τὰ ἔργα ποὺ δίδει ἀνεβάζει μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ παίζει ὁ ἴδιος μὲ τάλαντο ἀναμφισβήτητο. Ἐν τούτοις ποτὲ σχεδὸν δὲν ἐπεράσαμε στὸ θέατρό του ἀπολύτως καλὴ βροδειά. Τοῦτο ὄχι τόσον ἕνεκα τοῦ ἀνδρικοῦ του θιάσου ποὺ εἶναι ἀνεκτός, ὅσον λόγῳ τοῦ γυναικείου, ὁ ὁποῖος (ἂς μεταχειρισθῶμεν

(1) Διὰ τῆς τελευταίας φράσεως ὑπονοεῖται τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Μωραϊτίνης οὔτε ἀντιγράφει τοὺς ξένους, οὔτε πιστεύει ὅτι ἡ ἑλληνικὴ πρωτεύουσα περιορίζεται εἰς τὰς συνοικίας τοῦ Ψυρρῆ καὶ τοῦ Μεταξουργείου.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΣ ΖΗΤΗΜΑ

Ἀπὸ πέρα μὲ δυὸ διαλέξεις, μιὰ τοῦ κ. Α. Κομπάνη: «Ἡ Βαβυλωνία τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸ γλωσσικό μας ζήτημα καὶ ἄλλη τοῦ κ. Α. Τζαρτζάνου: «Τὸ γλωσσικό μας ζήτημα: πῶς ἐμφανίζεται τώρα καὶ ποιὰ εἶναι ἡ ὀρθὴ λύσις του». ἄρχισε μιὰ νέα κίνησις γιὰ τὴ λύσι τοῦ πάντα ἐπικαιροτάτου προβλήματος τῆς γραφομένης γλώσσας. Ἔκτοτε ἡ κίνησις αὐτὴ κάθε μέρα αὐξάνει σὲ ἔντασι καὶ σὲ ἔκτασι.

Ἡ κίνησις αὐτή, ποὺ προετοιμάζεται ἀπὸ μερικὰ χρόνια καὶ συνειδητοποιήθηκε στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν κ. Μαρία Π. Ἀργυροπούλου, εἶναι, μποροῦμε νὰ ποῦμε, τὸ ξέσπασμα τῆς μεγάλης μάζας τῶν μορφωμένων ἀνθρώπων ἐναντίον τῶν αὐθαιρέτων λύσεων τοῦ Ψυχαρισμοῦ, ποὺ θέλησαν νὰ ἐπιβάλουν —ἀπὸ τὸ 1917 καὶ διὰ νόμων, ὅπως ὁ νόμος 5911 «περὶ διδακτικῶν βιβλίων» οἱ ὁπαδοὶ τῆς γλωσσικῆς αὐτῆς μεταρρυθμίσεως, οἱ λεγόμενοι δημοτικισταί.

Τὴ θεωρία αὐτή, πὼς πρέπει γιὰ κοινὴ ὁμιλουμένη καὶ γραφομένη γλῶσσα νὰ μεταχειριζόμεθα τὴ λαϊκὴ γλῶσσα, τὴ γλῶσσα τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, τὴ γλῶσσα ποὺ θὰ σπουδάζωμε —καθὼς κήρυττε ὁ Ψυχάρης— «σοῦ ράφτη καὶ στοῦ ποδηματᾶ», ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι, λένε καὶ ἐπαιρονται οἱ δημοτικισταί, «καθαρὴ καὶ ἀμιγής», τὴ θεωρία αὐτὴ ἔρχεται νὰ πολεμήση ἡ κίνησις τῶν «νεοδημοτικιστῶν» καὶ ν' ἀποδείξη ἀπραγματοποίητη γιατὶ ἀντιτίθεται στὴν πραγματικότητα καὶ στὸ ζωντανὸ γλωσσικὸ αἴσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Γιὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τους οἱ «νεοδημοτικισταὶ» ἵδρυσαν «Γλωσσικὸ Σύλλογο» καὶ ὁ πρόεδρός του κ. Α. Τζάρτζανος, σὲ μιὰ πειστικώτατη διάλεξι ποὺ ἔκανε πρὸ μηνὸς στὸν «Παρνασσὸ» καὶ ποὺ τώρα δημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ «Φιλολογικὸς Νέος Κόσμος», ἀφοῦ ἀνήγγειλε τὴν ἵδρυσι τοῦ συλλόγου, ἀνέπτυξε τὸν σκοπό του, ποὺ εἶναι, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὸ 2ον ἄρθρο τοῦ Καταστατικοῦ «...νὰ ἐπιδιώξη τὴν ἐπικράτησι μιᾶς ἑνιαίας κοινῆς γραφομένης γλώσσας. Νὰ ἐπιζητήση, δηλαδή, νὰ γίνη ἀποδεκτὴ ὡς κοινὴ γραφομένη σὲ ὅλα τὰ εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου, ἡ κοινὴ ὁμιλουμένη νέα ἑλληνική, ποὺ μιλοῦν φυσικὰ καὶ ἀβίαστα οἱ ὁπωσδήποτε μορφωμένοι Ἕλληνες στὴν Ἀθήνα καὶ τὶς ἄλλες μεγάλες πόλεις...».

Τὴ γλῶσσα αὐτὴ καυτηριάζουν οἱ παλαιοδημοτικισταὶ ὡς «μειχτὴ», ἐξαίροντες ἀντίθετα τὴν «ἀγνότητα» τῆς λαϊκῆς γλώσσας. Ἀλλὰ κι' ἂν ἀντιπαρέλθωμε τὸ γεγονὸς πὼς τὸ μεγάλο αὐτὸ προσὸν εἶναι ἀπὸ τὴ φύσι του φθαρτὸ καὶ ἀλλοιοῦται μὲ τὴ χρῆσι, συμφωνοῦμε ἀπολύτως μὲ τὸν κ. Τζάρτζανο, ποὺ διακήρυττε στὴ διάλεξί του πῶς: «εἶναι πρᾶγμα ἀδύνατο ἡ ἀμιγὴς καὶ καθαρὰ δημοτική», κι' ἐπρότεινε καὶ στοίχημα γιὰ ὅποιον θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ παρουσιάση «ἕνα ὁποιοδήποτε δημοσίευμα γραμμένο τάχα σὲ καθαρὴ δημοτική».

Καὶ ὅτι εἶναι μεικτὴ ἡ νέα ἑλληνική κανεὶς δὲν τὸ ἀρνεῖται, ἀφοῦ μεικτή, διπλῆ εἶναι ἡ καταγωγή της, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἀπὸ τὴν προφορικὴ παράδοσι κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀπὸ τὴ λόγια. Μεικτὴ εἶναι, ὅπως ἡ γαλλική, ἡ γερμανικὴ καὶ κάθε ἐξελιγμένη γλῶσσα ποὺ τὴν πλουτίζει ἡ ζωὴ σὲ κάθε ἔκφανσι καὶ διαμόρφωσί της. Μεικτὴ εἶναι ἐπειδὴ εἶναι ζωντανὴ καὶ ἀβίαστη καὶ δὲν στηρίζεται, ὅπως ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ γλῶσσα τῶν παλαιοδημοτικιστῶν, σὲ γλωσσικὲς θεωρίες ποὺ θέλουν νὰ προσαρμόσουν τὴ γλῶσσα στοὺς κανόνες κι' ὄχι τοὺς κανόνες στὴ γλῶσσα.

Γιατὶ εἶναι φανερό, νομίζουμε, πὼς ἂν κι' ἔρχονται ἀπὸ ἀντιθέτους δρόμους, ἴδια εἶναι ἡ νοοτροπία, ποὺ μὲ σχολαστικὸ φανατισμὸ ὑποστηρίζει τὴν προσήλωσι καὶ τὴν ἐπιστροφὴ στὴν ἀρχαία παράδοσι, ἢ πάλι τὴν προσήλωσι στὴν καθαρὰ λαϊκὴ γλῶσσα μὲ μιὰ ἀρκετὴ νεφελώδη «μελλοντικὴ προοπτική». Ὅσο ἀφύσικο καὶ δασκαλικὸ μᾶς φαίνεται σήμερα τὸ «κύων, αἶξ, κλείς, κοράσιον, ὀπῶραι κλπ.», ἄλλο τόσο προσβάλλει τὸ γλωσσικό μας αἴσθημα: «τὸ γεγονότο, ἡ ἔχθρητα, τὸ πορπάτημα, τὸ μελλούμενο κλπ.». Αὐτὰ γιὰ τὸ λεκτικό, ἀλλὰ καὶ στὸ τυπικὸ καὶ φθογγολογικὸ τίς ἴδιες παρατηρήσεις μποροῦμε νὰ κάνουμε. Οἱ παλαιοδημοτικισταὶ θέλουν π.χ. νὰ καταργηθοῦν τὰ τριτόκλιτα καὶ νὰ λέμε καὶ νὰ γράφομε: «τῆς τάξης, ἡ ἀνθρωπότητα», ἀλλὰ τόσο ξένα μᾶς φαίνονται αὐτὰ ὅσο ξένα ἔχουν καταντήσει τὸ βήξ, πλάξ κλπ., ποὺ ἔγιναν πιὰ πρωτόκλιτα. Τέτοιες ὅμως «μεταβολές», ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Α. Τζάρτζανος, «καὶ ἀνα-δημιουργίες ἔγιναν πολλὲς στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων καὶ σήμερα ἔχομε ἕνα ἐντελῶς νέο σὲ πολλὰ γραμματικὸ σύστημα». Αὐτὴν ὅμως τὴ σημερινή, τὴ γλωσσικὴ ζωντανὴ πραγματικότητα τὴν περιφρονοῦν ἀπὸ κοινοῦ καὶ τῶν δύο θεωριῶν οἱ ὁπαδοί. Ποιὰ εἶναι αὐτὴ μᾶς δείχνει καθαρώτατα στὴν τελευταία του μελέτη ὁ κ. Τζάρτζανος. Εἶναι ἡ κοινὴ ὁμιλουμένη στὰ μεγάλα κέντρα, καὶ κυριώτατα στὴν πωτεύουσά μας, ποὺ εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς ἀπόψεως κέντρο τοῦ ἑλληνισμοῦ. Καὶ ἡ ἱστορία τῶν γλωσσῶν ἔχει ἀποδείξει πὼς οἱ γλῶσσες, ποὺ λέγονται καὶ γλῶσσα οἱ περισσότερες, ποὺ ξεχωριζόντανε σ' ἕξη ὁμάδες: Γερμανούς, Μαγυάρους, Τσεχοσλοβάκους, Πολωνούς, Ρουμάνους καὶ Γιουγκοσλαύους. Παρεκτὸς ἀπ' τὶς φυλὲς αὐτές, ὑπῆρχαν ἀκόμη καὶ Ἰταλοὶ καὶ Ρουθανοὶ μέσα στὸ μωσαϊκὸ αὐτὸ τῶν λαῶν.

Οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Μαγυάροι ἦταν οἱ κυρίαρχοι, ἀνάμεσα στὶς ἐθνότητες αὐτές, μολονότι ἀποτελοῦσαν τὴ μειοψηφία. Κ' ἔτσι οἱ ἄλλες αὐτὲς ἐθνότητες ἤτανε ἀναγκασμένες ν' ἀγωνίζουνται κάθε τόσο, καί, μὲ πεισματικὲς προσπάθειες, κατώρθωναν νὰ παίρνουν ἀπ' τοὺς κυρίαρχους διάφορες παραχωρήσεις, ἐκπαιδευτικῆς, πολιτικῆς ἢ οἰκονομικῆς φύσεως.

Ἕνας ἀπ' τοὺς λαοὺς αὐτούς, ποὺ τόσα Χρόνια τοὺς καταδυνάστευε ἡ Αὐστροουγγρικὴ μοναρχικὴ τυραννία, ἦταν καὶ οἱ Τσέχοι, οἱ παλιοὶ Βοεμοί, συσσωματωμένοι τοὺς τελευταίους αἰῶνες μὲ μιὰν ἄλλη φυλή, ἀδελφὴ στὴ σκλαβιὰ καὶ στοὺς ἀγῶνες, τοὺς Σλοβάκους. Λαὸς ἡρωϊκὸς καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὴν ἱστορία του, ποὺ εἶχε τὶς ρίζες της στὸν πέμπτον αἰῶνα γύρω, καὶ ποὺ μὲς τὴν ψυχή του βαθειὰ ἐφώλευε τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, ἐζοῦσε πάντα σ' ἀτμόσφαιρα ἀντιδράσεως κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῆς Αὐτοκρατορίας, καί, τοὺς δυὸ τελευταίους αἰῶνες, σὲ κατάσταση εἰρηνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ σάλπιγγα ποὺ ἐκλάγγισε στὶς 28 Ἰουνίου 1914 στὸ Σεράγιεβο, ἔστειλε τὸν ἀντίλαλό της ἴσια στὶς ψυχὲς τοῦ γενναίου αὐτοῦ λαοῦ, ποὺ ἀγρυπνος πάντα, ἐπρόσμενε τὴν ὥρα νὰ ξεσηκωθῆ γιὰ τὴν ἐθνική του ἀνεξαρτησία. Στὴν ἀρχὴ ἀντιστάθηκε παθητικὰ στὰ σχέδια τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου. Ψυχόρμητα, δίχως συνεννόηση ἀναμεταξύ τους, ἡ ὀργάνωση καμμιά, οἱ πνευματικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ ἔθνους ἐπὶ ἕνα χρόνο σχεδόν, ἔκαναν, στὸν κύκλο τους ὁ καθένας, ἀντιπερισπασμοὺς στὸν κυρίαρχο, καί, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, προετοιμασία τοῦ ἐδάφους γιὰ τὴ δράση στὴν κατάλληλη στιγμή.

Ἀλλὰ οἱ προσπάθειες αὐτὲς ἀνοργάνωτες καὶ σκόρπιες ὅπως ἐγίνοντο, δὲν μποροῦσαν νάχουν ἀποτέλεσμα ἄλλο ἀπ' τὴν ψυχολογικὴ ἐπίδραση στὸ λαό, ὥστε νὰ προδιατεθῆ γιὰ κάποια ἐνέργεια ἀργὰ ἢ γρήγορα. Μόνο τὸ θέρος τοῦ 1915 ἀποφασίστη νὰ ὀργανωθῆ ἡ δράση στὸ ἐξωτερικό, καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ξεκίνησαν ἐξουσιοδοτημένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους κ' ἐγκαταστάθηκαν στὸ Παρίσι, στὴ Ρωσία, στὴν Ἑλβετία κι' ἀλλοῦ.

Ἡ πρώτη δημόσια ἐμφάνιση τοῦ κινήματος ἔγινε στὴ Γενεύη τὸν Ἰούλιο τοῦ 1915, μὲ ὁμιλία τοῦ καθηγητῆ Μάζαρυκ γιὰ τὴ συμπλήρωση 500 χρόνων ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἐξετελέσθη στὴν Κωστάντζα ὁ ἐθνικὸς ἥρωάς τους, ὁ Ζὰν Χούς. Ὁ Μάζαρυκ ἐδήλωσε τότε ξάστερα, πῶς «ἡ τσέχικη ἰδέα καὶ ἡ αὐστριακὴ ἰδέα εἶναι δυὸ κόσμοι ἀντίθετοι κι' ἀταίριαστοι». Ἀκολούθησαν ἔπειτα ἡ σύσταση ὀργανώσεως ἐπαναστατικῆς δράσεως, μὲ κεντρικὴ ἕδρα τὸ Παρίσι καὶ διακλαδώσεις στὴ Ρωσσία, στὸ Σικάγο κι' ἀλλοῦ. Τὸν ἴδιο καιρὸ ἡ αὐστριακὴ κυβέρνηση ἄρχισε διωγμοὺς καὶ φυλακίσεις τῶν ἡγετῶν ποὺ εἶχαν μείνει στὸν τόπο. Ἀπ' τἄλλο μέρος οἱ ὀργανώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἄρχισαν νὰ συγκροτοῦν στὴ Γαλλία, στὴν Ἰταλία καὶ στὴ Ρωσσία σώματα Τσεχοσλοβάκων πολεμιστῶν.

Ὡς τὸ Νοέμβριο τοῦ 1915 εἶχε πιὰ ὡριμάσει ἡ ἰδέα, κ' ἐσυστήθη στὸ Παρίσι τὸ «Κομιτάτο τῶν Τσεχοσλοβάκων τοῦ ἐξωτερικοῦ», μὲ πρόεδρο καὶ ψυχή του τὸ Μάζαρυκ καὶ στὶς 14 τοῦ μηνὸς δημοσιεύτηκε τὸ ἱστορικὸ «μανιφέστο τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ Ἔθνους», μὲ 13 ὑπογραφές, ποὺ ἦταν ἡ καθαυτὸ προκήρυξη τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ προκήρυξη αὐτὴ ἔδωκε τὸ σύνθημα ἐντονου ἀγῶνα καὶ προπαγάνδας στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερική. Ὁ Μάζαρυκ γύρισε στὴν Ὁλλανδία, τὴν Ἀγγλία, τὴ Ρωσσία καὶ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, σὰν ἐθνικὸς ἀπόστολος καὶ παντοῦ ἀντιλάλησε ἡ σάλπιγγα τῆς Τσεχοσλοβάκικης ἀνεξαρτησίας.

Τὸν Ἰούλιο σχηματίστηκε στὴν Πράγα τὸ Ἐθνικὸ Ἐπαναστατικὸ Συμβούλιο, ποὺ σὲ λίγο ἀναγνωρίστηκε ἀπ' τὶς κυβερνήσεις τῶν συμμάχων σὰν κυβέρνηση ντὲ φάκτο. Τὸ Νοέμβριο συγκροτήθηκε ἡ Ἐθνοσυνέλευση τῆς Πράγας, κ' ἐξέλεξε Πρόεδρο τῆς Τσεχοσλοβάκικης Δημοκρατίας τὸ Θωμᾶ Μάζαρυκ. Τὸ Δεκέμβριο ὁ νέος πρόεδρος τοῦ ἐλεύθερου πλέον λαοῦ, γύρισε στὴν τιμημένη πατρίδα του, κι' ἀνάλαβε τὰ καθήκοντά του. Καὶ σὲ λίγο, μὲ τὶς συνθήκες ποὺ ὑπογράφηκαν μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων μερῶν, ἀναγνωρίστηκε ὡς ἕνα ἀπ' τὰ νέα εὐρωπαϊκὰ κράτη ἡ Τσεχοσλοβάκικη Δημοκρατία.

□□

Ποιὸς ἦταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πού, ἀφοῦ ἀγωνίστηκε μὲ τέτοια στόχαση, τέτοια πίστη καὶ τέτοια μέθοδο, ἀρχηγὸς τῶν φωτισμένων Τσεχοσλοβάκων πατριωτῶν γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδος τοῦ, ἀνακηρύχτηκε ἔπειτα ἀπ' τοὺς ὁμοεθνεῖς του πρῶτος πολίτης τῆς νέας Δημοκρατίας, καὶ ἀπὸ τότε, ὡς τὰ σήμερα κρατεῖ στὰ χέρια του τὸ τιμόνι της,—ὁ Θωμᾶς Μάζαρυκ;

Ἡ ζωή του, ἡ ἐπιστήμη του, ἡ πίστη του καὶ ἡ δράση του, συνεπῶς τὸ ἕνα μὲ τἄλλο, ξετυλίχτηκαν σὲ μιά, ἑνιαία κι' ἄκαμπτη γραμμή, ποὺ ὁμοιά της λίγοι, πολὺ λίγοι δημόσιοι ἄντρες ἔχουν νὰ παρουσιάσουν στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος. Κι' ἔτσι ἡ ἀνάδειξή του στὴν ἕδρα τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἦταν συνέπεια κι' αὐτὴ φυσικὴ καὶ στεφάνωμα τελικὸ τοῦ ἀγῶνα του τοῦ μεγάλου κ' εὐγενικοῦ.

Ὁ Θωμᾶς Μάζαρυκ, ποὺ γιόρτασαν οἱ Τσεχοσλοβάκοι τὶς ἡμέρες αὐτὲς τὰ 85 χρόνια τῆς ζωῆς του, γεννήθηκε στὶς 7 Μαρτίου 1850 στὸ Χόντονιν τῆς Μοραβίας, ἀπὸ πατέρα ἀμαξηλάτη καὶ μητέρα Τσέχα, μορφωμένη κάπως' παιδὶ 13 χρόνων σταματήσε τὶς σπουδές του καὶ μπῆκε μαθητευόμενος, στὴν ἀρχὴ σὲ κλειδαράδικο καὶ ὕστερα σὲ πεταλωτήριο. Ἀλλὰ ὁ δάσκαλός του, ποὺ τὸν εἶχε συμπαθήσει, κατάφερε τοὺς γονεῖς του καὶ τὸν ἔβαλαν νὰ σπουδάση δάσκαλος. Ἀργότερα, διορίστηκε βοηθὸς δάσκαλος κι' ἀκολούθησε τὰ μαθήματά του στὸ γυμνάσιο τοῦ Μπύρνο. Ὑστερα συνέχισε τὶς σπουδές του στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Βιέννης, ὅπου τὸ 1865 ἔγινε διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας. Ἔπειτα φοίτησε ἕνα ἔτος στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Λειψίας, ὅπου γνωρίστηκε κι' ἀγαπήθηκε μὲ τὴν Ἀμερικανίδα Τσάρλυ Γκάρριγκ, ποὺ σπούδαζε μουσική, κ' ἔκαμαν τοὺς γάμους των τὸ 1878. Μετὰ τέσσαρα χρόνια τὸ παλιὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πράγας διαιρέθηκε σὲ δυό, σὲ γερμανικὸ καὶ σὲ τσέχικο. Τότε ὁ Μάζαρυκ διωρίστηκε ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας στὸ τσέχικο τμῆμα.

Δὲν ἄργησε ν' ἀναγνωριστῆ ἐκεῖ ὁ νέος ἐπιστήμονας ὡς ὀργανωτὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Ἵδρυσε ἕνα περιοδικό, τὸ «Ἀθήναιο», καὶ κατάστρωσε τὸ διάγραμμα τῆς Τσέχικης Ἐγκυκλοπαίδειας. Τὸ 1891 ἔγινε βουλευτὴς στὸ Ράϊχσρατ τῆς Βιέννης. Τὸ 1900 ἵδρυσε τὸ «Προοδευτικὸ κόμμα», ποὺ ὠνομαζόταν καὶ «πραγματιστικό». Τὸ 1907 ξαναβγῆκε βουλευτὴς στὴ Βουλὴ τῆς Βιέννης, ὅπου καὶ πάλι ξαναμπῆκε τὸ 1911. Τὸ 1914, στὶς ἀρχὲς τοῦ πολέμου, ἔφυγε στὴν Ὁλλανδία, ἀποφασισμένος νὰ ἐργαστῆ μὲ τὴν ἀσφαλῆ πρόβλεψη, ὅτι ἡ μοναρχία θὰ διαλυθῆ καὶ ὅτι ἡ ἐξέλιξη θὰ φέρη στὴν ἐπιφάνεια τὸ ζήτημα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Σλαύων τῆς Αὐστρίας. Ἡ φλόγα τοῦ πόθου τῆς ἐλευθερίας τὸν θερμαίνει καὶ τοῦ πολλαπλασιάζει τὴ δραστηριότητα, κι' ἔτσι ἀναλαμβάνει ὅλη τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν κατεύθυνση τοῦ μεγάλου ἀγῶνα που ἀρχίζει. Περιοδεύει γιὰ τὸ σκοπό του τὶς συμμαχικὲς χῶρες, συνεννοεῖται στὴ Γενεύη μὲ τὸν Μπένες, κι' ἑνόσω ὁ Μπένες καὶ ὁ Στέφονικ, ἄλλος ἀρχηγὸς Τσέχος, ἐργάζεται στὸ Παρίσι, αὐτὸς ταξιδεύει στὸ Λονδῖνο, ὅπου τὸν διορίζουν καθηγητὴ στὸ Κίνγκ-Κόλλετζ. Ἔπειτα, τὸ 1918, ἀκούραστος, διασχίζει τὴ Σιβηρία καὶ τὴν Ἰαπωνία καὶ διαπεραιώνεται στὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες, ὅπου κατορθώνει νὰ συγκινήση τὴν κοινὴ γνώμη καὶ νὰ τὴ διαθέση ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνα τῆς πατρίδας του.

Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ τέσσερα χρόνια ἐξορίας καὶ ὑπεράνθρωπων κόπων, ξαναγυρίζει θριαμβευτὴς στὴν ἀγαπημένη του πατρίδα, ἐλεύθερη πιὰ καὶ αὐτόνομη Δημοκρατία, μιὰ ἀπ' τὶς πρῶτες νέες Δημοκρατίες τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ τότε ὁ φιλόσοφος, ὁ ἐπαναστάτης, ὁ πολιτικός, ὁ ἐθνικὸς ἀρχηγός, ἀπ' τὴν προεδρική του ἕδρα κατευθύνει, ἐμπνέει καὶ συστηματοποιεῖ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν στὴν ἀναγεννημένη πατρίδα του, ποὺ γιόρτασε μὲ χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση τὰ 85 χρόνια τῆς ζωῆς του.

□□

Ὁ Μάζαρυκ ὡς φιλόσοφος ἀναγνωρίζεται παγκόσμια γιὰ τὴν καθαρή του σκέψη καὶ τὴν προσωπική του σφραγίδα ποὺ ἔβαλε στὴν ἱστορία τῆς φιλοσοφίας. Εἶναι ὁ κήρυκας τῆς νέας «συνθετικῆς» θεωρίας γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου.

εὐφημισμοὺς προκειμένου περὶ κυριῶν) εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἑρέτε. Καὶ ὁμολογουμένως κανεὶς δὲν ἔχει τὴν ἀξίωσιν ν' ἀλλάξη ὁ κ. Ἀργυρόπουλος πρωταγωνίστριαν («οὓς Θεὸς ἤνωσεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω»), ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἠμποροῦσε νὰ ἐκλέγη ἔργα μὴ ὑπερβαίοντα τὰς δυνάμεις αὐτῆς καὶ ἰδίως νὰ πλουτίση τὸν θίασόν του μὲ μιὰ-δυὸ ἄλλας καλάς νέας ἠθοποιούς. Ἤδη, εἰς τὸν «Γάμον κατὰ δόσεις» ἔγινε τὸ θαῦμα νὰ ἐμφανισθῆ παρὰ τὴν πρωταγωνίστριαν καὶ ἄλλη γνωστὴ ἠθοποιός, ἡ Κα Νταλμᾶς. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ καινοτομία αὕτη δὲν ὠφείλετο ἀποκλειστικῶς εἰς ὅτι ἡ ὁποκρινομένη τὴν Μάουζυ Μπλένκε εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχη καλὴν φωνήν, καὶ ὅτι ὁ γυναικεῖος θίασος θὰ ἐνισχυθῆ συστηματικῶς.

III

Ἐπίστευσα ὅτι ὀλίγαι λέξεις θὰ ἤρκουν διὰ τὸν «Ὀθέλλον». Ἀλλ' ἡ παράστασις τοῦ σαιξπηρείου δράματος, εἰς ἣν συμμετέσχε καὶ ὁ ὑποβολεὺς (ὑποβολεὺς σὲ Ἐθνικὸ θέατρο καὶ διὰ δρᾶμα ποὺ ἐπαίχθη ἤδη τριάντα τουλάχιστον φορές!!!) προκαλεῖ τόσα σχόλια, τὰ μὲν εὐμενῆ τὰ δὲ ἀντιθέτως, ὥστε ἀναγκάζομαι ν' ἀναβάλω τὰς περὶ αὐτῆς κρίσεις εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον.

Παρατηρῶ μόνον πόσον ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐπαναλήψεως ἤδη παιχθέντων ἔργων, τὸν ὁποῖον διεξάγομεν ἀπὸ τόσων ἐτῶν, ἀντιποκρίνεται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κοινοῦ. Ἡ παράστασις τοῦ «Ὀθέλλου» ἦτο ἡ τρίτη ἤτις ἐδίδετο αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα, τὸ ἔργον εἶχε ἤδη δοθῆ πρὸ δύο ἢ τριῶν μηνῶν, καὶ ἐν τούτοις τὸ θέατρον ἦτο πλῆρες μέχρις ἀσφυξίας. Ἤκουσα δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ κοσμοπλημμύρα παρετηρήθη κατὰ τὰς παραστάσεις τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ δραματολογίου. Ἐφ' ᾧ εἰς πρώτην εὐκαιρίαν ἡ διεύθυνσις θὰ ἐπανέλθη εἰς τὸ οἰκτρὸν ἄλλ' ἄκοπον σύστημα τῶν συνεχῶν παραστάσεων τοῦ αὐτοῦ ἔργου, καὶ τὸ Δημόσιον θὰ ἐξακολουθῆ νὰ δίδη ἑκατομμύρια εἰς τοὺς ποιουμένους τόσον εὐσυνείδητον χρῆσιν αὐτῶν.

ΑΑΚ.

Ν. Ο. ΓΙΑΒΟΠΟΥΛΟΣ
Ἰατρός, Ἀφροδισιολόγος
Ὁδ. Πανδρόσου 4 (Πλατ. Μητροπόλεως)
Τηλέφωνον 25-408
"ΙΚΑΡΟΣ,,

ΕΞΕΧΟΥΣΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ

ΘΩΜΑΣ ΜΑΖΑΡΥΚ

[Ἄρθρον τοῦ κ. ΣΠ. Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 85 χρόνων του]

Ἡ ἀνασύνταξη τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτη τῆς Εὐρώπης, ἔπειτ' ἀπ' τὸν παγκόσμιο πόλεμο, ποὺ μετατόπισε σύνορα κ' ἐδημιούργησε νέα κράτη, ἦταν φανερό, ὅτι θὰ ἔφερνε τὴ μεγαλύτερη ἀναστάτωση στὴν Αὐστροουγγαρία. Μὲ τὴν ὀνομασία της φανέρωνε πὼς τὴν ἀποτελοῦν δυὸ χῶρες, στὴν πραγματικότητα ὅμως, κάτω ἀπ' τὴ σημαία κι' ἀπ' τὸ σκῆπτρον τῶν Ἄψβουργ ἦταν ἑνωμένες, θεληματικὰ καὶ ἀθελα, δέκα ἢ ἑντεκα ἐθνικότητες, μὲ χωριστὴ καθεμιά τους ἐθνικὴ συνείδηση καὶ χωριστὴ καὶ γλῶσσα οἱ περισσότερες, ποὺ ξεχωριζόντανε σ' ἕξη ὁμάδες: Γερμανούς, Μαγυάρους, Τσεχοσλοβάκους, Πολωνούς, Ρουμάνους καὶ Γιουγκοσλαύους. Παρεκτὸς ἀπ' τὶς φυλὲς αὐτές, ὑπῆρχαν ἀκόμη καὶ Ἰταλοὶ καὶ Ρουθανοὶ μέσα στὸ μωσαϊκὸ αὐτὸ τῶν λαῶν.

Οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Μαγυάροι ἦταν οἱ κυρίαρχοι, ἀνάμεσα στὶς ἐθνότητες αὐτές, μολονότι ἀποτελοῦσαν τὴ μειοψηφία. Κ' ἔτσι οἱ ἄλλες αὐτὲς ἐθνότητες ἤτανε ἀναγκασμένες ν' ἀγωνίζουνται κάθε τόσο, καί, μὲ πεισματικὲς προσπάθειες, κατώρθωναν νὰ παίρνουν ἀπ' τοὺς κυρίαρχους διάφορες παραχωρήσεις, ἐκπαιδευτικῆς, πολιτικῆς ἢ οἰκονομικῆς φύσεως.

Ἕνας ἀπ' τοὺς λαοὺς αὐτούς, ποὺ τόσα Χρόνια τοὺς καταδυνάστευε ἡ Αὐστροουγγρικὴ μοναρχικὴ τυραννία, ἦταν καὶ οἱ Τσέχοι, οἱ παλιοὶ Βοεμοί, συσσωματωμένοι τοὺς τελευταίους αἰῶνες μὲ μιὰν ἄλλη φυλή, ἀδελφὴ στὴ σκλαβιὰ καὶ στοὺς ἀγῶνες, τοὺς Σλοβάκους. Λαὸς ἡρωϊκὸς καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὴν ἱστορία του, ποὺ εἶχε τὶς ρίζες της στὸν πέμπτον αἰῶνα γύρω, καὶ ποὺ μὲς τὴν ψυχή του βαθειὰ ἐφώλευε τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, ἐζοῦσε πάντα σ' ἀτμόσφαιρα ἀντιδράσεως κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῆς Αὐτοκρατορίας, καί, τοὺς δυὸ τελευταίους αἰῶνες, σὲ κατάσταση εἰρηνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ σάλπιγγα ποὺ ἐκλάγγισε στὶς 28 Ἰουνίου 1914 στὸ Σεράγιεβο, ἔστειλε τὸν ἀντίλαλό της ἴσια στὶς ψυχὲς τοῦ γενναίου αὐτοῦ λαοῦ, ποὺ ἀγρυπνος πάντα, ἐπρόσμενε τὴν ὥρα νὰ ξεσηκωθῆ γιὰ τὴν ἐθνική του ἀνεξαρτησία. Στὴν ἀρχὴ ἀντιστάθηκε παθητικὰ στὰ σχέδια τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Βερολίνου. Ψυχόρμητα, δίχως συνεννόηση ἀναμεταξύ τους, ἡ ὀργάνωση καμμιά, οἱ πνευματικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἀρχηγοὶ τοῦ ἔθνους ἐπὶ ἕνα χρόνο σχεδόν, ἔκαναν, στὸν κύκλο τους ὁ καθένας, ἀντιπερισπασμοὺς στὸν κυρίαρχο, καί, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, προετοιμασία τοῦ ἐδάφους γιὰ τὴ δράση στὴν κατάλληλη στιγμή.

Ἀλλὰ οἱ προσπάθειες αὐτὲς ἀνοργάνωτες καὶ σκόρπιες ὅπως ἐγίνοντο, δὲν μποροῦσαν νάχουν ἀποτέλεσμα ἄλλο ἀπ' τὴν ψυχολογικὴ ἐπίδραση στὸ λαό, ὥστε νὰ προδιατεθῆ γιὰ κάποια ἐνέργεια ἀργὰ ἢ γρήγορα. Μόνο τὸ θέρος τοῦ 1915 ἀποφασίστη νὰ ὀργανωθῆ ἡ δράση στὸ ἐξωτερικό, καὶ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ξεκίνησαν ἐξουσιοδοτημένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους κ' ἐγκαταστάθηκαν στὸ Παρίσι, στὴ Ρωσία, στὴν Ἑλβετία κι' ἀλλοῦ.

Ἡ πρώτη δημόσια ἐμφάνιση τοῦ κινήματος ἔγινε στὴ Γενεύη τὸν Ἰούλιο τοῦ 1915, μὲ ὁμιλία τοῦ καθηγητῆ Μάζαρυκ γιὰ τὴ συμπλήρωση 500 χρόνων ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ ἐξετελέσθη στὴν Κωστάντζα ὁ ἐθνικὸς ἥρωάς τους, ὁ Ζὰν Χούς. Ὁ Μάζαρυκ ἐδήλωσε τότε ξάστερα, πῶς «ἡ τσέχικ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΖΩΗ

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΣΤΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ

Ὑπάρχουν δημιουργοί ποὺ τὸ τιτανικό τους ἔργο παρουσιάζεται σὰν ἕνας τεράστιος ὀγκόλιθος ριγμένος μέσα στὸ ποτάμι τῆς τέχνης ποὺ κυλᾶ ἀνάμεσα στοὺς αἰῶνες. Ὁ κόσμος κατάπληκτος σταματᾶ καὶ τὸ κοιτάζει μὲ δέος. Γιὰ μιὰ στιγμὴ φαίνεται σὰ νὰ σταμάτησε ἡ ροὴ τοῦ ποταμιοῦ. Τὸ ἔργο εἶναι τόσο μεγάλο, ποὺ συντρίβεται ἀπάνω του κάθε ἄλλη προσπάθεια.

Τέτιο παρουσιάζεται στὴν ἐποχή του τὸ ἔργο τοῦ Βάγνερ. Ὅλες οἱ μορφὲς τῆς τέχνης ἀποροφημένες μέσα σ' ἕνα περήφανο, μοναδικό, κολοσσιαῖο μνημεῖο. Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι στατικό. Ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀπόλυτη αὐτάρκεια στὴν τέχνη. Ὅλα μέσα σ' αὐτή, τίποτα ἔξω ἀπ' αὐτή. Δὲ μένει γιὰ τοὺς ἄλλους καλλιτέχνες παρὰ νὰ σκύψουν ὑποταχτικὰ μπροστὰ στὸ μοναδικὸ αὐτὸ φαινόμενο καὶ νὰ τ' ἀντιγράφουν ἂν μποροῦν, σὲ μιμήσεις λίγο ἢ πολὺ πετυχημένες ἢ ἀποτυχημένες.

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι δημιουργοί δυναμικοί, ποὺ τὸ ἔργο τους δὲ ζῆ μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του, μὰ παρουσιάζεται σὰ μιὰ συνέχεια ἢ μιὰ συνέπεια ἀπ' ὅλες τὶς περασμένες καταχτήσεις τῆς τέχνης καὶ μοῖζι σὰ μιὰ ἀρχή, σὰν ἕνα ἄνοιγμα καινούργιων δρόμων. Κι ὁ κόσμος τοὺς ἀντικρύζει μὲ ἀγάπη κι εὐγνωμοσύνη ὄχι μονάχα γιὰ κεῖνο ποὺ ἔδωσαν οἱ ἴδιοι, γιὰ τὶς καλλιτεχνικὲς χορὲς ποὺ χάρισαν μὲ τὸ δικό τους ἔργο στὴν ἀνθρωπότητα, μὰ καὶ γιὰ τὴ γόνιμη ἐπίδρασή τους στὶς κατοπινὲς γενεές. Εἶναι οἱ πλούσιες βρυσομάνες τῆς μουσικῆς, ὁ Μπάχ, ὁ Μπετόβεν, ἀκόμα κι ὁ τόσο λιγόζωος Σοῦμπερτ, ποὺ ὁ τρυφερός του αὐθορμητισμὸς ἀποκάλυψε τόσα καινούργια μονοπάτια μέσα στὸ παρθένο δάσος τῆς τέχνης.

Ἕνας τέτιος δυναμικὸς μουσικὸς δημιουργὸς ἐστάθηκε γιὰ τὴν ἐποχή του καὶ τὴ γενεά του ὁ Σεζὰρ Φράγκ. Μὲ τὴν εὐκαιρία ποὺ θἀκούσουμε πάλι, στὴ Β΄ συμφωνικὴ συναυλία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὠδείου τὶς ἐξαίσιες «Συμφωνικὲς παραλλαγές» του, γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα ἔγινε ἄθελα ὁ ἀναπόφευκτος συσχετισμὸς του μὲ τὸ μεγάλο μουσικό του πρόγονο, τὸν Μπάχ, ποὺ σήμερα γιορτάζεται ἀπ' ὅλο τὸν πολιτισμένο κόσμο ἡ 250ετηρίδα ἀπὸ τὴ γέννησή του. Ἡ μουσικὴ πνοὴ τοῦ Μπὰχ γονιμοποιεῖ τὸ ἔργο τοῦ Φράγκ ἀπὸ ἀπόσταση δυὸ αἰώνων. Μὰ καὶ ὁ Φράγκ γονιμοποιεῖ ὅλη τὴ νεώτερη γενεὰ τῶν γάλλων μουσουργῶν, τὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ποὺ ὁ βαγνερικὸς ὄγκος εἶχε παραλύσει κάθε πρωτότυπη δημιουργία, σπάζοντας τὰ νήματα ποὺ ἔνωναν τὴν παλιὰ παράδοση μὲ τὴ νεώτερη τέχνη. Ὁ Φράγκ ξαναπιάνει τὰ σπασμένα νήματα, ὄχι γιὰ νὰ δέσει τὰ χέρια καὶ νὰ σταματήσει τὴ δημιουργικὴ πορεία τῶν νέων, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσει νὰ βροῦν μιὰ λογικὴ συνέχεια στὴν τέχνη. Εἶναι ὁ καλὸς βοσκὸς ποὺ ξανομαζεύει τὸ ποίμνιό του ἔπειτα ἀπὸ μιὰ θύελλα. Μὲ τὴ γοητεία τῆς καλωσύνης του, μὲ τὴν πίστη του σὲ μερικὲς βασικὲς ἀρχὲς, ποὺ τὶς λογάριαζε ἀκλόνητες, ποὺ τὶς παρουσιάζει ὅμως ξανανιωμένες μέσα σὲ καινούργιες μορφὲς, κατώρθωσε νὰ ὀργανώσει μιὰ συμφωνικὴ σχολὴ στὴ Γαλλία, ποὺ τὴ δόξασε στὸ τέλος τοῦ περασμένου αἰῶνα καὶ κράτησε τὰ σκῆπτρα στὴν παγκόσμια μουσικὴ ἱεραρχία στὸ πρῶτο τέταρτο τοῦ εἰκοστοῦ. Εἶναι τὰ λαμπρότερα ὀνόματα στὸ σύγχρονο μουσικὸ στερέωμα τῆς Γαλλίας: Βενσὰν ντ' Ἰντύ, Ἀλεξὶς ντὲ Καστιγιόν, Λεκέ, Πώλ Ντυκάς, Ἐρνὲστ Σωσσόν, Ἀνρὺ Ντυπάρκ, Γαβριὴλ Φωρέ, Γκὺ Ροπάρτς, Γαβριὴλ Πιερνὲ κι ἄλλοι ἀκόμα.

Ὁ παραγνωρισμένος μέχρι σκανδάλου ὅσο ζοῦσε γλυκύτατος Φράγκ, πῶς κατώρθωσε νὰ φυσήξει μιὰ τέτια πνοὴ ζωῆς στὴν ἀνύπαρκτη σχεδὸν ὡς τότε συμφωνικὴ μουσικὴ στὴ Γαλλία; Πῶς ξύπνησε ὅλες αὐτὲς τὶς ἄγνωστες καὶ κρυμμένες μουσικὲς δυνάμεις; Πῶς ξαπέλυσε ὅλα αὐτὰ τὰ ποτάμια τὰ μουσικά, ποὺ τἀντικρύζομε σήμερα μὲ ἄπειρο σεβασμό;

Εἶναι πρῶτα ἡ τεχνική του διδασκαλία. Τὴ γενιὰ τὴν παραστρατημένη, ποὺ δὲν ἔβλεπε ἄλλη διέξοδο ἀπὸ τὸ βαγνερισμό, μιὰ ποὺ ὁ ἴδιος ὁ βαγνερισμὸς τῆς ἀπέκλεις κάθε αὐθόρμητη καὶ εἰλικρινῆ ἐκδήλωση, ὁ Φράγκ τὴν ὁδηγεῖ μὲ σταθερὸ χέρι, μὲ τὴ διδασκαλία καὶ μὲ τὸ παράδειγμά του πρὸς τὴν καθαρή, τὴν ἀπόλυτη μουσική, τὴ σονάτα, τὴ μουσικὴ κάμερας, τὴ συμφωνία. Τοὺς πείθει πὼς ὁ Βάγνερ εἶναι μιὰ μεγαλοφυΐα ποὺ δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ τὴν ἀναγνωρίσωμε καὶ νὰ τὴ θαυμάσωμε, μὰ πὼς εἶναι καταδικασμένος ἀπὸ πρὶν ὅποιος δοκιμάσει νὰ τὸν ἀντιγράψει δουλικά. Πρέπει νὰ τὸν προσπεράσει, νὰ κάνει κάτι διαφορετικό. Καὶ τοὺς πείθει μὲ τὰ ἔργα του, τὰ μεγάλα ἔργα τῆς ὡριμότητάς του, τὴ Συμφωνία του, τὴ Σονάτα γιὰ πιάνο καὶ βιολί, τὶς Συμφωνικὲς παραλλαγές του, τὰ μεγάλα τρίπτυχα γιὰ τὸ πιάνο, Πρελούδιο, Χορικὸ καὶ Φούγκα, Πρελούδιο, Ἄρια καὶ Φινάλε, πὼς ἔχει ἡ μουσικὴ κι ἄλλα μέσα, ἔξω ἀπὸ τὸ μουσικὸ δράμα, γιὰ νὰ ἐκφράσει ὅλο τὸ ἀνθρώπινο αἴσθημα, πρὸ πάντων ὅμως γιὰ ν' ἀνεβάσει τὸν ἄνθρωπο σὲ ἀνώτερες σφαῖρες, καλωσύνης, ἀγάπης, τρυφερότητας. Ἡ θρησκευτικὴ ἔξαρση τοῦ Φράγκ, ὁ στενώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς δεσμούς του μὲ τὸ Μπάχ, ἔχει μιὰ δύναμη ἐξυψωτική, ποὺ μὲ τὴν ἀπόλυτη εἰλικρίνειά της, δὲν μποροῦσε παρὰ νὰ ἔχει βαθειὰν ἐπίδραση σὲ μιὰ γενεὰ διψασμένη γιὰ ἰδανικό.

Πιὸ πολὺ ἀκόμα ἀπὸ τὴ μουσική του διδασκαλία, ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἠθικῆς του διδασκαλίας εἶναι φανερὴ στὸ ἔργο τῶν μαθητῶν του. Ὄχι πὼς ἔκανε ποτὲ κανένα κήρυγμα ἠθικολογικο, συνδέοντάς το μὲ τὴν τέχνη. Ἔζησε ὅμως ὁ ἴδιος σὰν ἕνας ἅγιος τῆς τέχνης, πραγματοποιῶντας μιὰν ἀνώτερη καλλιτεχνικὴ ἠθική. Ἡ ἠθική του αὐτὴ ἀπέκλειε κάθε συμβιβασμὸ γιὰ σκοποὺς ὠφελιμιστικούς, τὸν ἔκανε νὰ ζῆ φτωχός, τρέχοντας ἀπὸ τὸ πρωΐ ὡς τὸ βράδυ γιὰ νὰ δίνει μαθήματα πιάνου γιὰ τὸ καθημερινό του ψωμί, γιὰ νὰ μὴν ἐκπορνεύσει τὴν τέχνη του καὶ νὰ μᾶς δίνει σήμερα, ποὺ τὸν καταλάβαμε καὶ τὸν ἀγαπήσαμε, τὶς πιὸ οὐράνιες χαρές, ποὺ μποροῦμε νὰ νιώσωμε στὴ ζωή μας, ἀκούοντας τὴ θεία Σονάτα του γιὰ πιάνο καὶ βιολὶ ἀπὸ τὸν Κορτὼ καὶ τὸν Τιμπώ. Ἡ ἠθική του αὐτή, τὸν ἔκανε νὰ χαμογελᾶ μὲ ὑπομονὴ ὅταν σφύριζαν ἀκόμα τὰ ἔργα του, ὅταν ἕνας μουσικὸς σὰν τὸν Γκουνώ ἔλεγε γιὰ τὴ Συμφωνία του πὼς «σ' αὐτὴν ἡ ἀνικανότητα καταντᾶ δόγμα».

Αὐτὴ τὴ θεία ὑπομονή, αὐτὴ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀκεραιότητα, τὴν περιφρόνηση γιὰ τὶς εὔκολες ἐπιτυχίες, τὶς μετέδωσε στὴ νέα γενεὰ τῶν μουσικῶν, ποὺ ἀκολούθησαν πιστὰ τὰ διδάγματα τοῦ μεγάλου διδασκάλου

Σ' ἐμᾶς ἐδῶ ὁ Φράγκ εἶναι καὶ γνωστὸς καὶ ἀγαπητός. Τὸν ἀκοῦμε συχνὰ κι ἀπὸ μέτριους κι ἀπὸ πολὺ μεγάλους. Ὑπάρχουν οἱ πιστοί του, ὅπως ὁ Κορτώ, ποὺ θὰ βροῦν πάντα τὴν εὐκαιρία νὰ μᾶς μεταδώσουν τὴ λατρεία τους γιὰ ἕνα ἔργο ἀγάπης σὰν τοῦ Φράγκ. Ὅμως οἱ καιροὶ περνοῦν. Ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀφάνεια ὅσο ζοῦσε ὁ Φράγκ, ἔφτασε μετὰ τὸ θάνατό του στὴ μεγαλύτερη δόξα, στὴν ἀληθινὴ λατρεία. Σήμερα ἀρχίζει νὰ χλωμιάζει τὸ ἔργο του. Τὸ χόρτασε τὸ κοινό; Δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ στέκεται στὸ αἰώνιο ὕψος ποὺ ἀπαιτεῖ ὁ Φράγκ; Ἡ ἡ καταπληκτικὴ προσωπικότητα ἑνὸς Ντεμπυσσὺ καὶ ἑνὸς Στραβίνσκη ἔδωσαν μιὰ νέα κατεύθυνση στὶς καλλιτεχνικές μας ἀπαιτήσεις; Ἡ μήπως τὰ σημερινὰ κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ προβλήματα ζητοῦν νὰ βροῦν κι αὐτὰ τὴν ἔκφρασή τους στὴ μουσικὴ καὶ νὰ μᾶς κατεβάσουν ἀπὸ τὶς μεταφυσικὲς σφαῖρες μιᾶς ὑπερνέφελης ἰδεολογίας;

Ἴσως ὅλα μαζί.

ΑΥΡΑ Σ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ — ΕΠΙΤΑΓΑΙ

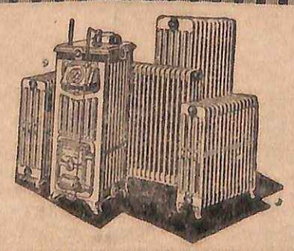

ΧΑΡ. Γ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΔΙΠΛ. ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ
ΜΕΛΕΤΑΙ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΙ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΑΙ ΘΕΡΜΑΝΣΕΙΣ
ΑΕΡΙΣΜΟΙ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
(Μελέται καὶ προϋπολογισμοὶ δωρεὰν τῷ αἰτοῦντι)
ΑΘΗΝΑΙ — Μέγ. Μετοχικοῦ, Σταδίου 4 — Τηλέφ. 24-020

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

—Ν. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Σκιαγράφησις ἑνὸς τυπικοῦ χωρίου ἐξορμήσεως».

Ὁ κ. Ν. Ἀναγνωστόπουλος, τέως καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ νῦν ἀνώτερος ὑπάλληλος παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπέζῃ, ἐξέδωσε λίαν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Σκιαγράφησις ἑνὸς τυπικοῦ χωρίου ἐξορμήσεως».

Χωρίον ἐξορμήσεως, κατὰ τὸν ὁρισμὸν τὸν ὁποῖον δίδει ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεύς, εἶναι πᾶν χωρίον εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει ἐπέλθει διάσπασις τῆς οἰκονομικῆς ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν κατὰ χρόνον καὶ τόπον καὶ ὅπου δηλαδὴ οἱ κάτοικοι ἀντλοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον τοὺς οἰκονομικούς των πόρους ἔξω ἀπὸ τὸ γεωφυσικὸν τοπίον, εἰς τὸ ὁποῖον διαβιοῦν. Πρόκειται εἰδικῶς περὶ μελέτης ἀναφερομένης εἰς τὸ Λιτοχώριον τῆς ἐπαρχίας Κατερίνης. Μολονότι ἡ πρόθεσίς μου δὲν εἶναι νὰ κάμω κριτικὴν τῆς μελέτης αὐτῆς, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ εὑρεθοῦν ἀσφαλῶς ἄλλοι ἁρμοδιώτεροι, ἀσχολούμενοι εἰδικῶς μὲ τὰ γεωργοοικονομικὰ ζη-

Βιβλία πρὸς ἀναγγελίαν καὶ πρὸς κρίσιν ἀποστέλλονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς «Ἐργασίας», ὁδὸς Βουλῆς 1.

τήματα, ἐν τούτοις θεωρῶ καὶ ἐγώ χρέος μου νὰ ἐκδηλώσω τὸν ἐνθουσιασμόν μου, διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐξερευνητικῆς ἐργασίας, τὸ ὁποῖον ἐσχάτως τείνει νὰ συστηματοποιήσῃ εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ὁ κ. Ἀναγνωστόπουλος ὑπὸ τὸν τίτλον «Γεωργοοικονομικὴ Ἔρευνα».

Ἡ μελέτη τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου ὑπερβαίνει βεβαίως τὰ στενὰ ὅρια μιᾶς συνήθους γεωργοοικονομικῆς ἐρεύνης, διότι ἐκτὸς τῶν συνήθων στοιχείων τῆς νεκρᾶς, οὕτως εἰπεῖν, στατιστικῆς καταγραφῆς, ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν συνδεδυασμένην ἐξέτασιν ὅλων τῶν παραλλήλων συνθηκῶν, γεωγραφικῶν, ἐδαφολογικῶν, κλιματικῶν, ὑδρολογικῶν, κοινωνικῶν, οἰκονομικῶν, τεχνικῶν κλπ., οὐχὶ δὲ μόνον στατικῶς, δηλαδὴ ὑφ' οἵαν μορφὴν παρουσιάζονται σήμερον εἰς ἕνα τόπον, ἀλλὰ ἐν τῇ ἐξελίξει των, ὡς ἐὰν ἦσαν βιολογικὰ φαινόμενα· οὕτω αἱ τοιούτου εἴδους μελέται δύνανται μᾶλλον νὰ ὀνομασθοῦν συγκριτικαὶ γεωργικαὶ ἔρευναι παρὰ γεωργοοικονομικαί.

Θὰ ἦτο εὐτύχημα ἐὰν τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμόζετο καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν νὰ ἀρχίσῃ, εἰς εὐρείαν κλίμακα, γεωργοοικονομικὴν ἔρευναν τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας, δεδομένου ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας τῆς γεωργικῆς μας ἐξελίξεως μόνον ἐπὶ τοιούτων μελετῶν δύναται νὰ βασισθῇ σοβαρὸν καὶ ἐφαρμόσιμον γεωργικὸν πρόγραμμα.

Σωκράτης Α. Καλογερέας

SKF
Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΑΡΚΑ
ΡΟΥΛΕΜΑΝ
ΚΟΥΖΙΝΕΤΩΝ
ΕΣΚΑΕΦ
ΑΘΗΝΑΙ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
SKF
ἐκεῖ ποὺ θὰ βρῆτε τὸ φουλέμαν ποὺ θὰ βρῆτε

ΣΠΗΛ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ
μηχανικὸς—σύμβουλος
ingenieur-conseil
ΑΘΗΝΑΙ ὁδὸς Καραϊσκάκη 18
(Τ. 80.104)
Δικαιτησίαι — Πραγματογνωμοσύναι — Ἐξελέγξεις — Γνωμοδοτήσεις — Συμβιβασμοί — Ἐκκαθαρίσεις. (Ἐπὶ παντὸς οἰκονομικοῦ καὶ τεχνικοῦ θέματος).

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ
Μετοχικὸν κεφάλαιον
Δραχμ. 30.000.000
Ἀποθεματ. Τακτ. καὶ Ἔκτακτον
Δρ. 120.496.030.25
Τηλ. Διεύθυνσις ΟΞΕΑΔ — Ἀθήνας Πειραιᾶ
Ἕδρα ἐν Ἀθήναις
Κοραῆ 1
Ἐμπορικὴ Διεύθυνσις καὶ Ἐργοστάσια ἐν Πειραιεῖ (Δραπετσῶνα)
ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ
ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΟΞΕΑ
(Θειϊκόν, Ὑδροχλωρικόν, Νιτρικόν, Θειῶδες, Ἄνυδρον).
ΘΕΙΪΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΣ
ΘΕΙΪΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ
ΦΘΟΡΙΟΠΥΡΙΤΙΚΟΝ ΝΑΤΡΙΟΝ
ΖΩΪΚΟΣ ΑΝΘΡΑΞ
ΓΑΡΓΑΛΟΣ
ΧΗΜΙΚΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ
Ἁπλᾶ καὶ σύνθετα
ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ
Ἐντομοκτόνα καὶ Παρασιτοκτόνα.
(Θειϊκὸς Χαλκός, Περισπορίνη, Θειοχαλκίνη, Μελιγρίνη, Δαυλιτίνη, Πετρελαιοσάπων, Θειασβέστιον, Νικοτινοῦχα, Ἀρσενικοῦχα, Διθειοῦχος Ἄνθραξ, Φθοριοπυριτικὸν Νάτριον).
ΥΕΛΟΥΡΓΕΙΟΝ
Φιάλαι παντὸς εἴδους.
Δαμιζάναι πλεκταί.
Ἁλοπίνακες κοινοί (Τζάμια).
Ἁλοπίνακες Μάτ.
Ἁλοπίνακες Διαμάντα.
Ἁλικὰ οἰκιακῆς χρήσεως.
Διάφορα Καλλιτεχνικά.
Ἁλίνα εἴδη οἰκοδομῆς.
(Τοῦβλα, Κέραμοι, Φωταγωγοί).
ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ
ΣΙΔΗΡΟΠΥΡΙΤΑΙ — Κασσάνδρας Ἐρμιόνης
ΛΙΓΝΙΤΑΙ — Ὠρωποῦ Κορώνης
Ἀντιπρόσωποι καὶ Πράκτορες ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος

ΑΝΑΡΡΩΤΗΡΙΟΝ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
Διευθυντὴς Ἰατρὸς ΕΛΕΥΘ. Γ. ΣΚΟΡΔΟΜΒΕΚΗΣ
Κεντρικὴ Θέρμανσις. Τιμαὶ συγκαταβατικαί.
Πληροφορίαι Σαριπόλου 4 (Πάροδος Ἡρακλείου. Δεξιὰ πλευρὰ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου) 4—6 μ.μ. (Τηλ. 25-535).
Ἰδιωτικὴ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΚΤΙΝΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝ. ΕΜΠΟΡ. ΠΙΣΤΕΩΣ
Συνάλλαγμα — Ἐπιταγαί

ΤΟ ΝΕΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ

FORDSON 1935

ΤΟ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ μὲ τὰ νέα 35 χαρακτηριστικά

ΤΟ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ μὲ τὸν ἁπλοῦν μηχανισμόν

ΤΟ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ μὲ τὴν οἰκονομικὴν λειτουργίαν

ΤΟ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ ἀντοχῆς

ΤΟ ΒΕΝΖΙΝΑΡΟΤΡΟΝ ἀρίστης λειτουργίας καὶ ἀποδόσεως

ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΙ ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ

ΦΟΡΔ ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΙΝΗΤΗΡΩΝ Α. Ε.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 9α

Οἱ ἀναγνῶσται τῆς « Ἐργασίας»

δικαιοῦνται νὰ λαμβάνουν

τὸν

"ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΝΕΟΝ ΚΟΣΜΟΝ,,

(Μηνιαῖον φιλολογικὸν περιοδικὸν ἐκ 250 σελίδων μὲ ἀρίστην ὕλην.

εἰς τὴν τιμὴν

ΤΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ 6 ΚΑΤΑ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΙΜΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΩΝ 15-21)3)35

('Εκ τοῦ ἐπισήμου Δελτίου τοῦ Χρηματιστηρίου 'Αθηνῶν)

ΤΙΤΛΟΙ	Παρασκ.	Σάββατ.	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ						
Ι. 'Εθν. Δαν.						
α) εἰς χρυσὸν						
1881 120 ἑκατ.	3675,	3675.	—	—	3625,	—
1884 170 ἑκατ.	3675	3575,	—	—	3625,	—
1887 Μονοπωλ.	2900,	—	—	—	—	—
1889 Πάγιον	2770,	—	—	—	—	—
1890 Λαρίσης	3625,	—	—	—	—	—
1893 Κεφαλαιώσ	3600	-	—	—	—	—
1898 'Ηγγυημέν.	84000,	—	—	—	—	—
1902 Σιδηροδρ.	2580,	—	—	—	2490,	—
1907 'Αμύνης	690,	—	—	—	—	—
1910 110 ἑκατ.	2500.	2500,	2540,	—	—	—
1914 500 ἑκατ.	3300,	3330,	—	3320,	—	3300,
1924 Προσφ. £	4730,	—	—	—	4600.	4550,
1924 Προσφ. $	23000,	—	—	—	—	—
1925 'Υδρεύσεως	71300,	—	—	—	—	—
1928 Σταθερ. £	4000,	—	—	3800,	—	3750,
1928 Σταθερ. $	18500,	—	—	—	—	—
1928 Παραγωγ.	3875,	—	—	—	—	—
1893 Μοναστηρ.	3370.	3500,	—	3550.	3575	—
1931 Παραγωγ.	4725,	4925,	4995,	4870,	5010,	5070,
1893 Κων)πόλεω	525,	—	500,	—	—	—
β) εἰς τραπεζ.						
1898 'Ενοποιήσ.	48,	—	—	—	—	—
1900 Σιδ. Μελιγ.	50,	—	—	—	—	—
1906 Ναυτ. Χορ.	32.	—	—.	—	—	—
1917 'Επιτάξεως	52,	—	—	—	—	—
1918 75 ἑκατομ.	53,50	—	—	—	—	—
'Απαλλοτριώσ.	69,25	70,	70,50	71,50	72.	71,50
1926 'Εντ.Γραμ.	72,	72.75	—	73,	—	73,
1927 'Ελλ. ὑπηκ.	340,	345,	345,	347,50	349,	346,50
'Ανταλλαξ. 8 %	695.	701,50	703,50	707.	706,50	704.
» 6 %	695,	698.	700.	704,	704.	702.
1923 Μεταναστ.	264,	266,	268,50	270,	270,	269,
1929 Πολεμοπ.	53,	54,	54,50	55,	—	54,75
1925 «Τέκτονος»	80,	—	—	—	—	—
1931 'Αγροτικῆς	535,	—	—	—	—	—
γ) Λαχειοφ.						
1885 Πατριωτικ.	4,50	—	—	—	—	—
1920 300 ἑκατ.	129,	129,50	152.	—	—	130,50
1922 'Αναγκαστ.	72.25	73,25	74,	73,50	74,25	74,25
1926 'Αναγκαστ.	61,50	62,50	63.50	64,25	64,	63.50
(Ι. Τραπ.-'Ετ.						
1925 £ 1.800.000	6920,	—	—	—	—	—
1904 'Εθν. Τρ.	94,	—	—	—	—	90.50
1912 » »	92,	—	—	—	—	90,50
1925 Κτημ.Πίστ.	322,	—	323	329.	328,	329,
1926 » »	311,	—	317,	318,	317,	316,
1912 «ΣΠΑΠ»	3000,	—	—	—	—	—
1931 Λιπασμ.	8675,	—	—	—	—	—
ΜΕΤΟΧΑΙ						
Τραπεζικά						
'Ελλάδος	7840,	7900,	8000,	8000,	7975.	7975
'Αθηνῶν	255,	257,	255,	256,	258,	257,
'Εθνικῆς	60000,	60600,	61200,	62000,	61700,	61500,
'Εμπ. Πίστεως	125	—	—	—	—	—
'Εμπορ. Τραπ.	454,	458,	456,	456,	456,	—
Ζαραβασίλη	2150,	—	—	—	—	—
Κτηματικῆς	1730,	—	1760,	—	—	—
Λαϊκῆς	6500,	—	—	—	—	—
Λακωνίας	79,	—	—	—	—	—,
Πειραιῶς	250.	—	—	—	—	—
Χίου	225,	—	—	—	—	—
Σιδηροδρ.						
'Ηλεκτρ. Σιδηρ.	569,	573,	573,	570,	570,	568.
Θεσσαλίας	995,	1035,	1025.	1050,	1065,	1060,
«ΣΠΑΠ»	113,	—	—	—	—	—
'Ατμοπλοϊκά						
'Εθν. 'Ατμοπλ.	334,	342,	350,	351.	349.	339,
Διώρ. Κορίνθου	250,	—	—	—	—	—
«Κορκόδειλος»	65.	—	—	—	—	—
«Μιχαλινός»	340.	—	—	—	—	—
Βιομηχανικά						
«ΑΒΕΑ»	208,	—	—	—	—	—
«Αἴολος»	360,	—	—	—	—	—
Λιπασμάτων	1495,	1540,	1545.	1550,	1550,	1550,
Παλ. 'Αθηνᾶ	540.	—	—	—	—	—
Πυριτιδοποιείου	2190.	2270,	2300,	2350.	2350.	2315.
Χημ. Βιομηχ.	275,	—	—	275,	—	—
Χρωματουργ.	990,	1002	1002,	1005,	1002,	—
«Βάμβαξ»	190,	—	—	—	—	—
«Βέρμιον»	295,	—	300,	—	298.	292,
'Ελαιουργ. Λεβ.	220.	—	—	—	—	—
«Ἔρις»	15.	15	—	—	—	—.
'Ερισουγίας	349.	354,	355.	358.	357,	354.

ΤΙΤΛΟΙ	Παρασκ.	Σάββατ.	Δευτέρα	Τρίτη	Τετάρτη	Πέμπτη
Πειρ. 'Επιχειρ.	417,	426,	430	429,	420	422,
'Υφαντουργικῆς	1500,	—	—	—	—	—
'Αθηναΐς	220,	—	—	—	—	—
Ναθαναὴλ	1080,	—	—	—	—	—
Χρυσαλλὶς	303,	307.	—	304,	302,	302,
Οἰκοδομικά						
'Εργοληπτικὴ	52.	—	—	50	51.	—
'Εργον	198,	—	—	—	198,	—
«ΕΡ—ΘΑ»	670,	—	—	—	—	—
Καψαμπέλης	14,	—	—	—	—	—
Κέκροψ	210,	—	—	—	—	—
Πρώτη Θε)νίκης	220,	—	—	—	—	—
«Τέκτων»	122,	—	—	—	—	120,
«Ἄτλας»	34,	—	—	—	—	—
«Ἡρακλῆς»	1370,	1400,	1415.	1415,	1410,	1400.
«Κύκλωψ»	82,	—	—	—	—	—
«Τιτὰν»	4000,	—	—	—	4050.	4100,
Μεταλλευτ.						
'Αλιβερίου	6,	—	—	—	—	—
'Επιχ. κοιναὶ	47,50	—	—	—	—	—
» προνομ.	107,	—	—	—	—	—
Οἰνοποιητικά						
«Ἕνωσις»	113,	—	—	—	—	—
«Καμπᾶς»	640.	—	630,	640,	665.	655,
Οἰνοπνευματοπ.	256,	264,	261,	259,	260,	257,
Οἴνων	1270,	1270,	1240,	1245,	1285,	1275
Οἰν. Θεσσαλικὴ	205,	—	—	—	—	—
Διάφορα						
'Υπεγγ. Προσόδ.	5200,	—	—	—	—	—
«'Ελλοὺλ»	61.	—	—	—	—	—
«Σέκερης»	70,	—	—	—	—	—
«Βασιλειάδης»	810.	—	—	—	—	—
«Ἑστία»	650,	—	—	—	—	—
«Εὐρώτας»	150,	—	—	—	—	—
Κυλινδρ. 'Αττικ.	220,	—	—	—	—	—
Ζύμαι 'Αρτοπ.	400,	—	375,	—	—	—
Ἅλατος	8.	—	—	—	—	—
Κονσερβῶν	515.	—	—	—	—	—
Βιομηχ. Καπνοῦ	109,	—	—	108.	—	—
'Αεριόφωτος	10000,	—	—	—	—	—
'Ηλεκτρικῆς	255,	—	—	258.	253,	—
» ('Επικαρπίας)	29,	—	—	—	—	—
Παγ. Πατησίων	90	—	—	—	—	—
Ψυγεῖα Θ)νίκης	260,	—	—	—	—	—
» Πειραιῶς	160,	—	—	—	—	—
«'Ερμῆς»	365,	—	—	—	370,	—
«Β.Ι.Ο.»	126,	126,	126,	128	125.	125,
Γεωργ. Βιομηχ.	214,	218,	215.	—	215,	—
Αὐτοκ. «'Αθηνᾶ»	48,	—	—	—	—	—
Γενικ. ἀποθηκῶν	460.	—	—	—	—	—
«'Ενιαίας»	700,	710,	700.	—	700,	—
» ('Ιδρ. Τίτλοι)	20,	—	—	—	—	—
«Προμηθεὺς»	500,	525.	520.	515.	515.	510.

ΤΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΙΜΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 15—21)3)35

	ΠΑΡ.	ΣΑΒΒ.	ΔΕΥΤ.	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ	ΠΕΜΠ
Λονδῖνον	507,	513,	513.	507,	511,	509,
Νέα 'Υόρκη	106,	106,50	—	106.	106,50	—
Παρίσιοι	7,03	7,04	—	—	—	—
Ζυρίχη	34,55	—	—	—	—	—
Μιλάνον	8,84	—	—	8,83	—	—
Βαρσοβία.	20.	—	—	—	—	—
'Αμστελόδαμον	72,15	—	—	—	—	—
Στοκχόλμη	26,05	25,25	26.30	26.05	26,25	26.15
Βρυξέλλαι	4,95	—	—	—	—	—
Βουκουρέστιον	1,—	—	—	—	—	—
Βερολῖνον	40,50	—	—	—	—	—
Πράγα	4,42	—	—	—	—	—
Κων)πολις	84,	—	—	—	—	—
Βελιγράδιον	2,39	—	—	—	—	—
Σόφια	1,15	—	—	—	—	—
ΤΙΜΑΙ ΚΛΗΡΙΓΚ						
Παρίσιοι	7,01	7.02		7	—	—
Βερολῖνον	40,50	—		—	—	—
Πράγα	4,41	—		—	—	—
Ζυρίχη	34,50	—		—	—	—
Βρυξέλλαι	4,94	—		—	—	—

'Επεξήγησις: 'Η κεραία (—) δηλοῖ ὅτι οὐδεμία πρᾶξις, οὐδὲ προσφορὰ ἢ ζήτησις ἐσημειώθη ἐπὶ τῆς ἀντιστοίχου ἀξίας.